Den grønne stråle

JULES VERNE

Jules Verne

Den grønne stråle

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Jules Verne: *Den grønne stråle* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Jules Verne: *Den grønne stråle* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

1. Broder Sam og broder Sib

"Bet!"
"Beth!"
"Bess!"
"Betsey!"
"Betty!"

Disse navne genlød efter hinanden i den prægtige salon på Helensburgh Cottage – det var nemlig et indfald hos broder Sam og broder Sib på denne vis at kalde på deres husholderske. Denne gang syntes dog ikke disse fortrolige forkortelser af navnet Elisabeth at være i stand til at få den efterlyste dame tilstede, og det var blevet samme resultat, selv om hendes husbonder havde udtalt hele navnet.

Derimod viste inspektør Partridge sig med huen i hånden i indgangen til salonen.

Partridge vendte sig til to personer, som sad i vinduesfordybningen.

"Herrerne har kaldt på Bess," sagde han; "men hun er ikke inde."

"Hvor er hun da, Partridge?"

"Hun gør miss Campbell selskab, som er ude og går i parken."

På et tegn fra dem traf han sig derefter ærbødigt tilbage.

Brødrene Sam og Sib – deres virkelige døbenavne var Samuel og Sebastian – var morbrødre til miss Campbell. De var skotter af den gamle stamme, der udledte deres oprindelse fra en gammel højlandsklan; deres sammenlagte alder gik op til

hundrede og tolv år med kun femten måneders forskel mellem den ældre Sam og den yngre Sib.

For med nogle ord at tegne disse mønstre på ærlighed, godhed og hengivenhed er det nok blot at fortælle, at hele deres liv var viet deres søsterdatter. Hendes moder, der blev enke efter kun et års ægteskab, var nemlig tidligt blevet revet bort af en svær sygdom. Sam og Sib Melvill stod da som den lille moderløses eneste beskyttere her i verden, og forenede i samme ømhed, levede de, tænkte og drømte blot for hende.

For hendes skyld var de forblevet ugifte og det uden savn, da de tilhørte den slags gode mennesker, som ikke har nogen anden opgave end den at være formyndere. Og dette er endda ikke betegnende nok; den ældre blev barnets fader, den yngre dets moder. Det hændte også ind imellem, at miss Campbell hilste dem ganske ufrivilligt med et:

"God dag, papa Sam! Hvordan har mama Sib det?"

Med hvem skulle man mere træffende kunne sammenligne disse to morbrødre, fraset forretningstalentet, end med de to godhjertede købmænd, brødrene Cheeryble fra City, som var så gode, så enige, så kærlige, de ædleste personer, som Dickens' fantasi nogensinde har fremstillet. Det ville være umuligt at finde en større lighed, og skulle man også beskylde forfatteren for at have lånt sin type fra det udmærkede arbejde "Nicholas Nickleby", havde han ingen grund til at angre dette lån.

Sam og Sib Melvill, som ved søsterens ægteskab var blevet besvogrede med en sidegren af den gamle Campbellske familie, havde aldrig været skilt fra hinanden, og den samme opdragelse, modtaget i den samme skole og i den samme klasse, havde givet dem den samme opfattelsesevne. Da de

sædvanligvis ytrede de samme tanker og med de samme ord, kunne de slutte hinandens bemærkninger med det samme udtryk og de samme gebærder. Disse to væsener udgjorde med et ord blot et eneste, skønt deres legemsbygning var noget ulige. Sam var nemlig noget længere og Sib noget grovere, men de ville have kunnet bytte deres grå hår, uden at ansigtet, hvori alle de ædle træk hos den melvillske klan genfandtes, havde tabt noget af sin ærlige karakter.

Man kan tillægge, at de i snittet på deres enkle og gammeldags klæder og i valget af det gode engelske tøj lagde en lignende smag for dagen, kun med den lille ulighed, at Sam syntes at foretrække mørkeblåt og Sib mørkebrunt.

Vant til at tilbagelægge livet sammen skulle de også uden tvivl gå bort næsten samtidig, når det bestemte tidspunkt indtraf, men de var stærke og solide, disse huset Melvills gamle støtter, og de skulle endnu i lang tid bære slægtens gamle bygning oppe, skønt den daterede sig helt fra det fjortende århundrede fra Robert Bruces og Wallaces højt besungne tid, fra den helteperiode, da Skotland stred mod England om sin afhængighed.

Sam og Sib Melvill havde ikke haft anledning til at kæmpe for landets vel, da deres liv var henrundet i den rolige velvære, som velstand skænker, men de havde i velgørenhed fortsat deres forfædres ædle traditioner.

Friske og uden at have en eneste uregelmæssighed i deres levevis at bebrejde sig, skulle de visselig ældes uden at blive oldinge på hverken legeme og sjæl.

De havde måske en svaghed – og hvem kan vel berømme sig af fuldkommenhed?

De smykkede deres tale med billeder og citater, hentet fra den fejrede slotsherre på Abbotsford og endnu oftere fra Ossians sange, der var deres sværmeri. Men hvem skulle kunne dadle dette i Fingals og Walter Scotts eget land?

For ikke at forbigå noget, bør man bemærke, at de var ivrige snusere. Det er vel bekendt, at skiltene over tobaksbutikkerne i Det forenede Kongerige som oftest fremstiller en kæk skotte paraderende i sin traditionelle dragt med snusdåsen i hånden; og brødrene Melvill ville have taget sig meget fordelagtige ud på et sådant blikskilt, som hænger og knirker over butiksdøren. De snusede mindst lige så meget, om ikke mere end nogen anden på begge sider af Tweed. Et karakteristisk træk – de ejede kun en eneste snusdåse, men så var den til gengæld så meget desto større. Dette portable husgeråd vandrede fra den enes lomme til den andens. Det var ligesom et yderligere foreningsbånd dem imellem. Det siger vel sig selv, at de aldeles samtidig, måske ti gange i timen, følte trang til at lugte på den udmærkede vare, som de fik fra Frankrig. Når en af dem trak op dåsen, længtes også den anden efter en god pris, og nyste de, ønskede de hinanden "prosit". Brødrene Sam og Sib var i øvrigt to rigtige børn i alt, hvad der hører til det virkelige liv; upraktiske og fuldstændig uerfarne i forretninger; i politikken var de vel i bund og grund jakobiter, med fordomme mod det regerende hannoveranske dynasti og tænkende på den sidste Stuart på samme vis, som en franskmand skulle tænke på den sidste af ætten Valois. På hjertets og følelsens anliggender forstod de sig endnu mindre.

Og dog havde de blot en eneste tanke: At læse i miss Campbells hjerte, ane hendes hemmeligste tanker, lede dem,

hvis det behøvedes, udvikle dem, hvis det var nødvendigt og sluttelig gifte hende bort med en hæderlig mand, som de havde udset og som ikke skulle kunne andet end at gøre hende lykkelig.

Hvis man kan dømme af deres samtale, hørtes det ud som om de allerede havde fundet den, som skulle kunne fuldføre dette behagelige hverv.

"Jaså, Helena er gået ud, broder Sib?"

"Ja, broder Sam, men klokken er fem, så hun kommer nok snart tilbage."

"Og når hun kommer tilbage?"

"Tror jeg, broder Sam, at det ville være passende at tale alvorligt med hende."

"Om nogle uger, broder Sib, er vor datter 18 år."

"Diana Vernons alder. Er hun ikke lige så fortryllende som den beundringsværdige heltinde i *Rob Roy*?"

"Jo, broder Sam, og ved sin ynde ..."

"... sin begavelse ..."

"... sine originale tanker ..."

"... minder hun mere om Diana Vernon end Flora MacIvors statelige, imponerende personlighed fra *Wawerley*."

Stolte over deres nationalforfatter anførte de yderligere nogle navne på heltinder fra *Guy Mannering*, *Abbeden*, *Klosteret*, *Den smukke pige i Perth*, *Kenilworth* etc.; men efter deres mening var alle miss Campbell langt underlegne.

"Det er en skøn rosenbusk, som er vokset meget hurtigt, broder Sib, og som man må give ..."

"... give en formynder, broder Sam. Og jeg har hørt, at den bedste formynder ..."

"… må naturligvis være en ægtefælle, broder Sib, for han slår på sin side rod i samme jord …"

"… og vokser fuldstændig sammen med den unge rosenbusk, som han beskytter."

Brødrene havde fundet denne metafor i *Den fuldkomne Gartner* og de var bestemt begge meget fornøjet med den, for den fremkaldte samme tilfredse smil i deres hæderlige ansigter. Den fælles snusdåse åbnedes af broder Sib og han dyppede fint 2 fingre i den; derefter overgik den til broder Sams hånd; han tog sig en dygtig pris og puttede dåsen i lommen.

"Altså er vi enige, broder Sam?"

"Som altid, broder Sib."

"Selv med hensyn til valget af en formynder."

"Og skulle man vel kunne finde en mere anstående person og mere i Helenas smag end denne videnskabsmand, der ved flere lejligheder har lagt sådanne passende følelser for dagen."

"Og så alvorlig?"

"Det ville sandelig være vanskeligt. Uddannet og eksamineret ved universiteterne i Oxford og Edinburgh …"

"… en fysiker som Tyndall …"

"… kemiker som Faraday …"

"… og som grundigt kender alting i denne verden, broder Sam …"

"… og som man ikke skal kunne sætte til vægs i noget spørgsmål, broder Sib …"

"… for ikke at tale om hans, efter min mening, meget heldige ydre, selv når han bærer sine aluminiumsbriller."

"Som nedstammer fra en udmærket familie i grevskabet Fife og desforuden ejer tilstrækkelig formue."

Selv om heltens briller havde været af stål, nikkel, eller til og med af guld, ville brødrene have tilgivet det, da jo dette optiske instrument i virkeligheden passer ganske fortræffeligt for unge videnskabsmænd, som derved får et noget højtideligere udseende.

Men ville denne eksamenshelt, denne kemiker og fysiker behage miss Campbell? Var hun lig Diana Vernon, så ved man jo, at denne ikke nærede nogen anden følelse for sin lærde fætter Rasleigh, end et tro venskab, og ikke giftede sig med ham ved bogens slutning.

Dette foruroligede dog ikke brødrene, der var lige så uerfarne og vankundige i slige emner, som et par gamle ungkarle nogen sinde har været det.

"De har allerede gjort hinandens bekendtskab, broder Sib, og vor unge ven viste sig ikke følelsesløs for Helenas skønhed."

"Det tror jeg vel, broder Sam. Havde den guddommelige Ossian haft lejlighed til at besynge hendes dyd, skønhed og behag, ville han have kaldt hende Moina, det vil sige: Elsket af alle."

"Hvis han ikke havde kaldt hende Fiona, broder Sib!"

"Kan han ikke have anet vor Helena, da han sang: 'Hun forlader det tilflugtssted, hvor hun sukkede i hemmelighed og åbenbarede sig i al sin glans, ligesom månen i en af orientens skyer'."

"Og hendes ynde spreder en stråleglans omkring hende, broder Sib, og lyden af hendes lette fjed smigrer øret som behagelig musik."

Her standsede heldigvis begge brødrene i deres citater og faldt tilbage fra bardernes noget tågede himmel til

virkeligheden.

"Hvis Helena gør indtryk på vor unge videnskabsmand, behager også han ganske sikkert hende."

"Men hvis hun for sin del, broder Sam, ikke fæster tilbørlig opmærksomhed ved de udmærkede egenskaber, hvormed naturen så ødselt har udstyret ham ..."

"... så beror det, broder Sib, kun derpå, at vi endnu ikke har sagt hende, at det er på tide at tænke på at gifte sig."

"Men så snart vi henleder hendes opmærksomhed på det, og hvis hun ikke nærer nogen modvilje mod ægtemanden eller ægteskabet, ..."

"... vil hun svare ja, broder Sam, ..."

"... ligesom den fortræffelige Benedict, der gjorde en langvarig modstand ..."

"... for til sidst at gifte sig med Beatrix!"

På denne måde ordnede de to morbrødre sagen på en vis, der forekom dem lige så naturlig som i Shakespeares komedie.

De rejste sig ligesom efter overenskomst og så på hinanden med et fint smil samt gned hænderne i takt. Giftermålet var en afgjort sag! Hvilke vanskeligheder kunne vel opstå? Den unge herre havde fremsat sin begæring for dem, og hvilket svar den unge dame ville give, var ikke noget, man behøvede at spekulere på. Man havde kun at bestemme dagen.

Det skulle blive en rigtig smuk ceremoni. Den skulle finde sted i Glasgow, dog ikke i katedralen Sankt Mungo. Nej! Den er for stor, desuden for dyster for et bryllup, som brødrene Melvill forestillede sig som en fest, strålende af ungdom og kærlighed. Man burde hellere vælge Saint Andrew eller Saint Enoch eller måske Saint George, der ligger på byens fineste strøg.

Broder Sam og broder Sib vedblev at udvikle deres forslag i en form, der havde mere lighed med en monolog end en dialog, da det altid var de samme tanker, der blev udtrykt på den samme måde. Under samtalen betragtede de de smukke træer på den anden side af den store bugt, under hvilke miss Campbell promenerede, de rislende bække med dens grønklædte bredder og himlen, der var tilsløret af den hvide tåge, der er ejendommelig for Mellemskotlands højland. De så ikke på hinanden, det havde været unødvendigt; men en gang imellem tog de, ligesom drevet af en slags venligt instinkt, hinanden under armen og trykkede hinandens hænder, ligesom for at befæste meddelelsen af deres planer igennem en magnetisk strøm.

Ja! det skulle blive prægtigt! Det skulle blive en begivenhed af den mest storartede og værdige slags.

De fattige ved West George Street, hvis der fandtes nogen – og hvor findes ikke sådanne – skulle ikke blive glemt. Hvis miss Campbell – hvilket var umuligt – skulle ønske, at alt skulle gå for sig i den største enkelhed, og hvis hun ville formå sine onkler til at tage imod ræson, ville de for første gang i deres liv byde hende spidsen. De ville ikke give efter, hverken på dette eller noget andet punkt. De indbudte skulle ved forlovelsesmåltidet med stor højtidelighed efter gammel sæd "drikke for tagbjælken".

Og broder Sams højre arm udstraktes samtidig med broder Sibs, som om de på forhånd udbragte den berømte skotske skål.

I dette øjeblik åbnedes døren til salonen. En ung pige med kinder, der glødede af den hurtige gang, viste sig. Hendes hånd

bevægede en opslået avis hid og did. Hun gik hen til brødrene Melvill og hilste dem med to kys hver.

"God dag, morbror Sam," sagde hun.

"God dag, mit kære barn."

"Hvorledes står det til, morbror Sib?"

"Udmærket!"

"Helena," sagde broder Sib, "vi har en lille ting at tale med dig om."

"En ting! Hvilken slags ting? Hvad er det nu for et komplot, I har anstiftet mod mig, mine onkler?" spurgte miss Campbell, idet hun skælmsk betragtede dem på skift.

"Du kender den unge mr. Aristobulus Ursiclos?"

"Jeg kender ham."

"Mishager han dig?"

"Hvorfor skulle han mishage mig, morbror Sam?"

"Behager han dig da?"

"Hvorfor skulle han behage mig, morbror Sib?"

"Nu vel, broder og jeg har modent overvejet sagen og agter at foreslå dig ham til mand."

"Jeg gifte mig, jeg!" råbte miss Campbell, idet hun brast ud i den muntreste latter, som nogensinde havde genlydt i salonen.

"Du vil ikke gifte dig?" sagde broder Sam.

"Hvorfor skulle jeg det?"

"Aldrig ...?" sagde broder Sib.

"Aldrig," svarede miss Campbell med en alvorlig mine, der modsagdes af hendes smilende læber, "aldrig, mine morbrødre, i det mindste ikke før, jeg har set ..."

"Hvilket?" råbte broder Sam og broder Sib.

"Ikke før jeg har set *den grønne stråle*."

2. Helena Campbell

Den villa, som brødrene Melvill og miss Campbell beboede, lå 3 mil fra den lille by Helensburgh, ved bredderne af Loch Gare, en af disse maleriske bugter, som lunefuldt skyder ind i landet på den højre Clyde-bred.

Om vinteren boede brødrene Melvill og deres sønnedatter i Glasgow i et stort gammelt hus i West George Street i den nye bydels aristokratiske strøg, ikke langtfra Blythswood Square. Der opholdt de sig 6 måneder af året, såfremt ikke et af Helenas luner – som de uden indvending underkastede sig – foranledigede et længere ophold i Italien, Spanien eller Frankrig. Under disse rejser så de bestandig blot med den unge piges øjne, begav sig, hvorhen hun ville, standsede, hvor det faldt hende ind og beundrede kun, hvad hun beundrede. Når så miss Campbell havde lukket sit album, i hvilket hun med blyant eller pen fæstede sine rejseindtryk, tog de villigt igen vejen til De forenede Kongeriger, og vendte med en vis tilfredsstillelse tilbage til den bekvemme bolig ved West George Street.

Man var allerede tre uger inde i maj, da broder Sam og broder Sib følte en heftig trang til at rejse på landet, og det var præcis samtidig med at miss Campbell tilkendegav et ikke mindre livligt ønske om at forlade Glasgow og derved slippe fri for larmen i en stor industridrivende by, samt flygte fra forretningslivets uro, der ind imellem trængte frem lige ind i strøget ved Blythswood Square, og at gense en mindre tilrøget himmel samt at indånde en luft mindre mættet med kulsyre

end den gamle provinshovedstads, hvis kommercielle betydning tobaksherrerne, "*tobacco-lords*", grundlagde for nogle århundreder siden.

Hele husstanden, herskab og tjenere, afrejste derfor til villaen, der lå højst tyve mil derfra.

Den lille by Helensburgh har en smuk beliggenhed, og derfor er den blevet et badested, der livligt besøges af alle, der havde tid til, afvekslende med turene på Clyde, at tage på udflugter til de af turisterne afholdte søer Kathrin og Lomond.

En mil fra byen ved Loch Gares bredder havde brødrene Melvill udvalgt den bedste plads for deres villa imellem en mængde prægtige træer, omgivet af rindende vand, på et gennemskåret terræn, hvis kuperede former egnede sig for alle en parks vekselvirkninger. Vederkvægende skygge, friske grønne græsplæner, trægrupper, blomsterrabatter, enge, hvor det næringsrige græs vokser som foder for privilegerede får; klare, mørke damme med vilde svaner, disse graciøse fugle, om hvilke Wordsworth har sagt:

Svanen flyder dobbelt, svanen og dens skygge!

Med ét ord, alle de undere, som naturen kan byde øjet, uden at menneskehåndens virksomhed forråder sig. Sådan var den rige families sommeropholdssted.

Endnu må nævnes, at man fra den side af parken, som lå ovenfor Loch Gare, havde en udmærket udsigt. På den anden side af det snævre sund til højre standsede blikket først ved halvøen Rosenheat, hvor der rejser sig en smuk villa i italiensk stil tilhørende hertugen af Argyle. Til venstre ses konturerne af den lille by Helensburgh med sine strandbygninger, blandt hvilke der hævede sig et par klokketårne, og dens elegante

dampbådsbrygge, samt i baggrunden fjerntliggende højder prydet med nogle maleriske bygninger. Lige for på Clydes venstre bred dannede Port Glasgow, slottet Newarks ruiner, Greenock med sin skov af master prydet med brogede vimpler, et ganske afvekslende panorama, som øjet kun ugerne forlod.

Og denne udsigt tog sig endnu bedre ud, når man steg op i villaens hovedtårn.

Dette firkantede tårn, hvor der var skilderhuse ophængt i tre af platformens hjørner, var forsynet med skydeglugger og udbygninger; i det fjerde hjørne hævede der sig et ottekantet mindre tårn med en flagstang, således som brugeligt er på alle bygninger og skibe i De forenede Kongeriger. Dette fæstningsagtige tårn af moderne konstruktion beherskede således samtlige villaens beboelsesbygninger, der bestod af den såkaldte egentlige villa med sit uregelmæssige tag, lunefuldt anbragte vinduer, sine mangfoldige gavle og talrige udspring på facaderne – alle disse ofte om god smag vidnende fantasier, som den anglosaksiske bygningskunst er så rig på.

Den øverste platform på det lille tårn under nationalflaget, som vajede for en brise fra Firth of Clyde, var miss Campbells yndlingsplads, hvor hun elskede at hensynke i timelange drømmerier. Der havde hun fundet sig et herligt tilflugtssted, luftigt som et observatorium, hvor hun kunne læse, skrive, sove i al slags vejr, i ly for vind, sol og regn. Der kunne man oftest søge hende. Fandtes hun ikke der, så hade hun forvildet sig i parkens gange, undertiden alene, undertiden fulgt af Bess, såfremt ikke hendes hest førte hende over de nærliggende marker, eskorteret af den tro Partridge, der må give sin hest af sporene for ikke at sakke bagud for sin unge herskerinde.

Blandt villaens talrige tjenerskab bør man specielt omtale disse to nævnte personer, som havde været fæstet hos familien lige fra deres barndom.

Elisabeth – "Luckie", moderen – som man i højlandene kalder husholdersken – talte ved denne tid lige så mange år som hun havde nøgler i sit nøgleknippe, og det var ikke mindre end syv og fyrre. Hun var en husholderske i ordets egentligste forstand, alvorlig, ordentlig og dygtig samt styrede hele huset. Måske troede hun, at det var hende, som havde opfostret begge brødrene Melvill, skønt de var ældre end hun, men for miss Campbell havde hun unægtelig haft moderlig omsorg. Ved siden af denne uvurderlige husholderske kom skotten Partridge, som med den varmeste nidkærhed tjente sine herrer. Altid tro mod sin gamle klans skik og brug bar han bestandig bjergboernes traditionelle dragt, en blåstribet baret, en "kilt" af tartan, der gik lige ned til knæet over "philibeg", en langhåret taske, lange gamacher, fæstede med korslagte bånd, og oksehudssandaler.

En Bess til at forestå uset, en Partridge til at våge over det, hvad behøves mere for den, som vil sikre sig huslig ro her i Verden?

Man har nok lagt mærke til, at Partridge i svaret til brødrene Melvill anvendte udtrykket "miss Campbell", da han talte om den unge pige.

Hvis den prægtige skotte havde kaldt hende miss Helena, det vil sige ved hendes døbenavn, havde han forbrudt sig mod ranglovene – en forbrydelse, som vel mere nøjagtigt kan betegnes ved ordet "snobbethed".

Den ældste eller eneste datter i en adelig familie bærer aldrig sit døbenavn, ikke engang i vuggen. Havde miss Campbell været datter af en pair, havde man kaldt hende lady Helena; men den gren af slægten Campbell, som hun tilhørte, var kun på sidelinjen og temmelig langt ude beslægtet med den gren, som nedstammer i lige nedstigende linje fra paladinen sir Colin Campbell, hvis herkomst går helt tilbage til korstogene. For mange århundreder siden havde generne, der udgik fra den samme stamme, fjernet sig fra den ærefulde stamfaders slægtslinje, til hvilken klanerne Argyle, Breadalbane, Locknell og andre havde knyttet sig, men alligevel følte Helena – ganske vist på lang afstand – gennem sin fader noget af denne berømte families blod rulle i sine årer.

Imidlertid, skønt blot en miss Campbell var hun ikke desto mindre en ægte skotlænderinde, en af disse Thules ædle døtre med blå øjne og lyst hår, hvis portræt graveret af Findon eller Edwards og placeret mellem en Minna Brenda, Amy Robsart, Flora MacIvor, Diana Vernon, miss Wardour, Catherine Glover, Mary Avenel, ikke ville have misklædt disse "Keepsakes", i hvilke englænderne holder af at samle sin store romanforfatters smukkeste kvindetyper.

Miss Campbell var i sandhed fortryllende. Man beundrede hendes vakre ansigt med de blå øjne – blå som Skotlands søer, som man plejer at sige – hendes middelstore, men elegante figur, hendes noget stolte gang, hendes oftest drømmende mine, når ikke et let anstrøg af ironi oplivede hendes ræk, med ét ord, hele hendes væsen var præget af ynde og værdighed.

Og miss Campbell var ikke blot smuk, hun var også god. Rig igennem sine morbrødre søgte hun ikke at vise, at hun var det,

og i sin velgørenhed anstrengte hun sig for at følge det gamle gæliske ordsprog "Lad hånden, som åbner sig, altid være fuld."

Frem for alt hang hun ved sit hjemsted sin klan og sin familie og var skotlænderinde med liv og sjæl. Hun foretrak den ringeste *sawney* Note 1) for den betydeligste John Bull. Hendes patriotiske hjerte vibrerede som strengene på en harpe, når hun over markerne hørte en national højlandspibroch.

De Maistre har sagt: "Der findes to væsener i os: Jeg og det andet."

Miss Campbells "Jeg" var et alvorligt tænkende væsen, der mere betragtede livet fra pligtens end fra rettighedernes synspunkt.

Hendes "andet Jeg" var et moralsk væsen, noget tilbøjelig til overtro, forelsket i vidunderlige eventyr, der så at sige digter sig selv ind i Fingals land. Noget beslægtet med Lindamira'erne, disse ridderromanernes tilbedelsesværdige heltinder, besøgte hun ofte de omkringliggende dale for at høre "Sækkepiben fra Strathdedarne" som højlænderne kalder vinden, når den blæser gennem de øde alléer.

Broder Sam og broder Sib syntes lige meget om miss Campbells "jeg" og "det andet"; men man måtte alligevel tilstå, at, hvis det første indtog dem ved sin forstand, studsede de undertiden ved det sidstes uventede svar, lunefulde udflugter i det blå samt hovedkuls udflugter til drømmenes land.

Og var det ikke *det*, som havde besvaret brødrenes forslag på en så ejendommelig måde?

"Gifte mig!" havde "jeg"et sagt. – "Gifte mig med mr. Ursiclos! ... Vi skal se ... Vi skal tale videre om det!"

"Aldrig … så længe jeg ikke har set den grønne stråle!" – havde "det andet" svaret.

Mens brødrene Melvill betragtede hinanden uden at begribe noget, slog miss Campbell sig ned i den store gotiske lænestol i vinduesfordybningen.

"Hvad mener hun ned den grønne stråle?" spurgte broder Sam.

"Og hvorfor vil hun se den stråle?" svarede broder Sib

Hvorfor? Det skal man få at vide.

3. Artiklen i *Morning Post*

De, som interesserer sig for naturvidenskabelige kuriositeter, havde i dagens *Morning Post* kunnet læse følgende:

"Har De nogensinde lagt mærke til solen, når den går ned i havet? Har De fulgt den lige til det øjeblik, da den øvre del af dens skive når vandlinjen og står i begreb med at forsvinde? Sikkert! Men har De lagt mærke til det fænomen, som viser sig præcis i samme øjeblik, som det lysende himmellegeme kaster sin sidste stråle, forudsat at himlen i dette øjeblik er fuldstændig skyfri og klar? Måske ikke. Nuvel. Den første gang De får lejlighed til at gøre denne observation, og sådan lejlighed tilbyder sig meget sjældent, er det ikke, som man kunne formode, en rød stråle, der træffer nethinden i Deres øje, men en *grøn* stråle, og det af en vidunderlig grøn farve, af en sådan nuance, at ingen maler kan fremstille den på sin palet, ja ikke engang naturen i sin brogede planteverden eller det klareste hav. Findes der noget grønt i Paradiset, må det være denne nuance, der visselig er håbets sande farve."

Dette stod i *Morning Post*, hvilket blad miss Helena holdt i hånden ved sin indtræden. Artiklen havde gjort hende ganske henrykt og med entusiastisk stemme oplæste hun for morbrødrene de ovenfor citerede linjer, som besang "den grønne stråles" pragt.

Hun omtalte dog ikke, at der til denne grønne stråle knyttede sig et gammelt sagn, hvis dybeste mening ligesom så mange andre højlandssagn hidtil havde været hende ufattelig. Ifølge

dette sagn har strålen den kraft, at hver den som får den at se, ikke mere kan tage fejl i hjerteanliggender: Den spreder illusioner og usandheder; den som har været så lykkelig at se den en gang i sit liv, kan læse tydeligt både i sit eget og andres hjerter.

Derfor må man undskylde den unge højlands-skotlænderindes poetiske lettroenhed, som avisen havde genvakt.

Broder Sam og broder Sib hørte opmærksomt på miss Campbell og stirrede på hinanden med store, forbavsede øjne. De havde levet til dette øjeblik uden at have set den grønne stråle, og de tænkte, at man kunne leve hele sit liv uden at få den at se. Men dette syntes ikke at være Helenas mening; for hun ville lade den vigtigste handling i sit liv afhænge af, hvorvidt hun fik dette enestående fænomen at se eller ikke.

"Så! Er det dette, som kaldes den grønne stråle?" sagde broder Sam, idet han svagt rystede på hovedet.

"Ja," svarede miss Campbell.

"Og du vil absolut se den?" fortsatte broder Sib.

"Ja – med jeres tilladelse, mine onkler, og så hurtigt som muligt, hvis I behager."

"Og når du har set den?"

"Så kan vi tales ved om mr. Aristobulus Ursiclos."

Brødrene skottede stjålent til hinanden med et indforstået smil.

"Lad os da se den grønne stråle," sagde den ene.

"Ja, uden at tøve et øjeblik," tillagde den anden.

Miss Campbell hindrede dem med en håndbevægelse i at åbne vinduet.

"Man må vente til solens nedgang," sagde hun.

"Nå, så venter vi til i aften," svarede broder Sam.

"Himlen må være fuldstændig klar," lagde hun til.

"Nå ja, efter middagen kan vi alle tre gå hen til Rosenheat-odden," sagde broder Sib.

"Eller slet og ret gå op i villaens tårn," tilføjede broder Sam.

"Rosenheat-odden nytter lige så lidt som tårnet," svarede miss Campbell, "kun stranden ved Clyde kan bruges. Man må iagttage den nedgående sol, når den passerer linjen mellem havfladen og himlen. Derfor var det bedst, om mine morbrødre snarest muligt lod mig komme derhen."

Miss Campbell talte så alvorligt og så på dem med et så fortryllende smil, at brødrene Melvill umuligt kunne nægte at opfylde hendes ønske.

"Det har måske ikke sådan hast?" bemærkede broder Sam.

"Vi har jo altid tid," supplerede broder Sib.

Miss Campbell rystede på hovedet.

"Nej, vi har ikke altid tid, og det haster desuden umådeligt!"

"Er det kanske, fordi det ligger i mr. Aristobulus Ursiclos interesse?" sagde broder Sam.

"Hvis lykke jo synes at afhænge af den grønne stråle," bemærkede broder Sib.

"Vi er allerede i august," svarede hun, "og tågerne vil nok snart formørke vor skotske himmel. Derfor bør man benytte de smukke aftener, som endnu er tilbage af sommer og høst. Hvornår kan vi så rejse?"

Det var klart nok, at ingen tid måtte spildes, hvis miss Campbell i år skulle få den grønne stråle at se. Man måtte uopholdeligt begive sig til Skotlands vestkyst, gøre sig det så

bekvemt og behageligt som muligt dér, og hver aften iagttage solnedgangen for at kunne opfange den sidste stråle.

Havde man da lykken med sig, kunne miss Campbell muligvis få sit noget fantastiske ønske opfyldt, hvis blot himlen ville assistere ved observationen, hvilket imidlertid, som *Morning Post* ganske rigtigt bemærkede, meget sjældent hænder.

Og avisen var vel underrettet. Først og fremmest gjaldt det om at finde et sted på vestkysten, hvorfra fænomenet kunne være synligt, og i den anledning måtte man forlade Clyde-bugten.

Hele mundingen af Firth of Clyde er nemlig fuld af hindringer, der indskrænker synskredsen. Der findes Kyles of Bute, øen Arran, halvøerne Knapdale og Cantyre samt klipperne Inra og Islay, der allerede ved den geologiske periode, hvor de blev dannet, var sønderrevne og nu ligger spredt omkring, omdannende hele den vestlige del af grevskabet Argyle til en slags øhav. Det er her umuligt at se så meget af horisonten, at man kan iagttage solnedgangen.

For ikke at forlade Skotland burde man, før de mørke høstaftener satte ind, gå længere nord- eller sydpå, hvor man havde et ubegrænset udsyn. Og hvor man drog hen interesserede kun lidet miss Campbell. Den irske, franske, norske, spanske eller portugisiske kyst, det var hende ligegyldigt, og brødrene Melvill måtte følge med, hvad enten det nu smagte dem eller ej.

De skyndte sig at gribe ordet, så snart de havde rådført sig med hinanden med et spørgende blik. Men hvilket blik – så underfundigt og med et anstrøg af diplomatisk snuhed.

"Nå, min kære Helena," sagde broder Sam, "det er den letteste sag af verden at gøre dig tilpas i dette stykke! Lad os rejse til Oban."

"Man kan ganske sikkert ikke finde noget bedre sted end Oban," tilføjede broder Sib.

"Lad gå med Oban," svarede miss Campbell, "men er der nogen åben horisont ved Oban?"

"Om der er!" råbte broder Sam.

"Måske endog to!" råbte broder Sib.

"Nuvel, så lad os rejse."

"Om tre dage," sagde den ene af onklerne.

"I overmorgen," sagde den anden, der anså det for at være bedst at gøre Helena denne beskedne indrømmelse.

"Nej, allerede i morgen," svarede miss Campbell og rejste sig, netop som middagsklokken lød.

"I morgen – ja, i morgen," tilføjede broder Sam.

"Gid vi allerede var der!" faldt broder Sib ind.

De talte sandt. Men hvortil denne iver? Den kom af, at Aristobulus Ursiclos i de sidste fjorten dage netop opholdt sig i Oban, og at miss Campbell, som intet vidste herom, på denne måde netop kom i selskab med ham, der var en af de lærdeste og – hvad brødrene Melvill dog ikke anede – ligeledes en af de kedeligste unge herrer dér. Det udspekulerede broderpar beregnede, at når miss Campbell uden resultat havde trættet sine øjne med at observere solnedgangene, skulle hun opgive sin idé og til sidst række frieren hånden. Helena var i alle tilfælde rejst, selv om hun havde haft mistanke om deres beregninger. Aristobulus Ursiclos' nærværelse generede hende ikke.

"Bet!"
"Beth!"
"Bess!"
"Betsey!"
"Betty!"

Denne navnerække genlød atter i salonen, og denne gang indfandt Bess sig og modtog ordre til at forberede sig på en umiddelbar afrejse allerede den følgende dag.

Man måtte virkelig skynde sig. Barometeret stod mere end 769 millimeter højt og lovede, at det smukke vejr ville holde sig endnu en tid. Hvis man begav sig af sted den følgende morgen, kunne man måske komme til Oban i tilstrækkelig god tid til at iagttage solnedgangen.

Afrejsen gav naturligvis Bess og Partridge adskilligt at bestille i dagens løb. Husholderskens syvogfyrre nøgler raslede i hendes kjoletaske, ligesom bjælderne på et spansk mulæsel. Hvilken mængde skabe og skuffer at åbne og frem for alt at låse! Villaen skulle jo måske komme til at stå tom længe. Man måtte tage miss Campbells luner med i sin beregning. Hun kunne jo få det udfald at løbe efter sin grønne stråle. Og sæt at den grønne stråle var koket nok til at gemme sig? Eller hvis nu horisonten ved Oban ikke var tilstrækkelig klar for den slags observationer? Hvis man måtte opsøge en anden observationsplads på en eller anden kyst, der lå længere sydpå end Storbritanniens, f. eks. på fastlandet? Afrejsen var nok bestemt til morgendagen, men tilbagekomsten til villaen? Om en måned, et halvt år, et år, ti år?

"Hvorledes er hun kommet på den idé at se "den grønne stråle"," spurgte Bess, som Partridge hjalp så meget han kunne.

"Jeg ved ikke," svarede Partridge, "men det må være af vigtighed, som du ved, *mavourneen*, så gør vor unge frøken aldrig noget uden grund."

Mavourneen er et meget almindeligt udtryk i Skotland og betyder omtrent "min kære".

"Jeg tror nok, Partridge," svarede hun, "ligesom du, at dette hendes indfald, som man ikke har lagt noget særligt i, kan dølge en skjult tanke."

"Hvilken?"

"Hvem ved? Om ikke en kurv, så i det mindste en udsættelse af hendes morbrødres plan."

"Jeg kan virkelig ikke se, hvorfor de har forgabt sig sådan i denne mr. Ursiclos. Er det en mand for vor frøken?"

"Vær du ganske rolig, Partridge," svarede Bess, "hvis han ikke behager hende, så tager hun ham ikke. Hun siger et smukt nej til sine morbrødre og giver dem et kys på hver kind, så at de bliver ganske overraskede over at de så meget som et øjeblik har kunnet tænke på denne frier, hvis anmasselser slet ikke bekommer mig vel."

"Ikke jeg heller, *mavourneen*!"

"Ser du, Partridge, frøkenens hjerte er som denne skuffe, vel tillukket med sikkerhedslås. Kun hun har nøglen og for at åbne den må hun give den ..."

"Eller også må man tage den fra hende," lagde Partridge smilede til.

"Man tager den ikke, hvis hun ikke tillader det," svarede Bess, "og gid min hue må blæse op på Sankt Mungos klokketårn, om frøkenen nogensinde gifter sig med denne Ursiclos."

"En sydlænding!" råbte Partridge, "en *southerner*, som vel er født i Skotland, men altid har levet sønden for Tweed!"

Bess rystede på hovedet. Disse to *highlanders* kom godt overens med hinanden. Trods alle unionsforslag udgjorde lavlandet for dem næppe nogen del af deres gamle Caledonien. De havde slet ingen lyst til det foreslåede giftermål, for de havde lagt bedre planer for miss Campbell og fandt ikke partiet godt nok.

"Ak, Partridge," fortsatte Bess, "de gamle højlandsvaner var dog bedre, og hvis man nu gjorde det på samme måde som i de gamle klaner, ville ægteskaberne nok blive lykkeligere, end de er nu for tiden."

"Du taler fuldkommen sandt, *mavourneen,*" svarede Partridge alvorligt. "Dengang tænkte man mere på kærligheden end på pengene, og disse er gode at tage med, men kærligheden er endnu bedre."

"Ja, Partridge, og frem for alt ville man nøje kende hinanden, inden man giftede sig. De husker St. Olla-markedet i Kirkwall? Så længe det varede – det begyndte i august – fordelte ungdommen sig parvis og kaldtes 'augustbrødre' og '-søstre'. Var ikke dette søster- og broderskab en bekvem og behagelig forberedelse til at blive mand og kone. Og i dag har vi netop den dag, da Ollamarkedet fordum begyndte. Gud give, vi fik alting tilbage!"

"Måtte De blive hørt!" udbrød Partridge. "I så fald ville vore herrer Sam og Sib også gifte sig med en eller anden fin skotlænderinde, og miss Campbell få nye tanter i familien."

"Kan så være, Partridge," svarede Bess, "men forsøg nu blot at gifte miss Campbell med mr. Ursiclos, og er ikke det hele forbi

mellem dem inden en uge, tror jeg Clyde kommer til at gå fra Helensburgh til Glasgow."

Vi kan ikke udførligere indlade os på at drøfte de friheder, som de nu ophævede Kirkwall-skikke tillod, men må nøje os med at udtale frygt for, at Bess muligvis kunne have ret. Men miss Campbell og Aristobulus Ursiclos var nu ikke "augustbroder og -søster", så hvis der engang blev noget af deres ægteskab, havde de ikke haft anledning til at lære hinanden at kende således, som fordum ved St. Ollamarkedet. Hvorledes det nu er eller ikke, så er markederne nu beregnet på forretninger og ikke på ægteskaber, og Bess og Partridge, der under al deres snak ikke et minut forsømte deres arbejde, måtte se til at finde sig deri.

Afrejsen var bestemt, stedet, hvor de skulle bo var udset. Allerede dagen efter skulle brødrene Melvill og miss Campbell i den fine verdens aviser figurere som badegæster i Oban.

Ad to forskellige veje kan man nå dette sted, der ligger ved sundet Mull nogle hundrede mil nordvest for Glasgow.

Rejser man ad landevejen, kommer man først til Bavling, siden gennem Dumbarton og langs den vestlige Levenstrand til Balloch ved den ene ende af Lomond; så sætter man over denne Skotlands smukkeste sø med sine mange henrivende øer og strande, rige på minder fra MacGregor og MacForlams, midt i Rob Roys og Robert Bruces land, og kommer så til Dalmally. Herfra fører lige under fjeldene en vej, der går over strømme og bække, gennem en del af Grampionbjergene og gennem dale, bevoksede med lyng; her og der findes også gran, eg, lærketræer og birke, og den forbavsede vandrer når omsider Oban, hvis kyster ikke i nogen måde står tilbage for

Atlanterhavets mest maleriske strand. Enhver, som rejser i Skotland bør foretage denne henrivende udflugt. Men nogen udsigt over havet findes ikke på denne strækning, hvorfor brødrene Melvills forslag om at rejse denne vej ikke vandt miss Campbells bifald. De valgte at tage søvejen, sejlede altså ned over Clyde lige til bugten af samme navn, de kom ind mellem alle disse øer og holme, der giver dette ejendommelige arkipelag udseende af en umådelig hånd, der er udstrakt over denne del af oceanet. Man sejler på højre side af hånden lige til Oban, og dette var noget, som kunne friste miss Campbell, for hvem Lomonds og Katrines guddommelige land ikke længere havde nogen hemmelighed. Desuden havde man mellem øerne sigt mod vest over havet, og hvis ingen sky skjulte horisonten, kunne de muligvis ved solnedgang få den grønne stråle at se, som næppe viser sig mere end en femtedel sekund.

"I forstår, morbrødre, at der blot behøves et øjeblik. Har jeg set, hvad jeg vil, er rejsen endt, og vi behøver ikke at slå os ned i Oban."

Men det var noget brødrene ikke kunne bifalde. De ville absolut opholde sig en stund i Oban – grunden kender man jo – og ønskede ikke at fænomenet alt for hurtigt skulle kuldkaste deres planer.

Da imidlertid miss Campbell havde mest at sige, og hun stemte for søvejen, så blev denne selvfølgelig foretrukket.

"Gid Fanden tage den grønne stråle!" sagde broder Sam, efter at Helena havde forladt dem.

"Og dem, som tidligere har observeret den!" svarede Sib.

4. Ud på Clyde

Kl. et den følgende dag – den anden august – steg miss Campbell, ledsaget af brødrene Melvill samt Partridge og Bess ind i sporvognen ved Helensburgh Station for at drage til Glasgow, hvor de skulle gå ombord på dampbåden, der under sine daglige ture mellem hovedstaden og Oban ikke anløb denne del af kysten.

Kl. syv var de fremme ved Glasgow og kørte i vogn ned til Broomielaw Bridge, hvor dampbåden *Columbia* lå og ventede på passagerer. Fra dens to skorstene fremhvirvlede en sort røg, der blandede sig med morgentågerne, der endnu lå tætte over Clyde; men det begyndte at lette og solskiven bebudedes af nogle brydninger i guld. Det så ud til at blive en smuk dag.

Miss Campbell og hendes selskab steg ombord, så snart som de havde fået deres rejse-effekter med sig.

I samme øjeblik sendte skibsklokken de rejsende sit tredje og sidste signal. Maskinisten satte maskinen i gang, hjulskovlene oprørte nogle store, gullige bobler, et langtrukkent hvin i damppiben, fortøjningerne kastedes los og *Columbia* ilede hurtigt ned over floden.

Turisterne har ingen grund til at beklage sig over Det forenede Kongerige, hvis transportselskaber overalt stiller prægtige skibe til deres disposition. Der findes nemlig intet aldrig så ubetydeligt vandløb, uden at det dagligt befares af pyntelige dampbåde. Og i denne henseende er Clyde et af de bedst udstyrede.

Langs Broomielaw Street ligger talrige dampskibe med stadselige forstavne, strålende af cinnober og guld, altid med dampen oppe og rede til at lægge ud til ethvert hold.

Columbia dannede ingen undtagelse. Den var temmelig lang og meget smal i forenden, havde fine vandlinjer og var forsynet med en kraftig maskine, der satte de brede hjul i gang; den var bestemt for længere rejser. Ombord fandtes al mulig komfort i spise- og de øvrige saloner, og på overdækket var der bygget en rummelig salon med lette draperier og bløde, bekvemme sofaer og sæder.

Der var ingen mangel på rejsende; de kom fra både England og Skotland. August måned anvendes nemlig fortrinsvis til udflugter, og da bliver Clyde og Hebriderne som oftest målet.

Der var familier, som Himlen ødselt havde velsignet med afkom; unge, muntre piger, noget roligere unge herrer og børn, som allerede var vant til rejser og deres overraskelser; endvidere præster, der altid forekommer i talrig mængde på bådene, i deres høje hatte, lange sorte kjoler med opstående kraver og hvide kraver, endvidere flere jordbrugere med den skotske hovedbeklædning og som ved deres noget plumpe former mindede noget om de gamle *bonnet lairds* for tres år siden; endelig et halvt dusin udlændinge, tyskere, der ikke taber noget af deres vægt, ikke engang udenfor Tyskland, og nogle franskmænd, der aldrig fornægter deres åndrige værdighed, selv når de befinder sig uden for Frankrigs grænser.

Hvis miss Campbell havde lignet sine landsmænd, der slår sig ned i et hjørne, når de er kommet ombord, og under hele rejsen ikke rører sig af stedet, skulle hun på Clydes bredder kun have set det, der passerede forbi hendes øjne, uden at have

bevæget hovedet. Men hun syntes om at spadsere frem og tilbage, og var snart i forenden og snart agterude, betragtende byerne, stederne, og hytterne, som i uafbrudt række ligger strøet langs kysten. Følgen heraf blev, at broder Sam og broder Sib, der gjorde hende selskab og besvarede hendes spørgsmål og udtalte deres enighed i hendes iagttagelser og bemærkninger, ikke fik en times hvile mellem Glasgow og Oban. Men det faldt dem aldrig ind at beklage sig; det hørte jo med til deres hverv som livvagter, og de fulgte hende instinktmæssigt, idet de af og til bød hinanden en god pris snus, der holdt humøret oppe.

Bess og Partridge havde taget plads i forskibet og passiarede venskabeligt om gamle tider, om gamle sæder og om gamle klaner, som var opløst. Hvad var der blevet af disse tider, som man nu længtes tilbage til? Clydes rene himmel formørkes nu af røgen fra fabrikkerne, strandene genlød af hamrenes dumpe slag og dens ro forstyrredes uafbrudt af nogle tusind dampbåde.

"Den tid kommer tilbage og det måske før end man tror," sagde Bess med en tone fuld af overbevisning.

"Jeg håber det," svarede Partridge alvorligt, "og dermed får vi vore forfædres gamle skikke tilbage."

Imidlertid gled Clydes strande hurtigt forbi *Columbia* ligesom billederne i et bevægeligt panorama. Til højre sås byen Patrick ved Kelverns munding med de vidtstrakte skibsdokker for bygning af jernfartøjer, og lige over for disse på den anden strand ligger Govan-dokkerne. Hvor denne hamren og støj, disse røg- og dampsøjler mishagede Partridge og hans selskabs øjne og øren!

Men al denne industriens larm, røg og uro ophørte lidt efter lidt. I stedet for skibsskrog, høje fabriksskorstene og umådelige jernopstillinger, der ser ud som bure i et mastodont-menageri, viste sig nu venlige huse, landsteder halvt skjulte af træer, villaer i angelsaksisk stil, der lå spredt hist og her på de grønne højder. Der var ligesom en uafbrudt række af landsteder og jordegods mellem de forskellige byer.

Bag den gamle, kongelige Renfrew-borg til venstre for floden hævede de skovbevoksede toppe sig ved Kilpatrick ovenfor byen af samme navn, forbi hvilken ingen irlænder kan færdes uden at blotte hovedet; det er nemlig der, den hellige Patrick, Irlands skytspatron, er født.

Clyde, der hidtil kun været en flod, begyndte nu at blive til en rigtig havarm. Bess og Partridge hilste de gamle, historisk bemærkelsesværdige ruiner ved Dunglas Castle; men de vendte deres øjne bort fra obelisken, som er blevet rejst til ære for Harry Bell, opfinderen af den første dampbåd, der oprørte disse fredelige bølger.

Nogle mil længere borte betragtede de rejsende med deres Baedeker eller Murray i hånden slottet Dumbarton, der hæver sig mere end fem hundrede fod på sin basaltklippe. Af dets to tinder bærer den højeste endnu bærer navnet "Wallaces Trone" efter en af heltene fra frihedskampen.

I denne anledning anså en herre oppe på kommandobroen sig foranlediget til – uden at nogen havde bedt ham derom, men også uden at nogen tænkte på at kritisere ham – at holde en liden historisk forelæsning til sine rejsekammeraters opbyggelse. Efter en halv times forløb var det ikke muligt for nogen af *Columbia*s passagerer, der ikke var døv, at svæve i

uvidenhed om, at sandsynligvis allerede romerne havde befæstet Dumbarton; at denne historiske klippe var forvandlet til en kongelig fæstning allerede ved begyndelsen af det trettende århundrede; at den ifølge foreningstraktaten regnes blandt de frie fæstninger, der ikke må raseres; at det var fra denne havn, Maria Stuart rejste til Frankrig for der gennem sit giftermål med Frans II at blive "dronning for en dag"; at der har været spørgsmål om at indespærre Napoleon dér i 1815, inden ministeriet Castlereagh besluttede at forvare ham på St. Helena.

"Det er meget lærerigt," sagde broder Sam.

"Lærerigt og interessant," svarede broder Sib. "Han fortjener al mulig ros!"

Fordybet i sine betragtninger havde miss Campbell ikke hørt noget af denne historiske lektion, der heller ikke interesserede hende den mindste smule, i det mindste ikke for øjeblikket. Hun kastede ikke engang et blik på flodens højre bred, på Carbras' slotsruiner, hvor Robert Bruce døde. Hun søgte forgæves at opnå et glimt af det åbne hav; men dette var umuligt, så længe *Columbia* holdt sig mellem de bredder, odder og højder, som omgiver Clyde-bugten. For øvrigt passerede fartøjet nu byen Helensburgh, og den unge borgfrøken havde daglig fra sine vinduer udsigt over Port Glasgow, slotsruinerne ved Newark og halvøen Rosenheat. Og hvorfor skulle hun også bekymre sig om disse hundredvis af fartøjer, som trængte sig frem i Greenocks havn ved flodmundingen? Hvad angik det hende, at den udødelige Watt er født i denne stad, der har 40000 indbyggere og kan anses for at være en industriel og kommerciel forstad til Glasgow? Og hvorfor skulle hun tre mil

længere fremme fæste sin opmærksomhed ved byen Gourock til venstre, byen Dunoon til højre og ved de bugtede og brudte fjorde, der giver grevskabet Argyles kyst en så stor lighed med den norske.

Nej, miss Campbell søgte utålmodigt med øjnene Levens forfaldne tårn. Ventede hun der at se en eller anden bjergmand træde frem? Vist ikke, men hun ville være den første som fik øje på Clocks fyr, der oplyser mundingen af Firth of Clyde.

Fyret sås endelig som en kæmpestor lampe ved en bugtning af bredden.

"Clock, morbror Sam," sagde hun, "Clock!"

"Ja, Clock!" svarede broder Sam, akkurat som et højlandsekko.

"Havet, morbror Sib!"

"Havet, ja sandelig!" svarede broder Sib.

"Hvor det er smukt!" gentog de begge.

Man skulle kunne tro, at de så det for første gang.

Det var ikke muligt at tage fejl; uden for bugten udbredte sig det åbne hav.

Solen havde endnu ikke tilbagelagt halvdelen af sin daglige bane. Her under den 56. breddegrad ville mindst syv timer gå hen, før solen forsvandt i havet – syv endeløse timer for den ventende miss Campbell. Dertil kom, at det var en sydvestlig horisont, det vil sige på et sådant segment af himlen, som solen kun rammer ved vintersolhverv, hvorfor man her ikke kunne vente at få fænomenet at se, men måtte søge det længere mod vest, ja endog lidt længere nordpå, da der mellem begyndelsen af august og september-jævndøgn hengår en tid på 6 uger.

Men det var ligegyldigt. Det var havet, som nu udbredte sig for miss Campbells blik mellem Cumbray-øerne på den anden side af den store ø Bute, hvis konturer lidt efter lidt tabte sig i det fjerne. Oven over Aisla Craigs og Arranbjergenes lave top, aftegnede linjen mellem himlen og havfladen sig lige så tydeligt, som om den var trukket med en lineal. Miss Campbell iagttog det hele hensunket i tanker, uden at sige et ord og stående urørlig på samme plet. Hun syntes at måle størrelsen af den bue, der endnu skilte solen fra det punkt, hvor dens strålende skive skulle dukke ned i det hebridiske øhavs dybe vande.

En stemme bragte den unge drømmerske tilbage til virkeligheden

"Nu er det tid," sagde broder Sib.

"Tid! Til hvad?"

"At spise frokost."

"Ja, lad os gøre det," svarede miss Campbell.

5. Fra den ene båd til den anden

Efter måltidet, som bestod såvel af varme som af kolde retter – en udmærket frokost på engelsk manér, serveret i *Columbias dining room* – steg de atter op på kommandobroen.

Helena kunne ikke tilbageholde et misfornøjet udråb, da hun havde indtaget sin plads.

"Min horisont!" udbrød hun. Og hendes horisont fandtes virkelig ikke mere. Den var forsvundet for nogle minutter siden. Med stævnen vendt mod nord bevægede dampskibet sig nu fremad i det lange sund Kyles of Bute.

"Det var skade, morbror Sam!" sagde miss Campbell med en lille misfornøjet grimasse.

"Men min kære lille pige!"

"Du kan tro, jeg skal huske det, morbror Sib."

Brødrene vidste ikke, hvad de skulle svare, skønt det jo ikke var deres fejl, at *Columbia* ændrede retning og vendte stævnen mod nordvest.

Man kunne nemlig ad to højst forskellige veje komme med dampskib fra Glasgow til Oban.

Den ene – men det var ikke den, *Columbia* tog – var den længste. Efter at have lagt til ved Rothesay, som er hovedstedet på øen Bute, hvilken den behersker ved sin gamle borg fra det 11. århundrede, og som i vest af de omgivende høje klipper beskyttedes mod havvinden, kunne dampbåden vedblive at gå udover Clydefjorden, følge øens østre kyst, passere Store og Lille Cumbray i synskredsen og beholde samme retning lige til

sydsiden af øen Arran, som næsten udelukkende tilhører hertugen af Hamilton, fra klippegrunden lige til Goatfellstoppen, henved 800 meter over havet. Da lægger rorgængeren roret om, runder Arran, vender rundt ved halvøen Cantyre, følger dens vestkyst, trænger ind i Gigha-passagen gennem sundet mellem øerne Islay og Jura og kommer så til den brede, åbne del af Firth of Lorn, der siden bliver noget smallere ovenfor Oban.

Både for miss Campbell og måske også for hendes morbrødre, var der grund til at beklage, at *Columbia* ikke havde valgt denne vej. På Islays strande kunne de nemlig have set MacDonaldernes gamle residens, de, der i begyndelsen af det syttende århundrede blev besejrede og fordrevet samt måtte vige pladsen for Campbell'erne. Ved skuepladsen for en historisk begivenhed, der lå dem så nær, ville brødrene Melvill, for ikke at tale om Bess og Partridge, have følt deres hjerter klappe i takt.

Hvad miss Campbell anbelanger, skulle denne så eftertragtede horisont en længere tid aftegne sig for hendes blik. Fra spidsen af Arran lige til Cantyres odde er der åbent hav i syd, og i vest fra *Mull of Cantyre* lige til den yderste ende af Islay, nemlig det umådelige vandområde, der kun begrænses af den amerikanske kyst tretusinde mil borte.

Men denne vej er lang og undertiden besværlig, om end ikke farlig, hvorfor man har måttet tage hensyn til de turister, der er bange for en ofte hård overfart blandt dønningerne i de hebridiske farvande.

Det har givet d'hrr. ingeniører – Lesseps'er i det små – tanken om at forvandle halvøen Cantyre til en ø. Crinankanalen

gravedes gennem den nordlige del, og derved blev vejen forkortet med mindst 200 mil og kan nu for tiden tilbagelægges på tre-fire timer.

Dette var den sidste del af *Columbia*s tur mellem Glasgow og Oban uden anden udsigt end sandrevler, skove og fjelde. Miss Campbell var formodentlig den eneste af passagererne, som savnede den anden vej; men hun måtte finde sig i sin skæbne, så meget mere som hun om nogle timer ville finde havhorisonten igen lige på den anden side af Crinankanalen, inden solskiven havde nået bølgerne.

I det øjeblik turisterne, der havde dvælet i *the dining room*, igen kom op, strøg *Columbia* ved indløbet til Loch Ridden lige forbi den lille ø Elbangreig med dens befæstning, der var hertugen af Argyles sidste tilflugtssted, inden denne helt bukkede under i sin kamp for Skotlands politiske og religiøse frihed, og førtes til Edinburgh for der at miste sit hoved under den skotske guillotine. Derefter vendte dampbåden mod syd gennem Bute-sundet med dets smukke panorama af nøgne og træbevoksede øer, der for tilfældet formørkedes af en let tåge. Efter at den havde passeret Kap Ardlammont tog den igen retning mod nord gennem Loch Tyne med byen *East Tarpet* på Cantyrekysten til venstre, sejlede forbi Kap Ardrishaig og nåede ved Loch Gilpheads-borgen begyndelsen af Crinankanalen.

Da man var kommet did, måtte man forlade *Columbia*, der var for stor til kanalen, da denne, der tæller femten sluser på ni mil, kun kan rumme smalle og lidet dybtgående fartøjer.

Linnet, en mindre dampbåd, ventede på *Columbia*s passagerer, der på nogle minutter indskibede sig. De tog plads på det ubekvemme dæk og *Linnet* skød hurtigt af sted mellem

kanalbredderne, idet en "bagpiper", en sækkepibe-blæser, iført sin nationaldragt, fremkaldte tonerne fra sit melankolske instrument.

Denne kanalfærd er henrivende; snart mellem høje, bratte bredder, snart forbi lyngbevoksede høje, før gennem åbne vidder, nu mellem de trange kanalmure. Ved sluserne er noget ophold og, mens slusevogterne sluser fartøjet igennem, byder omegnens ungdom turisterne friskmalket mælk og anvender imens det gæliske tungemål, som de gamle kelter fordum talte, men som en fremmed næppe, og selv en englænder har vanskeligt ved at forstå.

Seks timer senere – efter at være blevet forsinket hen ved to timer af en sluse, der arbejdede dårligt – havde *Linnet* tilbagelagt denne noget dystre strækning med dens fåtallige byer og bondegårde samt de umådelige moradser ved Add til højre for kanalen, og standsede for en stund ved byen Ballenoch.

En ny overflytning fandt sted; *Columbia*s passagerer gik ombord i *Glengarry*, der styrede nordvestover for at komme igennem Crinanbugten og passere den odde, på hvilken det gamle feudalslot *Duntroon Castle* rejser sig.

Efter det glimt af havet, man havde fået ved vendingen rundt om øen Bute, havde man ikke set mere til det.

Man aner let miss Campbells utålmodighed. På et så indelukket farvand som dette skulle man tro, at man befandt sig midt inde i Skotland, i søernes region, midt i Rob Roys land. Overalt maleriske øer med fine bløde konturer, fine birke og lærketræer.

Endelig passeredes Juras nordre odde og havet viste sig i horisonten mellem odden og øen Scarbo, som ligger skilt derfra.

"Se der, min kære Helena," sagde broder Sam og pegede mod vest.

"Det var ikke vor skyld," lagde broder Sib til, "at disse fordømte øer, som ikke engang gamle Nick kan holde rede på, for et øjeblik har skjult havet for dig."

"Jeg tilgiver jer," svarede miss Campbell, "men lad det ikke ske en gang til."

6. Corry-hvirvlen

Klokken var da seks om aftenen og solen havde endnu ikke tilbagelagt fire femtedele af sin bane. *Glengarry* ville sikkert være fremme i Oban, inden dagens stjerne var gået til ro i Atlanten, hvorfor miss Campbell havde grund til at tro, at hendes ønske allerede samme aften skulle gå i opfyldelse. Himlen var nemlig aldeles skyfri og syntes særdeles heldig for fænomenets observation, da horisonten ved havet ville blive synlig mellem øerne Oronsay, Colonsay og Mull ved slutningen af rejsen. Men en ganske uventet hændelse indtraf, der medvirkede til at opholde dampskibet i nogen tid.

Behersket af sin fikse idé stod miss Campbell urørlig på samme plads og tabte ikke af syne den lyscirkel, der strakte sig mellem de to øer.

Hun var ganske sikkert den eneste ombord, hvis blikke ikke fæstedes ved andet end ved denne del af horisonten; hun var ligeledes den eneste, som lagde mærke til, hvor uroligt havet var mellem odden og øen Scarba. Samtidig nåede en fjern arm af brodsøer og brændinger lige frem til hende. Det kunne ikke være vinden, da den knapt krusede den næsten glatte vandflade, der gennemskares af dampskibsboven.

"Hvorfra kommer denne uro og denne larm?" spurgte miss Campbell, idet hun vendte sig til sine morbrødre.

På dette var de ude af stand til at svare, da de, lige så lidet som hun, begreb hvad der gik for sig tre mil derfra i det trange pas.

Hun vendte sig da til *Glengarrys* kaptajn, der spadserede frem og tilbage på kommandobroen, og spurgte ham om årsagen.

"En sædvanlig tilbagegang af floden. Hvad De hører er larmen fra Corryhvirvlen."

"Men det er jo et udmærket vejr," bemærkede hun, "og vinden er knapt mærkbar."

"Det beror ikke på vejret. Det forårsages af flodens stigning, der fra Jura-sundet ikke finder nogen anden udgang end mellem Jura og Scarbo. Floden styrter frem med en forfærdelig voldsomhed og det ville være særdeles farligt for et mindre fartøj at vove sig derhen."

Corryhvirvlen, der med god grund er frygtet i disse farvande, anføres som et af de ejendommeligste steder i det hebridiske arkipelag. Man kan tilnærmelsesvis sammenligne den med Seine-hvirvlen, der er fremkommet ved havets fortrængning mellem jorddæmningen af samme navn og bugten Trépassés på kysten af Bretagne, og med Blanchart-hvirvlen, hvorigennem La Manche løber ud imellem Auvigny og Cherbourgs land. Traditionen vil vide, at den har fået sit navn efter en skandinavisk fyrste, hvis fartøj forliste der på den keltiske tid. Det er virkelig en farlig passage og mange fartøjer er gået tabt der, så at den kan kappes med den ulykkebringende malstrøm på den norske kyst, hvad angår dårligt ry.

Miss Campbell holdt imidlertid ikke op med at betragte de voldsomme strømninger, da pludselig hendes opmærksomhed blev draget mod et bestemt sted i sundet. Man skulle gerne have kunnet tro, at en klippe skød op midt i sundet, hvis ikke genstanden havde hævet og sænket sig ved bølgebevægelserne.

"Se, se, kaptajn, er det en klippe, eller hvad er det?"

"Det må være noget, som ligger og driver for strømmen eller snarere ..."

Han tog sin kikkert.

"En båd!" råbte han.

"En båd!" gentog miss Campbell.

"Ja, jeg tager næppe fejl. Det er en slup, som er ved at blive ødelagt af Corryhvirvlen."

Ved denne ytring fra kaptajnen skyndte alle passagerer sig op på kommandobroen og stirrede ufravendt ud i søen. Der var ingen tvivl om, at en båd af flodens stigning førtes ind i sundet, for der, trukket med af hvirvlen, at gå den sikre undergang i møde. Alles blikke var fæstet på dette punkt, der lå fire eller fem mil borte fra *Glengarry*.

"Det er sandsynligvis blot en båd, som er gået i drift," bemærkede en af passagererne.

"Nej, jeg ser en mand i den!" svarede en anden.

"En ... nej, to mænd!" råbte Partridge, som havde stillet sig i nærheden af miss Campbell. Der var også virkelig to mand; men de var ikke længere herrer over båden. Brisen fra land var alt for ubetydelig til, at sejlet kunne fyldes og derved fjerne dem fra hvirvlen, og at ro ville være til ingen nytte.

"Kaptajn!" råbte miss Campbell; "vi kan dog ikke lade disse ulykkelige gå under, og det gør de, hvis de overlades til sig selv. Man må hurtigt ile dem til undsætning!"

Alle ombord var besjælet af den samme tanke og afventede spændt kaptajnens svar. "*Glengarry* kan ikke vove sig midt ind i Corry-hvirvlen," sagde han; "men hvis vi går nærmere, kan vi muligvis komme hen til sluppen."

Han vendte sig mod passagererne som om han håbede på bifald. Miss Campbell gik hen til ham

"De må, kaptajn, De må!" råbte hun ivrigt, "mine rejsekammerater har samme ønske som jeg. Det gælder to menneskers liv, og vi kan muligvis redde dem. Ak kaptajn! Jeg beder Dem!"

"Ja ... ja!" råbte nogle af passagererne, som var blevet rørt ved den unge piges iver

Kaptajnen tog atter kikkerten og iagttog nøje strømningerne; derpå vendte han sig til rorsmanden, som havde sin plads ved siden af ham på kommandobroen.

"Styrbord!"

Skibet styrede østen for odden. Maskinisten fik befaling til at øge dampen, og *Glengarry* havde snart Juras odde på sin venstre side. Ombord herskede dyb tavshed. Alles øjne fæstede sig uroligt på det lille fartøj, der blev mere og mere usynligt.

Det var kun en lille fiskerbåd, hvis mast var taget ned for derved at undgå de voldsomme stød, som bevirkedes ved de heftige brodsøer. Den ene af mændene i båden lå udstrakt på ryggen, mens den anden roende af al kraft forsøgte at komme ud af hvirvlen; lykkedes det ikke var de begge fortabte.

En halv time senere nåede *Glengarry* Corry-hvirvlens grænse og begyndte heftigt at lægge an mod de første bølger. Ingen opponerede imod dette, skønt søens voldsomhed nok kunne forskrække alle dem, der blot var vant til at færdes på landjorden. Havet var så hvidt, som når stormen raser; man så rundt om kun et stort område, heftigt bevæget af de oprørte bølger.

Båden befandt sig kun på en halv mils afstand. Den af mændene, som arbejdede med årerne, anstrengte sig til det yderste for at komme væk. Han forstod, at *Glengarry* kom dem til hjælp; men han begreb også, at skibet ikke kunne gå meget længere, og at han derfor måtte prøve at nærme sig det. Hans ledsager, som fremdeles lå ubevægelig, syntes at være bevidstløs.

Miss Campbell var meget interesseret i dette skuespil, og stirrede ufravendt på båden, som hun havde været den første til at bemærke, og til hvis hjælp, takket være hendes ivrige bønner, *Glengarry* nu ilede. Stillingen forværredes imidlertid mere og mere. Man begyndte at frygte, at dampskibet skulle komme for sent. Det gik nu kun for halv maskinkraft for at undgå havari, og dog truede bølgerne med at trænge ind i maskinrummet og slukke ilden i kedlerne, en forfærdelig situation i denne stærke strøm.

Kaptajnen, der stod støttet til rækværket på kommandobroen, holdt øje med, at man ikke drev for langt bort fra det trange indløb og manøvrerede med stor dygtighed, så at man ikke fik bølgerne på tværs af skibet.

Det lykkedes imidlertid ikke båden at komme ud af hvirvlen. Undertiden forsvandt den pludselig bag en umådelig brodsø, eller også blev den grebet af den koncentriske hvirvel, hvis hurtighed tiltog proportionelt med dens radius og kastedes lynsnart omkring, hurtig som en pil eller en sten, der drives ud af en slynge.

"Hurtigere, hurtigere!" råbte miss Campbell, der ikke længere kunne beherske sig.

Men ved synet af de vældige brodsøer skreg nogle kvindelige passagerer højt af angst. Kaptajnen indså det ansvar, han havde på sig, og nølede med at forsætte sin vej gennem den trange Corry-hvirvel.

Imidlertid var der knapt en halv kabellængde, måske blot 300 fod mellem båden og *Glengarry*, og man kunne nu meget tydeligt se de ulykkelige, der gik den visse undergang i møde.

De to i båden var en gammel og en ung mand; den sidste arbejdede med årerne, men den gamle lå udstrakt i båden. I dette øjeblik slog en heftig bølge mod dampskibet og gjorde situationen højst farlig.

Kaptajnen kunne umuligt gå nærmere mod indløbet, og kun med stor vanskelighed formåede han ved nogle svingninger med rattet at holde op sit fartøj op mod strømmen.

Efter at båden en liden stund havde gynget på toppen af en bølge, dukkede den hurtigt ned og forsvandt så.

Et forfærdelsens råb hørtes i dette øjeblik fra skibet.

Var båden kæntret? Nej. Den viste sig atter på toppen af en ny bølge, og en fornyet anstrengelse med årerne førte den nærmere hen mod dampskibet.

"Fat mod! Fat mod" råbte sømanden i *Glengarry*s forstavn.

Og de svingede frem og tilbage med en sammenrullet line, klar til i et belejligt øjeblik at kaste den ud.

Pludselig gav kaptajnen, der observerede et øjebliks ro mellem to dønninger, befaling til at gå på med fuld fart. *Glengarry* øgede farten og gik dristigt ind mellem de to øer, mens båden på sin side rykkede nogle favne frem.

Tovene kastedes, blev grebet og surredes fast til masten, hvorefter *Glengarry* bakkede for hurtigst muligt at komme væk.

Båden fulgte med på slæb.

Den unge mand kastede nu årerne fra sig, tog den gamle i armene og lod ham ved matrosernes hjælp hejse ombord i skibet. En brodsø havde gjort ham ude af stand til at bistå sin kammerat, og denne havde således kun haft sig selv at stole på. Nu steg også han op på *Glengarry*s dæk. Han havde ikke tabt noget af sin koldblodighed; hans ansigt var roligt, og hele hans holdning vidnede om såvel moralsk som fysisk mod.

Han ilede med at skaffe sin ledsager, der var bådens ejermand, den fornødne pleje; et godt glas brændevin bragte ham atter til live.

"Mr. Olivier!" udbrød han.

"Ak, min gamle søulk," svarede den unge, "sådanne voldsomme bølger!"

"Det er ingenting! Jeg har set mange andre! Vi ser dem ikke engang længere!"

"Himlen være lovet! Med min vanlige uforsigtighed ville jeg for langt frem, og det var nær kommet os dyrt at stå! Men nu er vi reddet!"

"Ja, ved Deres hjælp, mr. Olivier!"

"Nej, ved Guds hjælp!"

Og den unge trykkede den gamle sømand til sit bryst og forsøgte ikke engang at skjule den bevægelse, som også greb de øvrige ved denne scene.

Så vendte han sig til kaptajnen, som i dette øjeblik kom ned fra broen.

"Kaptajn," udbrød han, "jeg ved ikke, hvorledes jeg skal takke Dem for den store tjeneste, De har bevist os ..."

"Min herre, jeg har kun gjort min pligt, og for at sige sandheden, har mine passagerer større ret til Deres taksigelser end jeg."

Den unge mand trykkede hjerteligt kaptajnens hånd, hvorefter han tog sin hat af og hilste passagererne med en elegant bevægelse. Uden *Glengarry*s mellemkomst var såvel han som hans ledsager ganske sikkert blevet dødens bytte midt i den rasende Corry-hvirvel.

Under disse gensidige artigheder fandt miss Campbell det bedst at trække sig noget tilbage. Hun ønskede ikke, at den del, hun havde i dette dramatiske skuespil, skulle omtales. Hun stod derfor langt fremme på broen, da hendes fantasi på ny bragtes til live, og idet hun vendte sig mod den nedgående sol, udbrød hun:

"Og strålen? ... Og solen?"

"Ikke mere nogen sol!" sagde broder Sam.

"Ikke mere nogen stråle!" fortsatte broder Sib.

Solskiven, der netop var forsvundet bag en mærkværdig klar horisont, havde kastet sin grønne stråle ud i rummet! Men i det øjeblik var miss Campbells tanker andetsteds, og hendes tankefulde blik var gået glib af det tilfælde, som måske ikke ville komme tilbage foreløbig.

"Det var skade!" mumlede hun, men alligevel uden alt for meget ærgrelse, idet hun tænkte på alt det, der havde tildraget sig.

Imidlertid manøvrerede *Glengarry* for at komme ud af indløbet til Corry-hvirvlen og tog igen vejen nordover. Nu steg den gamle sømand, efter et sidste håndslag til sin følgesvend, atter i sin båd og sejlede til øen Jura.

Hvad den unge mand angik, hvis *dorlach*, en slags lædervadsæk, var bragt ombord, så blev han nu yderligere en passager, som *Glengarry* overførte til Oban.

Dampbåden havde nu til højre for sig øerne Shuna og Lunig, hvor markis Breadalbanes rige skiferbrud ligger, og gik langs med øen Seil, der beskytter denne del af den skotske kyst; snart derefter fordybede damperen sig i Firth of Lorne, passerede den vulkanske ø Kerrera og kastede endelig ved skumringens sidste lys anker ved kajen i Obans havn.

7. Aristobulus Ursiclos

Selv om Oban havde haft et lige så stort tilløb af rejsende som de berømte badesteder Brighton, Margate eller Ramsgate, havde en person af Aristobulus Ursiclos betydning ikke kunnet passere ubemærket.

Uden at kunne måle sig med sine rivaler, er Oban et af lediggængerne i Det forenede Kongerige meget søgt badested. Dens beliggenhed Mull-sundet, i ly for vestenvinden, hvis umiddelbare indvirkning hindres af øen Kerrera, lokker en stor mængde fremmede til. Nogle kommer for at hente nye kræfter i dens lægende vand; andre slår sig ned der som i et midtpunkt, hvorfra der fører veje til Glasgow, Inverness og Hebridernes mærkeligste øer. Det bør tilføjes, at Oban ikke som så mange andre badesteder er noget lazaret; den største del af dem, der tilbringer den varme årstid der er friske og raske, og man risikerer ikke som ved så mangt et andet badested at komme til at spille whist med to syge og et "lig".

Oban har knapt eksisteret i et halvt hundrede år. Det har således i anordningen af sine åbne pladser, forsiringen af sine huse og anlægget af sine gader et helt moderne præg. Kirken i en slags normannisk stil med et smukt klokketårn, det gamle vedbendklædte slot Dunolly, de hvide bygninger og de smukke villaer, der ligger spredt på højderne i baggrunden, og endelig bugtens blanke vand med de elegante lystyachter for anker, alt dette danner tilsammen et malerisk syn.

Dette år i august var der ingen mangel på rejsende, turister eller badegæster i den lille by Oban. På en af de bedre hotellers lister over tilrejsende kunne man allerede for flere uger siden blandt andre mere og mindre berømte navne læse Aristobulus Ursiclos fra Dumfries.

Det var en 28 år gammel herre, der aldrig havde været ung og sandsynligvis aldrig ville blive gammel. Han var tydeligvis født så gammel, som han ville synes at være hele livet igennem. Hans holdning var hverken god eller dårlig, et ganske ubetydeligt udseende med alt for lyst hår for en mand. Hans briller skjulte den nærsynedes matte øjne, den korte næse syntes slet ikke at høre til hans ansigt. Af de hundrede og tredive tusinde hårstrå, som efter de sidste statistiske oplysninger ethvert menneskeligt hoved skal have; havde han ikke mere end tres tusinde tilbage. En skægrand omgav hans kinder og hage og gav ham et noget abeagtigt udseende. Havde han været en abekat havde han været en smuk abekat – måske Darwins manglende led.

Aristobulus Ursiclos var rig på penge, men endnu rigere på ideer. Alt for kundskabsrig for en ung lærd, der kun kan trætte andre med sin belæsthed, gradueret fra universiteterne i Oxford og Edinburgh, var han mere hjemme i fysik, astronomi og matematik end i skønlitteratur.

I grunden var han ganske fordringsfuld, næsten en nar; hans fornemste mani eller om man vil, fikse idé, var uden skønsomhed at fremkomme med en forklaring af ethvert forekommende naturfænomen, med et ord, en slags pedant, som var ubehagelig at omgås. Man lo ikke ad ham, da han ikke

var morsom; men man drev muligvis gæk med ham, da han var komisk.

Ingen havde været mindre værdig end denne forfængelige unge mand til at anvende de engelske frimureres valgsprog på sig selv: *Audi, vide, tace* Note 2). Han hørte ikke efter, så ingenting og tav aldrig. Med et ord, for at låne en lignelse, der passer i Walter Scotts land, Aristobulus Ursiclos mindede ved sit selvsikre, prosaiske væsen uhyre meget mere om landfogeden Nicol Jarvie end om hans poetiske fætter Rob Roy MacGregor. Og hvilken højlandets datter foretrak vel ikke Rob Roy for Nicol Jarvie? Sådan var altså Aristobulus Ursiclos. Hvorledes var brødrene Melvill blevet så indtagne i denne pedant, at de ville gøre ham til deres nevø? Hvorledes var det lykkedes ham at behage disse to gamlinger? Måske blot af den grund, at han var den første, som gav dem et tilbud for deres søsterdatter. I en slags naiv henrykkelse havde broder Sam og broder Sib uden tvivl sagt til hinanden:

"Se, der er en ung mand, rig, af god familie, herre over en formue, som forældres og slægtninges arv har overdænget ham med og desuden udrustet med usædvanlige kundskaber! Det vil blive et udmærket parti for vor kære Helena! Dette giftermål lader sig let bringe i stand og er meget passende, fordi det anstår os!"

Derpå tog de sig pris og lukkede så den fælles snusdåse med en svag lyd, der syntes at sige:

"Nu er det afgjort!"

Brødrene Melvill mente derfor at have handlet rigtig fint, da de, takket være miss Campbells bizarre forestillinger om den grønne stråle, havde lokket hende til Oban. Der kunne hun jo,

uden at det var det mindste påfaldende, genoptage de samtaler med Aristobulus Ursiclos, som for en tid siden ved hans fraværelse var blevet afbrudt.

Brødrene Melvill og miss Campbell havde byttet Helensburgh Cottage med de smukkeste værelser i Caledonian Hotel. Skulle deres ophold i Oban blive af længere varighed, var det måske bedst at leje en eller anden villa på højderne omkring byen, men indtil videre var de ved Bess' og Partridges hjælp bekvemt indlogerede i mr. MacFynes hotel. Senere hen kunne man så se, hvorledes man skulle indrette sig.

Det er således fra vestibulen i Caledonian Hotel, der ligger ved stranden næsten midt for kajen, at brødrene Melvill går ud allerede kl. 9 morgenen efter deres ankomst. Miss Campbell hvilede endnu ud i sit værelse på første sal, uden have nogen anelse om, at hendes morbrødre var gået ud for at opsøge Aristobulus Ursiclos.

Disse to uadskillelige gik ned på stranden, og da de vidste, at deres kandidat boede i et af hotellerne nord for bugten, styrede de kursen derhen.

Man måtte formode, at en slags anelse førte dem. For knap ti minutter efter at de var gået ud, mødte de Aristobulus Ursiclos, der tog sig sin sædvanlige videnskabelige morgenpromenade, og de vekslede et af disse hverdagsagtige og rent mekaniske håndtryk med hinanden.

"Mr. Ursiclos!" sagde brødrene Melvill.

"De herrer Melvill!" svarede Aristobulus i en tone, der skulle spille overrasket. "De herrer Melvill her i Oban?"

"Siden i går aftes," sagde broder Sam.

"Og vi er henrykte, mr. Ursiclos, over at se Dem frisk og rask," sagde broder Sib.

"Ak! meget godt, mine herrer. De har uden tvivl hørt om telegrammet, som netop er ankommet?"

"Telegrammet," sagde broder Sib, "skulle Gladstones ministerium allerede …"

"Det er ikke et spørgsmål om Gladstones ministerium," sagde Aristobulus Ursiclos temmelig foragteligt, "men om et vejrtelegram."

"Virkelig," svarede begge brødrene Melvill.

"Ja, man meddeler, at lufttrykket ved Swinemünde nærmer sig norden og er steget mærkbart. Et hvirvelcentrum nærmer sig nu Stockholm, hvor barometret er faldet 1 tomme, lad os antage, 25 millimeter – for at anvende decimalsystemet, som videnskabsmændene plejer – og viser blot 28 6/10 tomme, eller 726 millimeter. Trykket varierer visselig lidet i England og Skotland, men det er sunket i går i Valentia og i Stornoway."

"Og heraf …?" spurgte broder Sam.

"… kan man slutte …?" lagde broder Sib til.

"At det smukke vejr ikke vil vare længe," svarede Aristobulus Ursiclos, "og at himmelen, der snart mørkner til ved sydvestenvinde, vil føre Nordatlantens tåge til os."

Brødrene Melvill takkede den unge videnskabsmand for hans interessante forudsigelser, og drog heraf den slutning, at den grønne stråle kunne lade vente på sig, noget, hvorover de ingenlunde var bedrøvede, såsom denne forhaling ville forlænge deres ophold i Oban.

"Og I er kommet, mine herrer …?" spurgte Aristobulus Ursiclos, idet han tog en kiselsten op, som han undersøgte med

stor opmærksomhed.

De to brødre Melvill vogtede sig vel for at forstyrre ham i dette studium.

Men da kiselstenen havde forøget samlingen i den unge videnskabsmands lomme:

"Vi er kommet i den ganske naturlige hensigt at tilbringe en tid her i Oban," svarede broder Sib.

"Og vi bør tilføje, at miss Campbell har gjort os selskab."

"Ah! miss Campbell!" svarede Aristobulus Ursiclos. "Jeg tror, at denne kiselsten er fra den gelliske periode. Det er spor af … jeg er virkelig henrykt over at skulle gense miss Campbell! … spor af meteorjern. – Dette særdeles milde klima vil være meget velgørende for hende."

"Hun befinder sig for øvrigt udmærket, og behøver ingenlunde at passe på sit helbred," bemærkede broder Sam.

"Det gør ingenting," gentog Aristobulus Ursiclos, "luften her er fortræffelig, 0,21 procent ilt, 0,79 procent kvælstof. Næppe spor af kulsyre. Jeg analyserer den hver morgen."

Brødrene Melvill så i dette en elskværdig opmærksomhed mod miss Campbell.

"Men," spurgte Aristobulus Ursiclos, "når De ikke er kommet til Oban af helbredshensyn, mine herrer, tør jeg spørge, hvorfor De da har forladt Helensburgh Cottage?"

"Vi har ingen grund til at skjule det for Dem, det forhold vi står i til hinanden taget i betragtning …" svarede broder Sib.

"Tør jeg i denne forandring af opholdssted," tog den unge lærde ordet, idet han afbrød den påbegyndte sætning, "se et ønske, ganske naturligt selvfølgelig, om at lade mig komme sammen med miss Campbell under sådanne forhold, at vi

lettere kunne lære hinanden at kende, det vil sige, højagte hinanden?"

"Ganske vist," svarede broder Sam. "Vi tænkte på denne måde hurtigere at nå målet ..."

"Fuldstændig enig, mine herrer," sagde Aristobulus Ursiclos. "Her på dette neutrale område kan miss Campbell og jeg ved passende anledninger tale med hinanden om havets omskiftelser, vindenes retning, bølgernes højde og andre fysiske fænomener, som i høj grad bør interessere hende!"

Efter at brødrene Melvill havde tilkastet hinanden et veltilfreds smil, bøjede de sig samtykkende, og tilføjede, "at de ved deres tilbagekomst til Helensburgh Cottage skulle føle sig lykkelige ved at kunne modtage deres elskværdige gæst på en intimere måde."

Aristobulus Ursiclos forsikrede, "at lykken på hans side var endnu meget større på grund af, at regeringen netop nu ved elektriske maskiner lod udføre betydelige opmudringsarbejder på Clyde netop mellem Helensburgh og Greenock, og han kunne da, installeret på Helensburgh Cottage, nøje iagttage maskinerne og således beregne nytten deraf."

Brødrene Melvill indså fuldkommen, hvor gunstigt dette sammentræf stillede sig med hensyn til deres planer. Når han da ikke var optaget hos dem, kunne han jo følge det meget interessante arbejde i dets forskellige stadier.

"Men," spurgte Aristobulus Ursiclos, "De har naturligvis fundet et eller andet påskud til at komme hertil; for miss Campbell venter næppe at træffe mig her i Oban?"

"Ja, selvfølgelig," svarede broder Sib, "og påskuddet har miss Campbell selv givet os."

"Ah! Og hvilket?"

"Der er tale om at observere et fysisk fænomen, og det lod sig ikke gøre på Helensburgh."

"Virkelig, mine herrer!" udbrød Aristobulus Ursiclos, idet han satte sin lorgnet til rette. "Dette vidner om, at der findes sympati mellem miss Campbell og mig. Tør jeg spørge, hvilket er dette fænomen, som man ikke kan studere i cottagen?"

"Det er slet og ret den grønne stråle," svarede broder Sam.

"Den grønne stråle?" gentog Aristobulus Ursiclos forbavset. "Jeg har aldrig hørt tale om den. Tør jeg spørge, hvad den grønne stråle er?"

Brødrene Melvill forklarede så godt, de kunne, hvori dette fænomen bestod, som *Morning Post* for nylig havde beskrevet for sine læsere.

"Bah!" sagde Aristobulus Ursiclos, "det er en ganske ubetydelig mærkværdighed, som kun er af liden interesse; den går ind under den morsomme fysiks noget barnlige område!"

"Miss Campbell er jo en ung pige," svarede broder Sib, "og har uden tvivl en alt for overdreven tillid til dette fænomen ..."

"Ja, hun har endog sagt, at hun ikke vil gifte sig før hun har set den," tilføjede broder Sam.

"Nu vel, mine herrer", svarede Aristobulus Ursiclos, "så må man vise hende den grønne stråle!"

Derpå vendte alle tre tilbage til Caledonian Hotel, følgende den lille gangsti, der strækker sig langs med stranden. Aristobulus Ursiclos lod ikke denne gunstige lejlighed til at omtale kvindens tilbøjelighed for det ydre gå tabt. Med livlige farver skildrede han, hvad der burde gøres for at forbedre hendes misledede opdragelse; han troede slet ikke, at kvindens

hjerne, som er dårligere udrustet end mandens og ganske anderledes sat sammen, nogensinde kunne udvikle sig til den intelligens, som fordres til dybere tankearbejde. Men uden at ville drive det så vidt, kunne man muligvis forbedre den ved en særlig behandling, skønt ingen kvinde siden Skabelsens dage nogensinde har udmærket sig ved sådanne opdagelser, som har gjort en Aristoteles, Euklides, Hervey, Hahnemann, Jascal, Newton, Laplace, Arago, Humphrey, Dary, Pasteur etc. berømte. Efter at dette tema var uddebatteret, kastede han sig over de ulige fysiske fænomener og snakkede om *omni re scibili* [Note 3)] uden at ofre flere ord på miss Campbell.

Brødrene Melvill lyttede høfligt til hans ord – så meget mere, som det var dem umuligt her og der at få et ord indført i denne endeløse monolog, som Aristobulus Ursiclos understregede med pædagogiske "hmn! hmn!"

Omtrent hundrede stridt fra Caledonian Hotel standsede de et øjeblik for at tage afsked med hinanden.

En ung dame stod samtidig ved vinduet i sit værelse. Hun syntes meget forlegen, ja til og med ude af fatning. Hun så sig om til alle sider og søgte at opdage en horisont, som dog ikke fandtes. Pludselig bemærkede miss Campbell – for hende var det – sine morbrødre. Hurtigt lukkedes vinduet, og nogle minutter senere kom den unge pige ned til stranden med armene over kors og med et strengt udtryk og en bebrejdende mine i sit ansigt.

Brødrene Melvill betragtede hinanden. Hvad gik der af Helena? Var det Aristobulus Ursiclos' nærværelse, som fremkaldte disse symptomer på den heftigste ophidselse? Imidlertid nærmede den unge videnskabsmand sig og hilste

mekanisk. "Mr. Aristobulus Ursiclos," sagde broder Sam, idet han ceremonielt præsenterede ham.

"Som aldeles tilfældigt befinder sig i Oban ...!" tilføjede broder Sib.

"Ah, mr. Ursiclos!"

Miss Campbell besvarede næppe hans hilsen, men vendte sig til brødrene Melvill, der var ganske forlegne og havde vanskeligt ved at holde gode miner til slet spil.

"Mine bedste morbrødre," sagde hun strengt.

"Kære Helena!" svarede brødrene med en mærkbar skælven i stemmen.

"Vi er jo i Oban?" spurgte hun.

"I Oban ... ja vist."

"Nu vel, om en time er vi her ikke mere!"

"Om en time?"

"Jeg bad jer jo føre mig til en horisont ved havet?"

"Uden tvivl, min kære pige ..."

"Vil I være så venlige at vise mig den?"

Brødrene Melvill så sig forlegent omkring. Hverken mod syd eller nord fandtes åbent hav, hvor himmel og vand flød sammen mellem øerne.

Seil, Kerrera og Kismare dannede ligesom en sammenhængende række fra det ene land til det andet, så det måtte tilstås, at Oban savnede den forønskede horisont.

De to brødre havde under deres promenade langs stranden slet ikke lagt mærke til dette; derfor undslap dem nu også to skotske udråb, der udtrykte en virkelig misstemning blandet med lidt dårligt humør.

"Pooh!" sagde den ene.

"Pshwa!" svarede den anden.

8. En sky på himmelen

En forklaring var nødvendig; men da Aristobulus Ursiclos intet havde med denne at gøre, hilste miss Campbell ham temmelig køligt og vendte tilbage til Caledonian Hotel.

Aristobulus Ursiclos gengældte den unge dames hilsen på samme måde; han var øjensynlig stødt over ikke at sættes højere end en solstråle, hvilken farve denne end kunne have, og vendte tilbage langs stranden fordybet i samtale med sig selv i vel valgte vendinger.

Broder Sam og broder Sib følte sig ilde til mode. De sad i deres salon og ventede på, at miss Campbell skulle tale til dem.

Hendes erklæring var kort, men tydelig. De var kommet til Oban for at se en solnedgang på havet, men så intet eller i hvert tilfælde så lidt af havet ude i horisonten, at det ikke engang var værd at nævne.

Morbrødrene kunne blot forsikre hende om deres gode hensigter. Personligt kendte de jo ikke Oban. Men hvem kunne også tænke, at byen ikke lå ved det store, åbne ocean, når badegæster i store mængder strømmede dertil! Når det kom til stykket, var her måske det eneste punkt på kysten, hvor man, takket være disse ulykkelige Hebrider, ikke kunne opfylde de fremsatte fordringer.

"Nu vel," sagde miss Campbell i en tone, som hun forsøgte at gøre så streng som muligt, "da burde man have valgt ethvert andet punkt end Oban, selv om man så måtte have ofret at træffe mr. Aristobulus Ursiclos!"

Brødrene Melvill slog instinktivt øjnene ned og svarede ikke på dette direkte anfald.

"Vi vil gøre os færdige," sagde miss Campbell, "så vi kan rejse allerede i dag!"

"Ja, lad os rejse!" sagde morbrødrene, der søgte at gøre deres ubetænksomhed god igen ved blind lydighed.

Og straks hørtes som vanlig:

"Bet!"

"Beth!"

"Bess!"

"Betsey!"

"Betty!"

Bess kom, ledsaget af Partridge, og underrettedes straks om det forefaldne. Årsagen til den hurtige afrejse spurgte de ikke om, da de vidste, at deres unge herskerinde altid havde ret. Men man havde gjort regning uden mr. MacFyne, ejeren af Caledonian Hotel.

Man måtte have lidet kendskab til den slags forretningsfolk selv i det gæstfrie Skotland, hvis man troede, at de ville lade en familie bestående af tre personer og to tjenere rejse deres vej uden at have gjort alt for at holde dem tilbage.

Da mr. MacFyne kom under vejr med denne alvorlige sag, erklærede han derfor straks, at det kunne ordnes til almindelig tilfredshed, for ikke at tale om den store glæde, det ville være for ham så længe som muligt at beholde så fornemme gæster.

Hvad ønskede miss Campbell og som følge deraf også de herrer Melvill? En udsigt over det åbne hav med en vidtstrakt horisont? Intet var lettere; for det var jo kun ved solnedgang, man skulle betragte horisonten. Man kunne ikke se den fra

Oban? Nu vel! Måske man kunne rejse ud til en Kerrera? Nej; og den store ø Mull passede heller ikke, da man her kun i sydvest havde udsigt over en lille del af øhavet. Men lidt længere nede lå øen Seil, hvis nordlige spids ved en bro stod i forbindelse med den skotske kyst. Der kunne intet i vest hindre udsigten over to femtedele af kompasset. Desuden var det kun en promenade på fire-fem mil, og når vejret var godt, kunne en god vogn med prægtige heste bringe miss Campbell og hendes selskab derhen på halvanden time.

For at give sit udsagn mere vægt fremviste den veltalende vært det store kort, som hang i hotellets forstue. Miss Campbell kunne der forvisse sig om, at hun ikke blev ført bag lyset.

Ud for øen Seil udbredte sig virkelig en tredjedel af den horisont, på hvilken solen går sin sneglegang i ugerne før og efter jævndøgn.

Sagen ordnedes således til MacFynes overordentlige glæde og brødrene Melvills store tilfredshed. Miss Campbell gav dem nådigst sin tilgivelse og kom ikke med flere ubehagelige hentydninger til Aristobulus Ursiclos' nærværelse.

"Men," udbrød broder Sam, "det er rent ud sagt besynderligt, at en havhorisont skulle mangle, netop her i Oban!"

"Naturen er så mærkværdig!" svarede broder Sib.

Aristobulus Ursiclos blev uden tvivl meget tilfreds, da han hørte, at miss Campbell ikke behøvede at søge et bedre sted til sine meteorologiske observationer; men han var så hensunket i sine dybsindige problemer, at han fuldstændig glemte at udtrykke sin store glæde derover.

Den romantiske unge pige var ham sikkert taknemmelig for denne forsømmelse; for skønt hun vedblev at være ligegyldig

over for ham, viste hun sig dog mindre kold end ved deres første møde. Imidlertid havde atmosfærens beskaffenhed forandret sig en del. Vejret var fremdeles smukt, men horisonten formørkedes ved solens op- og nedgang af skyer. Det nyttede således slet ikke at søge nogen observationsplads på øen Seil; det besvær kunne man godt spare sig, og i stedet vente med tålmodighed.

I disse lange dage strejfede miss Campbell – idet hun overlod sine onkler til den udvalgte brudgom – omkring på strandbredden; undertiden ledsagedes hun af Bess, men som oftest gik hun alene. Helst undveg hun den store, kedeligt udseende skare, der her, som overalt ved badesteder, var den samme: Familier, hvis eneste beskæftigelse er at se havet stige og falde, mens deres små børn ruller sig i det fugtige sand med en ægte britisk frihed i sine bevægelser; alvorlige og flegmatiske herrer i ofte alt for primitive badekostumer, hvis eneste forretning består i at dyppe sig i få minutter i det salte vand; herrer og damer af stor *respectability*, siddende ubevægelige og stive på grønne bænke med røde hoveddækninger, flygtigt bladende i bøger med brogede bind og med den tætte stil, man så ofte finder i engelske udgaver; nogle turister på gennemrejse med kikkerten over skulderen, huen ned i panden, lange gamacher og paraply under armen, og til sidst blandt hele denne tiltalende samling af industridrivende – elektrisører, som for to pence sælger deres hemmelighedsfulde fluidum til enhver, der ønsker at prøve; lirekassemænd, der på deres mekaniske instrumenter sammenblander landets melodier med forkvaklede motiver fra franske sange; friluftsfotografer, som i dusinvis leverer øjebliksfotografier til alle og enhver;

kræmmere i sorte frakker og kræmmersker i hatte besatte med blomster, der trak deres små kærrer med de skønneste frugter omkring med sig, endelig *minstrels*, der opfører populære scener iført forskellige kostumer, syngende landets elegiske folkeviser med utallige kupletter, omgivet af en mængde børn, der i kor højtideligt gentager omkvædet.

For miss Campbell havde dette badeliv allerede tabt nyhedens interesse. Hun fjernede sig helst fra de promenerende, der syntes hinanden lige så fremmede, som om de kom fra hver sit af de fire verdenshjørner.

Ville hendes morbrødre træffe hende, måtte de derfor søge hende langt ude på stranden på en eller anden fremspringende odde.

Der sad miss Campbell som den tankefulde Minerva i *Piraten*, med albuen lænet til et klippestykke og hovedet bøjet mod den ene hånd, mens den anden mekanisk sønderrev mos og blade, der voksede mellem stenene. Hendes adspredte blik stirrede frem og tilbage mellem de høje lodrette klipper og mørke huler. Langt borte sad havskarvene i rækker, ubevægelige som sfinkser; men pludselig forstyrredes de i deres ro, og hun fulgte dem med øjnene, da de fløj bort, strejfende med vingerne brændingens lette bølger.

Hvad tænkte hun på? Aristobulus Ursiclos var helt sikkert uforskammet nok og hendes onkler tilstrækkelig naive til at tro, at det var på ham; men deri tog de overmåde meget fejl.

Miss Campbell genkaldte i erindringen scenerne fra Corry-hvirvlen. Hun så atter båden i fare og *Glengarry*s manøvreren, idet den vovede sig ind i den trange passage. Hun følte på ny samme beklemthed, som da de forvovne forsvandt i hvirvlen.

Så kom redningen, linen blev kastet i rette tid, den elegante unge mands opstigen på dækket, hans rolige smil – ikke nær så oprørt som hun – og hans hilsen på skibets passagerer.

For et romantisk hoved fandtes her begyndelsen til en roman; men det så ud til, at romanen skulle ende allerede ved første kapitel. Den påbegyndte bog var hurtigt blevet lukket i miss Campbells hånd. Hvorledes kunne hun atter åbne den, hvis "hendes helt" lige som en Wodan i de gæliske epopéer ikke atter viste sig.

Havde hun da ikke søgt ham i den hob ligegyldige væsener, som så regelmæssigt besøgte Oban? Kan hænde! Havde hun truffet ham? Nej! Og han ville næppe have genkendt hende. Hvorfor skulle han også have bemærket hende ombord på *Glengarry*. Hvorledes skulle han kunne ane eller gætte, at han til en vis grad havde hende at takke for sin redning? Og dog var det hende, som tidligere end alle de andre havde opdaget båden og først bønfaldt kaptajnen om at ile til hjælp! Og sandelig, denne aften havde måske kostet hende synet af den grønne stråle!

Man kunne virkelig frygte for det.

I de tre dage, som fulgte på familien Melvills ankomst til Oban, ville himmelen have hensat en astronom fra Edinburgh eller Greenwich i fortvivlelse. Den så ud som om den var vatteret med en slags tågedis, der var mere bedragerske end skyerne havde været. De stærkeste kikkerter eller teleskoper, Cambridges såvel som Parsontowns reflektor, ville ikke have kunnet trænge igennem dem. Kun solen havde haft kraft nok til at trænge igennem med sine stråler, men ved dens nedgang dækkedes horisonten med et skydække, der malede den vestlige

himmel med det prægtigste purpur. Det havde således været umuligt at kunne observere den grønne pilformede stråle.

Optaget af en noget fantastisk forestilling blandede miss Campbell i sine drømmerier den skibbrudne fra Corry-hvirvlen sammen med den grønne stråle. Sikkert var det, at hverken den ene eller den anden viste sig. Tågedisen gjorde den sidste usynlig, og den første var skjult af sit inkognito.

Når brødrene Melvill tog sig for at formane sin søsterdatter til tålmodighed, kom de temmelig dårligt af sted. Miss Campbell generede sig ikke for at gøre dem ansvarlige for denne atmosfæriske forvirring.

De på deres side kastede skylden på det fortræffelige barometer, som de havde ført med sig fra Helensburgh og hvis nål vedblev ikke at ville stige. De ville i sandhed have givet deres snusdåse for ved det strålende himmellegemes nedgang at se en skyfri himmel.

Hvad den lærde Ursiclos angik, så begik han en dag i anledning af disse tåger, der fyldte horisonten, den fadæse at finde deres formation ganske naturlig. Det lå ganske nær for hånden i den anledning at holde en liden naturvidenskabelig forelæsning, og han gjorde det i miss Campbells nærværelse. Han talte om skyer i almindelighed, om deres nedadgående bevægelser, der fører dem tilbage til horisonten, når temperaturen falder, om dampe, der går over i blæreformig tilstand, om deres videnskabelige klassificering i *nimbus*, *stratus*, *cumulus* og *cirrus*. Det er unødvendigt at beskrive yderligere, hvor langt omkring han kom med sin lærdom.

Og det var så tydeligt, at brødrene Melvill ikke vidste, hvilken mine de skulle sætte op under dette ubelejlige foredrag!

Ja! Miss Campbell "klippede" ganske simpelt den unge lærde af, for at benytte et af den moderne "dandyismes" udtryk; først lod hun, som om hun så i en ganske anden retning for ikke at høre på ham, derefter løftede hun sine øjne hårdnakket mod slottet Dunolly for ikke at synes at bemærke ham; sluttelig betragtede hun spidsen af sine fine sko, hvilket er det tydeligste tegn på ligegyldighed og bevis på den fuldstændigste foragt, som en skotlænderinde kan vise for såvel den talende persons ytringer, som for hans egen person.

Aristobulus Ursiclos, der aldrig så eller hørte noget andet end sig selv, som aldrig talte for nogen anden end sig selv, mærkede det ikke eller syntes i alt fald ikke at mærke det.

Således forløb den 3., 4., 5. og 6. august, men i løbet af den sidste dag steg, til brødrene Melvills store glæde, barometret nogle streger over "Ustadigt".

Den følgende dag begyndte under de lykkeligste auspicier. Kl. 10 om morgenen var det stærkt solskin, og himmelen udbredte over havet en fuldstændig klar azur.

Miss Campbell kunne ikke lade dette tilfælde glide sig af hænde. En promenadevogn stod jo altid til hendes disposition i Caledonian Hotels vognport. Nu, hvis nogensinde, burde man benytte sig deraf.

Kl. fem om eftermiddagen tog derfor miss Campbell og brødrene Melvill plads i vognen, der kørtes af en kusk, som forstod sig på at køre *four in hand*, Partridge stod op på bagsædet, hvorefter de fire heste blev opmuntrede af den lange pisk og ilede frem på vejen mellem Oban og Glachan.

Aristobulus Ursiclos var til sin store sorg – om end ikke til miss Campbells – sysselsat med en vigtig videnskabelig opsats,

og kunne derfor ikke deltage i udflugten.

Denne var i alle henseender særdeles behagelig. Vognen fulgte strandvejen langs sundet, der skiller øen Kerrera fra Skotlands kyst.

Denne ø, der er af vulkansk oprindelse, var meget malerisk, men havde i miss Campbells øjne den fejl, at den skjulte havhorisonten for hende. Da man imidlertid kun havde fire og en halv mil at tilbagelægge på denne måde, samtykkede hun i at beundre dens harmoniske konturer, der aftegnede sig på en lys bund, og ruinerne af det danske slot, der kroner øens sydlige odde.

"Slottet var fordum en residens for slægten MacDouglas," bemærkede broder Sam.

"Og for vor familie," tilføjede broder Sib, "har dette slot en historisk interesse; for det ødelagdes af slægten Campbell, som tændte ild på det efter uden skånsel at have nedhugget alle beboerne."

Denne ophøjede bedrift syntes særlig at vinde Partridges udelte bifald; for han klappede i hænderne til klanens ære.

Da man var kommet forbi øen Kerrera, drejede vognen af til en smal, noget bakket vej som førte til byen Glachan, og her kom den ind på det kunstige næs, der i form af en bro fører over det lille indløb og forener øen Seil med fastlandet. En halv time senere forlod de vognen ved indgangen til en lang hulvej, klatrede så over en temmelig brat fjeldtop og satte sig endelig på den yderste klippe ved stranden.

Denne gang var der intet som hindrede udsigten mod vest, hverken øen Casdale eller Inish, som ligger ved siden af Seil. Mellem odden Ardanalish på øen Mull, der er en af de større

Hebrider, i nordøst og øen Colonsay i sydvest så man en stor del af det hav, i hvilket solen snart skulle køle sin hede. Miss Campbell sad lidt foran de andre hensunket i tanker. Kun en del havfugle, der langsomt svævede hen over de tragtformet udhulede klipper, afbrød den dybe stilhed.

Ifølge astronomien skulle solen på denne tid af året og på denne breddegrad gå ned kl. 7:54 i lige retning med odden Ardanalish.

Nogle uger senere ville man ikke mere kunne se den forsvinde i havet, da øen Colonsay på den tid ville komme til at skjule den.

Denne aften var således både tid og sted heldigt valgte, og solen trådte netop frem på den fuldstændig åbne horisont.

Øjet havde vanskeligt ved at udholde solens glans, der var gået over i det mest glødende rødt, der atter som en lang lysstrøm genspejledes i vandet.

Alligevel ville hverken miss Campbell eller hendes onkler lukke øjnene, ikke engang for et øjeblik.

Men inden det stolte himmellegeme endnu havde berørt horisonten med sin nederste spids, udstødte miss Campbell et misfornøjet skrig.

En lille sky viste sig på horisonten; den var tynd som en streg og lang som vimplen på en orlogsmand. Solskiven deltes i to ulige dele, og skyen så ud til at ville sænke sig med dem lige ned til havfladen.

Det mindste vindpust ville formå at jage den bort; men det kom ikke. Og da solen var dalet så langt, at kun en ganske lille bue var tilbage, indesluttede skyen linjen mellem himlen og bølgerne.

Den grønne stråle havde gemt sig bag dette lysegrå slør og viste sig derfor ikke for de længselsfulde tilskuere.

9. Bess' forslag

Tilbageturen til Oban gik for sig i tavshed. Miss Campbell sagde ikke et ord, og brødrene Melvill vovede slet ikke at tale. Og alligevel var det ikke deres fejl, at den ulykkelige sky havde vist sig netop tidsnok til at absorbere den sidste solstråle. Dog måtte man ikke fortvivle. Af den smukke årstid var endnu over seks uger tilbage, og det var næsten utænkeligt, at der hele høsten igennem ikke skulle blive en eneste smuk aften med klar himmel.

Imidlertid var en overordentlig gunstig lejlighed gået tabt, og barometret syntes ikke, i alt fald i den nærmeste fremtid, at ville love en lignende. Den lunefulde nål gik om natten tilbage til "ustadigt", og hvad de andre anså for ganske pænt vejr, kunne miss Campbell umuligt lade sig nøje med.

Den følgende dag, den ottende august, gennembrødes varmedisen af solstrålerne; men middagsbrisen var ikke stærk nok til helt at forjage dem.

En strålende farvepragt lånte himmelen sit purpurskær den aften. De mest afvekslende nuancer fra kromgult til ultramarin forvandlede horisonten til en blændende malerpalet, og under de små skyers lette flor farvede den nedgående sol kystens baggrund med alle spektrets farver, blot med undtagelse af den, som den fantastiske og overtroiske miss Campbell ønskede at se.

De to følgende dage forløb på samme måde, og vognen stod selvfølgelig vel fortøjet i hotellets vognport.

Ethvert forsøg på at komme til at se noget ville jo være fuldstændig frugtesløst. Klippetoppene på øen Seil var ikke gunstigere stillet end Obans strand, og det gjaldt derfor om ikke at udsætte sig for svegne forhåbninger.

Skønt hun var i temmelig dårligt humør, nøjede miss Campbell sig derfor med om aftenen, da hun kom ind på sit værelse, at knurre lidt mod solen, som viste så lidt imødekommenhed. Så hvilede hun ud efter sine lange promenader og drømte i vågen tilstand. Om hvad? Om de sagn, der knyttede sig til den grønne stråle? Behøvede hun endnu at se den for klart at kunne bedømme sit eget hjerte? Måske ikke sit eget, men andres? I dag havde hun i Bess' selskab foretaget en promenade til Dunolly Castles ruiner. Her havde man fra foden af en gammel mur, rigt bevokset med slyngplanter, den smukkeste udsigt over Oban-bugten, det øde Kerrera, holmene, der lå spredt i det hebridiske hav og den store Mull, hvis vestlige klipper modtager de første stød af stormene fra Atlanterhavet.

Miss Campbell betragtede, eller syntes i alt fald at betragte, den storartede udsigt, som lå udbredt for hendes blik; men så hun nu også virkelig på den? Var der ikke et eller andet minde, som gjorde hende adspredt? I hvert fald kan man være sikker på, at det ikke var Aristobulus Ursiclos billede, som svævede for hendes indre syn. Han ville næppe have følt sig tilfreds, om han havde hørt den dom, Bess temmelig åbenlyst fældede over ham.

"Han behager mig ikke!" sagde hun; "nej, han behager mig slet ikke! Han tænker kun på at behage sig selv! Hvorledes ville han tage sig ud i Helensburgh Cottage? Han tilhører "MacEgoisternes" klan, hvis jeg ikke tager meget fejl! – Hvorledes er herrerne kommet på den tanke at vælge ham til

nevø? Partridge ønsker det lige så lidt som jeg, og Partridge forstår sig på den sag! Synes De virkelig om ham, miss Campbell?"

"Hvem taler du om?" spurgte den unge pige, som ikke havde hørt et eneste ord.

"Om ham, som frøkenen virkelig ikke for alvor kan tænke på ... selv om det så også var til klanens ære!"

"Hvem er det, jeg ikke kan tænke på?"

"På den mr. Aristobulus, som gjorde bedre i at se sig om på den anden side Tweed, hvis der overhovedet nogensinde har eksisteret en Campbell, der har haft interesse for en Ursiclos?"

Bess plejede aldrig at sige sin mening så lige ud; hun måtte derfor i særlig grad være oprørt for at opponere således mod sine herrer.

For resten forstod hun godt, at Helena viste denne tilbeder den største ligegyldighed, men hvad hun ikke forstod, det var, at denne ligegyldighed øgedes ved en livligere følelse for en anden.

Muligvis fik hun dog en anelse herom, da miss Campbell spurgte hende, om hun i Oban havde genset den herre, *Glengarry* så lykkeligt havde frelst.

"Nej, miss Campbell," svarede Bess, "han rejste vist straks; for resten mener Partridge at have set ham ..."

"Hvornår?"

"I går på vejen til Dalmally. Han kom gående med ranslen på ryggen og så ud som en omrejsende kunstner. Ak, det er et uforsigtigt menneske, den unge herre! At lade sig således trække ind i Corry-hvirvlen! Det er et dårligt varsel for fremtiden! Han vil ikke altid finde et fartøj, der kan komme

ham til undsætning, så der vil nok hænde ham en eller anden ulykke til sidst!"

"Tror du det, Bess? Men var han end uforsigtig, har han dog vist sig modig og syntes ikke et øjeblik at tabe sin åndsnærværelse i faren!"

"Det er muligt; men han ved nok ikke, at det måske var frøkenen, han havde at takke for sin redning; for da var han vel i det mindste dagen efter sin ankomst kommet herhen for at takke Dem ..."

"Takke mig?" råbte miss Campbell. "Og hvorfor? Jeg har intet gjort for ham, som jeg ikke ville have gjort for enhver anden, og hvad enhver ville have gjort i mit sted!"

"Ville frøkenen have genkendt ham?" spurgte Bess, idet hun betragtede den unge pige.

"Ja," svarede miss Campbell oprigtigt, "og jeg tilstår, at hans åndsnærværelse, den ro, han udviste, da han kom op på dækket, aldeles som intet var hændt, de venlige ord, han henvendte til sin ledsager, idet han trykkede ham til sit bryst – alt dette har dybt bevæget mig!"

"På min ære", svarede den prægtige kvinde; "jeg kan umuligt sige, hvem han ligner, men Aristobulus Ursiclos er det ikke!"

Miss Campbell smålo uden at svare, rejste sig derpå op, stod et øjeblik stille for at kaste et sidste blik på Mulls fjerne klipper, og gik så ledsaget af Bess ned ad den stenede gangsti, der fører til Obanvejen.

Denne aften gik solen ned bag en støvsky, let og luftig som pailletbestrøet tyll, og dens sidste stråle tabte sig på ny i aftenens tåger.

Miss Campbell vendte tilbage til hotellet, tog kun liden notits af middagen, som hendes onkler havde ladet anrette for hende, og gik efter en kort promenade ved strandbredden ind i sit værelse.

10. Et parti kroket.

Brødrene Melvill begyndte virkelig nu at regne dagene om end ikke timerne; for det gik slet ikke, som de ønskede. Deres søsterdatters synlige forstemthed, hendes lyst til at være alene, den højst ubetydelige imødekommenhed, hun viste den lærde Ursiclos, som ganske vist bekymrede sig mindre derom end de selv, alt dette gjorde dem opholdet i Oban ubehageligt.

De vidste ikke, hvad de skulle finde på som afveksling i denne ensformighed. De spejdede forgæves efter den ringeste forandring i atmosfæren. De sagde til hinanden, at når miss Campbell havde fået sit ønske tilfredsstillet, ville hun uden tvivl blive mere medgørlig, i det mindste overfor dem.

I de sidste to dage var Helena endnu mere adspredt og glemte at give dem deres morgenkys, der plejede at sætte dem i godt humør for hele dagen.

Imidlertid fortsatte barometret med at være følelsesløst for de to morbrødres misfornøjelse, og ville ikke forudsige nogen snarlig forandring i vejret, og, skønt de ti gange om dagen nøje iagttog at banke på det for at få vide, om det var stigende, steg nålen dog ikke så meget som én streg.

Da fik brødrene en idé. Den 11. august om eftermiddagen foreslog de miss Campbell et parti kroket for om muligt at more hende. Skønt Aristobulus Ursiclos skulle deltage deri, samtykkede hun for at berede dem en glæde.

Det bør tilføjes, at broder Sam og broder Sib anså sig for at være meget dygtige i dette, i De forenede Kongeriger så

populære spil. Det er som bekendt det gamle *mail*, der på en ganske heldig måde er blevet tillempet efter den kvindelige ungdoms smag.

I Oban fandtes flere gode kroketplæner. At man ved de fleste badesteder nøjer sig med en mere eller mindre jævn flade, græs eller sand, beviser mindre de spillendes lyst end deres ligegyldighed eller ubetydelige interesse for denne ædle sport. Her var det imidlertid som det sig burde, ikke sand- men græsplæner, såkaldte *krocketgrounds* – som man hver aften vandede med særskilte pumper og om morgenen kørte over med en dertil indrettet valse, hvorved de blev bløde som fløjl. Små stenhuller var anlagt i højde med muren til at fæste pinde og buer. Desuden løb der en, nogle tommer dyb, grav rundt om hver plæne, som var tolv hundrede fod i kvadrat og således afgav tilstrækkelig plads for de spillendes operationer.

Hvor mange gange havde ikke brødrene Melvill med misundelse betragtet de unge herrer og damer, der bevægede sig på disse udmærkede plæner. Det var således en stor tilfredsstillelse for dem, da miss Campbell gik ind på deres forslag. De kunne da fornøje hende på samme tid, som de nød deres yndlingsspil med tilskuere, der ikke ville være mangel på her som i Helensburgh. De forfængelige væsener!

Aristobulus Ursiclos blev underrettet herom, og samtykkede i at indstille sit arbejde, og indfandt sig til den bestemte tid på kamppladsen. Han mente at være lige stærk i kroketspillet i teori som praksis, og at spille det som en videnskabsmand, en matematiker og fysiker.

Det behagede ikke miss Campbell synderligt, at hun nødvendigvis skulle have den unge pedant til medspiller. Men

kunne det være anderledes? Skulle hun gøre sine to morbrødre den sorg at skille dem i striden, at sætte dem imod hinanden, de, som var én tanke og ét hjerte, ét legeme og én sjæl, de som altid spillede sammen! Nej! Det kunne hun ikke.

"Miss Campbell," sagde Aristobulus Ursiclos i begyndelsen af spillet til hende, "jeg er lykkelig over at være Deres medspiller, og dersom De vil tillade mig at forklare Dem teorien for rokeringen ..."

"Mr. Ursiclos," svarede Helena og trak ham til side, "vi må lade morbrødrene vinde."

"Vinde?"

"Ja ... uden at det ser sådan ud."

"Men, miss Campbell ..."

"De ville føle sig meget ulykkelige, hvis De tabte."

"Imidlertid – med Deres tilladelse ...!" svarede Aristobulus Ursiclos; "jeg kan rose mig af at kunne bedømme kroketspillet matematisk. Jeg har beregnet linjernes kombination, kurvernes betydning og tror, at jeg kan gøre fordring på ..."

"Jeg har intet andet ønske end at være behagelig for mine modspillere," svarede miss Campbell. "De er desuden ganske gode til kroket og jeg tror ikke, at al Deres lærdom kan holde stand mod deres duelighed."

"Vi skal få se!" mumlede Aristobulus Ursiclos, som ingen bevæggrund havde kunnet formå til frivilligt at lade sig besejre, ikke engang ønsket om at behage miss Campbell.

Imidlertid var kassen med pinde, mærker, buer, kugler og køller båret ud af nogle drenge, som hørte til plænen.

Buerne, ni i tallet, stilledes op i form af en rhombe i de små stenrender, og de to pinde opstilledes ved hver sin ende af

rhombens akse.

"Lad os trække!" sagde broder Sam.

Mærkerne blev lagt i en hat. Hver spiller trak et.

Skæbnen bestemte følgende farver til broder Sam: Blå kugle og kølle, Ursiclos fik rød kugle og kølle, broder Sib gul og miss Campbell grøn.

"Jeg, som venter på strålen af samme farve!" sagde hun, "det er et godt varsel!"

Broder Sam skulle begynde, og han lagde ud, efter at han først havde taget sig en god pris snus sammen med sin medspiller.

Han fortjente at ses, med kroppen hverken for ret eller for meget bøjet, hovedet halvt vendt til siden, så han kunne træffe kuglen på det rette sted, med hænderne ved siden af hinanden på køllens håndtag, den venstre underst, den højre øverst, med spændt ben, knæene lidt bøjet for at danne en modvægt mod slagets stød, den venstre fod midt for kuglen, den højre lidt bagved: En fuldendt type på en gentleman, der spiller kroket!

Derefter hævede broder Sam sin kølle, og lod den sagte beskrive en halvcirkel, så den traf kuglen, der var lagt atten tommer fra *focken* eller udgangspinden, og han behøvede ikke at benytte sig af retten til at prøve igen tre gange.

Kuglen blev truffet lige på og gik igennem første bue og så igennem anden; et andet slag førte den igennem tredje bue og det var først ved den fjerde, at den slog mod buen og standsede.

Det var en stolt begyndelse. Der hørtes også en smigrende mumlen blandt tilskuerne, der stod udenfor det lille dige, som omgav pladsen.

Nu var det Aristobulus Ursiclos tur. Enten af klodsethed eller uheld måtte han forsøge tre gange for at få kuglen igennem første bue og kunne ikke få den igennem den anden.

"Kuglen er formodentlig," sagde han til miss Campbell, "ikke ganske korrekt, hvorfor tyngdepunktet ikke falder sammen med midtpunktet, så at den kom til at afvige fra sin kurs ..."

"Nu er det din tur, morbror Sib," sagde miss Campbell, uden at høre på denne videnskabelige forklaring.

Broder Sib var lige så god som broder Sam. Hans kugle gik igennem to buer og standsede tæt ved Aristobulus Ursiclos' kugle, som han tog til hjælp for at gå igennem den tredje bue, efter at han havde rokeret den et stykke til siden; derpå rokerede han på ny den unge videnskabsmand, hvis mine syntes at sige: "Vi skal nok gøre det bedre endnu!" Da de to kugler var standset lige ved siden af hinanden, satte han sluttelig foden på sin, gav den et dygtigt slag med køllen og krokerede sin modstanders kugle, det vil sige, sendte den langt bag grænsegraven.

Aristobulus Ursiclos måtte spørge efter sin kugle, men han gjorde det langsomt som en tænkende mand og ventede med en holdning som en general, der har en plan klar.

Miss Campbell tog, da det blev hendes tur, sin grønne kugle og gik sendte den nydeligt igennem de to første buer.

Partiet fortsattes til brødrene Melvills fordel, idet de vedblev at rokere og krokere modstandernes kugler. Hvilket blodbad! De gjorde små tegn til hinanden, forstod hinanden med et øjekast uden at behøve at tale, og til sidst var de langt forud for de andre, til deres søsterdatters store tilfredshed, men ikke til Aristobulus Ursiclos.

Men da miss Campbell så, at hun var tilstrækkeligt bagud, begyndte hun, fem minutter efter partiets begyndelse, at spille for alvor og viste langt større færdighed end sin medspiller, der alligevel ikke sparede på sine videnskabelige råd.

"Reflexvinklen," sagde han til hende, "er lig anstødsvinklen, og det bør vise den retning, kuglerne skal tage efter stødet. Man bør således benytte sig af ..."

"Så benyt Dem selv af det," svarede miss Campbell, "jeg er tre buer foran Dem!"

Og Aristobulus Ursiclos kom virkelig meget bagefter. Han havde allerede ti gange forgæves søgt at gå igennem krydsbuen i midten. Han skød skylden på buen, rettede på den og prøvede lykken på ny.

Lykken var ham ikke bevågen. Hans kugle slog hver gang mod buen, og det lykkedes ham ikke at gå igennem.

Miss Campbell havde virkelig grund til at beklage sig over sin medspiller. Hun spillede selv meget godt og fortjente de rosende ord, som morbrødrene ødslede på hende. Hun var fortryllende at se, når hun helt og holdent overgav sig til spillet, der er så vel skikket til at fremhæve en smuk figur, med den højre fod halvt løftet for at holde kuglen tilbage, når hun skulle krokere en anden, begge hendes arme koket afrundede, når hun lod køllen beskrive en halvcirkel, hendes behagelige, livligt udtryksfulde og mere end blot kønne ansigt, der bøjedes noget ned mod jorden, hendes figur, der vuggede hid og did med en indtagende bevægelse, alt dette var fortryllende at se på! Og alligevel så Aristobulus Ursiclos ingenting af alt dette.

Den unge videnskabsmand var virkelig ærgerlig. Brødrene Melvill havde nu et sådant forspring, at det ville være meget

vanskeligt at nå dem igen. Kroketspillet skifter for resten så ofte om på den mest uventede måde, at man aldrig bør tabe modet.

Partiet fortsattes altså under meget ulige forhold for de spillende, indtil det pludseligt blev afbrudt ved følgende begivenhed:

Aristobulus Ursiclos fik nemlig til sidst anledning til at krokere broder Sams kugle, der var på tilbagevejen og netop var gået igennem midterbuen, foran hvilken hans egen fremdeles lå. Han var meget ærgerlig, skønt han søgte at vise sig rolig overfor de tilstedeværende, og ville nu slå et mesterslag og betale sin modstander med samme mønt ved at sende ham langt udenfor kroketplænen. Han lagde sin kugle indtil broder Sams, så efter, at de lå tæt ved hinanden, satte den højre fod på sin egen kugle, og idet han beskrev en næsten hel cirkel for at give slaget mere styrke lod han køllen svinge hurtigt rundt.

Og hvor han skreg! Et rigtigt hyl af smerte! Han havde sigtet dårligt, hvorfor køllen ikke traf kuglen, men narrens egen fod, og nu hoppede han rundt på et ben og opløftede jammerråb, uden tvivl ganske naturlige, men alligevel noget komiske.

Brødrene Melvill ilede hen til ham. Heldigvis havde læderet i hans sko formindsket slagets heftighed, så skaden kun var ubetydelig. Aristobulus Ursiclos syntes dog, at han på følgende måde måtte forklare sit uheld:

"Den radius, som køllen gjorde," sagde han docerende, om end med nogle grimasser, "beskrev en koncentrisk cirkel i stedet for at tangere marken, hvilket beroede på, at jeg beregnede radius lidt vel kort. Derfor faldt stødet således ud."

"Det er vel bedst, at vi holder op med at spille?" spurgte miss Campbell.

"Holde op med at spille!" råbte Aristobulus Ursiclos. "Erklære os for overvundne? Aldrig! Anvender man sandsynlighedsberegningens formler, vil man finde, at endnu ..."

"Nu vel! Lad os fortsætte!" svarede miss Campbell.

Men alle sandsynlighedsberegninger gav kun brødrene Melvills modstandere liden udsigt til at vinde. Broder Sam var allerede "røver", det vil sige, hans kugle var gået igennem alle buer, og han havde kun at komme sin medspiller til hjælp med at krokere og rokere alle kugler til hans fordel.

Efter nogle slag var partiet da også vundet, og brødrene Melvill triumferede, men beskedent, som det sømmer sig for mestre. Hvad Aristobulus Ursiclos angik, så var han trods sine deklamationer endnu ikke kommet igennem midterbuen.

Miss Campbell ville tydeligt nok synes mere misfornøjet end hun i virkeligheden var, og slog sin kugle af sted med et kraftigt slag uden at tage sigte.

Kuglen rullede over diget ud imod havet, stødte imod en sten og trillede ned på stranden.

Et ulykkeligt slag!

En ung kunstner sad der foran sit staffeli og var ved at tage en skitse af havet. Kuglen slog ned midt på lærredet, plettede sin grønne farve med alle farver på paletten, som den i forbifarten traf og kastede staffeliet omkuld nogle skridt derfra.

Maleren vendte sig roligt om og sagde: "Man plejer at sige til, inden bombardementet begynder! Vi er nok ikke i sikkerhed

her!"

Miss Campbell, som havde haft en forudanelse om ulykken, inden den indtraf, var løbet ned til stranden.

"Å, min herre!" sagde hun, idet hun vendte sig til den unge kunstner, "jeg beder Dem tilgive min ubehændighed!"

Denne rejste sig og hilste smilende på den unge pige, der ganske forlegen gjorde en undskyldning.

Det var "den skibbrudne" fra Corry-hvirvlen!

11. Olivier Sinclair

Olivier Sinclair var en "net herre" for bruge et fordum almindeligt anvendt skotsk udtryk om uforfærdede, livlige og raske unge mænd; men ligesom dette udtryk passede på ham i moralsk henseende, måtte man indrømme, at det passede lige så godt på ham i fysisk.

Han var den sidste ætling af en agtet familie i Edinburgh, nordens Athen, og søn af en gammel rådsherre i denne Midlothians hovedstad. Forældreløs og opdraget hos sin onkel, der var en af de fire lensdommere i municipalstyrelsen, havde han gjort gode studier ved universitetet. Da han havde nået tyveårsalderen og var indehaver af en lille formue, der om ikke andet gjorde ham uafhængig, besøgte han, nysgerrig efter at bese verden, Europas fornemste stater samt Indien og Amerika, og den berømte *Edinburgh Review* undlod ikke i enkelte tilfælde at optage hans rejsenotitser. Han var en udmærket maler og kunne have solgt sine billeder til en høj pris, om han havde villet; undertiden poet – og hvem skulle ikke være det i en alder, hvor alting tilsmiler én – varmhjertet og med denne sin kunstnernatur måtte han behage, og behagede uden anstrengelse eller tåbelig indbildskhed.

Det er let at gifte sig i det gamle Caledoniens hovedstad. De to køn er nemlig meget ulige i antal og det svage forekommer i betydelig overvejende grad i forhold til det stærke. Således er det meget let for en ung, dannet, elskværdig, fin og fordelagtigt

udseende ung mand at finde mere end én arvtagerske efter sin smag.

Og dog syntes Olivier Sinclair i sin alders seks og tyvende år endnu ikke at have følt trang til en ledsagerinde. Forekom livets vej ham for trang til at gå side om side? Bestemt ikke; men han foretrak at gå alene, at gøre små afstikkere til siden og at gå, hvorhen hans fantasi førte ham, især med hans smag for kunst og rejser.

Han burde for resten kunne vække mere end sympati hos en hver ung og blond Skotlands datter. Hans elegante figur, åbne, frimodige væsen, mandige udseende med energiske træk og milde øjne, hans behagelige bevægelser og distingverede manerer, hans lette og åndrige konversation, hans gode holdning og smilet i hans blik, alt dette måtte behage. Da han ikke var indbildsk af natur, troede han det ikke eller tænkte vel ikke engang på det, specielt da han ikke følte noget ønske om at binde sig. Om hans personlighed på en så smigrende måde skattedes af den kvindelige klan i *Auld Reeky* [Note 4)], behagede han ikke mindre sine ungdomsvenner og universitetskammerater. For at bruge det smukke gæliske udtryk, var han en af dem, "som aldrig vendte ryggen til hverken en ven eller uven".

Alligevel måtte man tilstå, at han i dag, i samme øjeblik angrebet fandt sted, vendte ryggen til miss Campbell. Det er ganske vist sandt, at miss Campbell hverken var hans ven eller uven. Heller ikke havde han i sin nuværende stilling kunnet se kuglen komme, der så voldsomt dreves frem af den unge dames kølle. Deraf kom det, at den virkede som en bombe midt på lærredet, og at malerredskaberne slog en kolbøtte.

Miss Campbell havde øjeblikkelig genkendt sin "helt" fra Corry-hvirvlen men helten havde ikke genkendt den unge passager fra *Glengarry*. Han havde næppe på overfarten fra øen Scarba til Oban lagt mærke til hendes nærværelse om bord. Havde han vidst, hvilken del hun havde haft i hans redning, havde han sikkert, om så blot af høflighed, særskilt takket hende, men han vidste det endnu ikke, og ville sandsynligvis aldrig få det at vide.

Og miss Campbell forbød virkelig samme dag – og forbød er det rette ord – såvel morbrødrene som Bess og Partridge i den unge mands nærværelse at komme med nogen som helst antydning til det, der havde tildraget sig ombord på *Glengarry* før redningen.

Imidlertid havde brødrene efter hændelsen med kuglen begivet sig hen til deres søsterdatter, om muligt endnu mere forlegne end hun, og begyndte at gøre undskyldninger for sig selv overfor den unge maler, da denne afbrød dem, idet han sagde:

"Min frøken ... mine herrer ... jeg beder Dem være forvissede om, at der ikke er sket noget særligt!"

"Jamen, min herre," sagde broder Sib påståeligt, "vi er virkelig kede af det."

"Og hvis ulykken er ubodelig, som man må befrygte ..." tilføjede broder Sam.

"Det er blot et mindre uheld, ingen ulykke!" svarede den unge mand leende. "Det var alligevel blot et makværk, intet andet, mod hvilket denne hævnende kugle har øvet retfærdighed."

Olivier Sinclair sagde dette så godmodigt, at brødrene Melvill gerne havde rakt ham hånden uden videre ceremonier.

Dog troede de at burde foretage en gensidig præsentation, således som det anstår sig for gentlemen.

"Mr. Samuel Melvill," sagde den ene.

"Mr. Sebastian Melvill," sagde den anden.

"Og deres søsterdatter, miss Campbell," tilføjede Helena, som ikke mente, at hun stødte an mod etikettens love ved at præsentere sig selv.

Dette var en direkte opfordring til den unge herre at sige sit navn og sin titel.

"Miss Campbell, de herrer Melvill," sagde han ganske alvorligt, "jeg kunne vel kalde mig *fock*, som en af pindene i Deres kroketspil, da jeg er jo blevet ramt af kuglen, men jeg hedder nu Olivier Sinclair."

"Mr. Sinclair," svarede miss Campbell, der ikke vidste, hvorledes hun skulle optage dette svar, "modtag endnu en gang mine undskyldninger ..."

"Og vore", lagde brødrene Melvill til.

"Miss Campbell," gentog Olivier Sinclair, "jeg siger nok engang, at det ikke er nødvendigt. Jeg søgte at fremstille bølger, som brydes mod stranden, og sandsynligvis har Deres kugle, ligesom hin gamle malers svamp, der kastedes mod billedet, fremkaldt netop den virkning, som min pensel forgæves søgte at frembringe."

Dette sagdes i en så elskværdig tone, at miss Campbell og brødrene Melvill ikke kunne lade være at smile.

Hvad lærredet, som Olivier Sinclair nu tog op fra jorden, angår, kunne det ikke bruges videre, og han skulle begynde forfra igen.

Det kan her passende bemærkes, at Aristobulus Ursiclos ikke var kommet for at tiltage i denne udveksling af undskyldninger og artigheder.

Da partiet var slut, havde han, ganske ærgerlig over, at det ikke var lykkes ham at bringe sine praktiske evner i overensstemmelse med sine teorier, trukket sig tilbage til hotellet. Man ville ikke få ham at se de næste tre-fire dage, da han skulde rejse til øen Luing, der er en af de små Hebrider og ligger syd for Seil, hvis rige skiferbrud han ville studere i geologisk henseende.

Samtalen kunne således ikke forstyrres af de afbrydende forklaringer, som han ikke ville have undladt at komme med angående kuglens bane eller andre spørgsmål, som havde forbindelse til den nylige begivenhed.

Olivier Sinclair fik altså at vide, at han ikke var fuldstændig ukendt for gæsterne på Caledonian Hotel, og blev underrettet om, hvad der havde tildraget sig på overfarten.

"Hvorledes, miss Campbell, og De, mine herrer," råbte han, "De var ombord på *Glengarry*, der i så rette øjeblik tog mig op?"

"Ja, mr. Sinclair."

"Og De skræmte os meget," tilføjede broder Sib, "da vi ganske ved et tilfælde så Deres båd i Corry-hvirvlen."

"Et Forsynets tilfælde," tillagde broder Sam, "og sandsynligvis ville der uden den indgriben ..."

Her lod miss Campbell med et tegn forstå, at hun ikke ville fremstilles som redderinde. Hun ville ikke for nogen pris spille en rolle som skytshelgen for skibbrudne.

"Men mr. Sinclair," vedblev da broder Sam, "hvorledes kunne den gamle fisker, der fulgte Dem, være så uforsigtig at vove sig

ind i disse strømhvirvler?"

"Hvis farlighed han, der jo hører til her på egnen, vel burde kende?" tilføjede broder Sib.

"De må ikke anklage ham, mine herrer. Jeg er den eneste uforsigtige, og et øjeblik troede jeg, at jeg skulle blive årsagen til den fortræffelige mands død! Men der var en så mærkværdig farve på hvirvlens overflade, det så ud som en guipureknipling på en bund af klar silke. Uden at bekymre mig om nogen ting begav jeg mig ud for at opsøge nogle nye farvenuancer i det lysmættede skum. Og jeg gik længere og længere ud! Den gamle fisker indså vel faren, han søgte at tale mig fra mit forehavende, han ville vende tilbage til Jura; men jeg hørte knapt på ham, så at båden til sidst blev grebet af strømmen og siden uimodståeligt blev drevet ind i hvirvlen! Vi søgte at modstå dens tiltrækningskraft! ... En styrtsø lammede min følgesvend, der således ikke kunne komme mig til hjælp, og uden *Glengarry*s ankomst, uden kaptajnens opofrelse og passagerernes menneskekærlighed, ville min sømand og jeg nu sandsynligvis være en saga blot og figurere på Corry-hvirvlens dødsliste!"

Miss Campbell hørte på ham uden at sige et ord, og så af og til med sine kønne øjne på ben unge mand, der dog ikke besværede hende med sine blikke. Hun kunne ikke lade være med at smile, da han talte om sin jagt eller snarere sit fiskeri efter havets farveskift. Var hun ikke selv på jagt efter et lignende, skønt mindre farligt eventyr, et farveskift på himmelen, nemlig jagten efter den grønne stråle?

Og brødrene Melvill kunne ikke afholde sig fra at komme med den samme bemærkning, da de talte om grunden til at de

lå i Oban, altså observationen af et naturvidenskabeligt fænomen, hvis beskaffenhed de omtalte for den unge maler.

"Den grønne stråle!" råbte Olivier Sinclair.

"Har De da allerede set den, min herre?" spurgte den unge pige ivrigt, "skulle De virkelig allerede have set den?"

"Nej, miss Campbell," svarede Olivier Sinclair. "Om jeg bare vidste, om der nogetsteds findes en grøn stråle! Men nej! Og jeg ønsker også at se den! Solen skal ikke mere forsvinde bag horisonten, uden at jeg iagttager dens nedgang! Og ved den hellige Dunstan, jeg skal aldrig male med andet end dén grønne farve, som findes i dens sidste stråle!"

Det var umuligt at se, om Olivier Sinclair talte med en let ironi, eller om han lod sig henrive af sin kunstnernatur. Dog sagde en vis indre anelse miss Campbell, at den unge mand ikke spøgte.

"Mr. Sinclair," sagde hun, "den grønne stråle er ikke min ejendom. Den lyser for alle! Den taber intet af sin værdi ved, at den viser sig for flere nysgerrige på en gang! Vi kan således, om De ønsker det, forsøge at få den at se sammen."

"Meget gerne, miss Campbell."

"Men man må have megen tålmodighed."

"Det vil vi have ..."

"Og ikke være bange for at få ondt i øjnene," sagde broder Sam.

"Den grønne stråle er vel værd, at man risikerer det," sagde Olivier Sinclair, "og skal ikke forlade Oban uden at have set den, det lover jeg!"

"Vi har allerede en gang," vedblev miss Campbell, "begivet os til Seil for at iagttage denne stråle, men en liden sky skjulte

horisonten netop i det øjeblik, solen gik ned."

"Det var uheldigt!"

"Et stort uheld, mr. Sinclair; for siden den dag har vi ikke haft en tilstrækkeligt klar himmel."

"Det kommer nok, miss Campbell! Sommeren er ikke forbi endnu, og inden den kedelige årstid kommer igen, kan De være overtydet om, at solen skal have skænket os den grønne stråle."

"For at bekende alt for Dem, mr. Sinclair," gentog miss Campbell, "havde vi sikkert set den den 2. august om aftenen ved indløbet til Corry-hvirvlen, hvis ikke vor opmærksomhed var blevet optaget af redningen af en vis person ..."

"Hvorledes, miss Campbell," svarede Olivier Sinclair, "skulle jeg have været heldig nok til at optage Deres blik i et sådant øjeblik! Min ubesindighed skulle have kostet Dem den grønne stråle! Da er det mig, som skal bede om undskyldning og jeg beder om at få lov at udtrykke for Dem al min sorg over min uheldige mellemkomst! Det skal ikke hænde oftere!"

Og man talte på denne måde om det ene og det andet på vejen til Caledonian Hotel, hvor Olivier Sinclair den foregående dag var taget ind ved sin tilbagekomst fra en udflugt i omegnen af Dalmally. Den unge mand, hvis åbne væsen og smittende munterhed ikke mishagede de to morbrødre – så langt fra – kom så til at tale om Edinburgh og sin onkel, lensdommeren Patrick Oldimer. Det viste sig, at brødrene Melvill i nogle år havde stået i forbindelse med mr. Oldimer. Deres familier havde tidligere omgåedes hinanden, og kun afstanden havde forårsaget, at dette hørte op. Man kendte således hinanden. Olivier Sinclair opfordredes også til at forny bekendtskabet med familien Melvill, og da han ikke havde nogen grund til at

opslå sit kunstnertelt noget andet sted end i Oban, erklærede han, at han var mere end nogensinde bestemt på at forblive dér for at deltage i eftersøgningen efter den meget omtalte stråle. Miss Campbell, brødrene Melvill og han traf således ofte hinanden de følgende dage på Obans strand. De observerede sammen, om luften syntes at have nogen tilbøjelighed til at forandre sig. De rådspurgte barometret ti gange om dagen, og endelig viste det nogen tendens til at stige. Det elskværdige instrument steg nemlig virkelig til tredive syv tiendedel tomme den 14. august om morgen.

Med hvilken tilfredsstillelse forkyndte ikke Olivier Sinclair denne gode nyhed for miss Campbell! En himmel klar som en Madonnas øje! En himmel, der lidt efter lidt gennemgik alle sine farveskift fra indigo lige til ultramarin! Ikke engang den mindste plet af dis! Man kunne håbe på en smuk aften og en solnedgang, der ville hensætte selv astronomerne i et observatorium i forundring!

"Hvis vi ikke får vor stråle at se ved solnedgang i dag," sagde Olivier Sinclair, "så kommer det af, at vi er blevet blinde."

"Mine morbrødre," svarede miss Campbell, "som I kan høre, er det i aften!"

Man kom derfor overens at drage til øen Seil, hvilket skete kl. 5.

Kalechen rullede bort over den maleriske Glachan-vej med miss Campbell og Olivier Sinclair, der strålede af glæde, og brødrene Melvill, der deltog i deres glæde.

Man kunne virkelig sige, at de førte solen med sig i deres vogn og at hestene for det hurtige køretøj var hippogrifferne foran solguden Apollons vogn!

Vel ankommet til Seil, gerådede de allerede på forhånd i henrykkelse, da de foran sig så en fuldstændig fri horisont. De tog plads langt ude på en odde, som skilte to bugter fra hinanden og gik en mil ud i havet.

"Så skal vi altså endelig se denne lunefulde stråle, der så ugerne viser sig," sagde Olivier Sinclair.

"Jeg tror det,", sagde broder Sam.

"Jeg er sikker på det," sagde broder Sib.

"Og jeg, jeg håber det," svarede miss Campbell, idet hun betragtede det umådelige hav og den klare himmel.

Og alt gjorde det virkelig sandsynligt, at fænomenet ved solens nedgang ville vise sig i hele sin pragt.

Det strålende himmellegeme, der sænkede sig i en skæv linje, var allerede kun nogle få grader over horisonten. Dens røde skive farvede himmelens baggrund purpur og kastede en lang, blændende stribe på ud over den rolige vandflade.

Alle stod tavse i forventning om fænomenets tilsynekomst, noget febrilske ved denne slutning på en smuk dag, og observerede solen, der sænkede sig så småt som en umådelig skive. Pludselig udstødte miss Campbell et ufrivilligt udråb og hverken brødrene Melvill eller Olivier Sinclair kunne tilbageholde et lille skrig af uro.

En slup lagde ud fra holmen Casdale, der ligger ved foden af Seil, og gled langsomt vestover. Dens sejl, der stod spændt som en skærm, stak op over horisonten. Skulle den skjule solen i samme øjeblik, den var ved at forsvinde i bølgerne?

Det var kun et spørgsmål om et kort øjeblik. Det var for sent at vende om og ile til den ene eller anden side for at få solens berøringspunktet lige foran sig; odden var alt for smal til at de

på noget andet punkt af den kunne få den nedgående sol på ret synshold.

Miss Campbell var fortvivlet over dette uheld og gik frem og tilbage på klipperne. Olivier Sinclair gestikulerede ivrigt mod båden og skreg til den, at den skulle tage sejlet ned.

Forgæves! Man hverken så eller hørte ham. Sluppen fortsatte for en let brise sin vej mod vest.

I samme øjeblik, solskivens øvre kant skulle forsvinde, gik sejlet foran den og skjulte den bag sig.

Skuffede forventninger! Denne gang var den grønne stråle blevet kastet fra den klare horisont, men var stødt mod sejlet, inden den havde nået odden, hvorfra så mange ivrige øjne spejdede efter den.

Miss Campbell, Olivier Sinclair og brødrene Melvill var i særdeles slet humør, og måske mere ærgerlige end dette uheld i virkeligheden var værd. De blev ståede ubevægelige på stedet og glemte endog at gå bort, idet de forbandede sluppen og dens besætning.

Imidlertid lagde båden til land i en lille vig på Seil ved foden af odden.

En passager steg i land, og lod de to sømænd tilbage i båden, som havde ført ham over den åbne sø til øen Luing. Han gik langs med stranden og klatrede op ad klipperne hen mod oddens yderste spids.

Den ubehagelige person havde bestemt genkendt den lille gruppe, der havde lejret sig der; for han hilste dem temmelig bekendt.

"Mr. Ursiclos!" råbte miss Campbell.

"Det var altså ham!" ytrede brødrene.

"Hvad kan det være for en herre?" spurgte Olivier Sinclair sig selv.

Det var virkelig Aristobulus Ursiclos, som i egen høje person vendte tilbage fra øen Luing efter en videnskabelig rejse på et par dage.

Hvorledes han modtoges af dem, som han netop havde forhindret i at få deres kæreste ønske opfyldt, behøver ikke at nævnes. Broder Sam og broder Sib glemte fuldstændig etikettens regler og tænkte slet ikke på at præsentere de to herrer for hinanden. I stedet slog de øjnene ned for at se på den udvalgte bejler.

Miss Campbell knyttede sine små hænder, lagde armene over kors over brystet og betragtede ham med lynende øjne og i tavshed. Til sidst kunne hun dog ikke afholde sig fra at ytre:

"Mr. Ursiclos, De havde gjort bedre i at komme lidt senere, så havde De sluppet for at begå en dumhed!"

12. Nye forslag

Tilbageturen til Oban var ikke på langt nær så behagelig, som udfarten til Seil. Man havde ventet et glimrende resultat men det hele mislykkedes.

Miss Campbells skuffelse forøgedes kun ved, at Aristobulus Ursiclos var årsag til den. Hun havde jo ret til at knuse denne store forbryder og til at lade forbandelser regne ned over hans hoved. Og hun undlod det da heller ikke. Brødrene Melvill ville være kommet i et forsvarligt uføre, hvis de havde forsøgt at forsvare ham. Hvilken ulykke, at denne tølpers båd, som man næppe ofrede en tanke, skulle komme netop tidsnok til at skjule horisonten netop i det øjeblik solen kastede sin sidste stråle. Det var aldeles utilgiveligt.

Det siger sig selv, at Aristobulus Ursiclos, der endog havde tilladt sig at spøge med den grønne stråle, efter miss Campbells krænkende ytringer vendte tilbage til sluppen for med den at drage hjem til Oban; og heri gjorde han visselig klogt; for det var tvivlsomt om nogen ville tilbudt ham en plads i kalechen, ikke engang på bagsædet.

To gange havde der altså nu været en sådan solnedgang, at man kunne iagttage fænomenet, og to gange havde miss Campbells spejdende øje udsat sig for solens milde, guldglinsende kærtegn, der dog for flere timer efter gjorde hendes øje dunkelt. Først var Olivier Sinclairs redning og siden Aristobulus Ursiclos' forbisejlen kommet i vejen, og den gunstige lejlighed, der måske ikke i lang tid atter ville vise sig,

var gået tabt. Omstændighederne herved havde ganske vist i de to nævnte tilfælde været højst forskellige, og i samme grad, som hun undskyldte den ene, fordømte hun den anden. Hvem skulle vel beskylde hende for partiskhed?

Den følgende dag gik Olivier Sinclair tankefuld frem og tilbage på Obans strand. Hvem var egentlig denne mr. Aristobulus Ursiclos? Var han en slægtning af miss Campbell og de to herrer Melvill eller slet og ret en ven? Han måtte i hvert fald være en god bekendt af familien, at dømme efter den måde, hvorpå miss Campbell bebrejdede ham den store bommert, han havde begået. Nu vel, hvad angik det i grunden Olivier Sinclair? Ville han vide det sande forhold, kunne han blot spørge brødrene Sam eller Sib … men det var netop, hvad han ikke ville gøre, og hvad han derfor heller ikke gjorde.

Anledning hertil savnede han imidlertid ikke. Daglig traf han nede ved stranden de to brødre, som enten promenerede alene – hvem kunne vel smigre sig med nogensinde at have set den ene uden den anden? – eller i selskab med deres broderdatter. Man talte om tusind forskellige ting, men især om vejret – dog i deres tilfælde ikke blot af mangel på andet samtalestof. Skulle man nogensinde igen få en af disse klare aftener, man med så megen længsel imødeså for at kunne vende tilbage til Seil? Man tvivlede stærkt på det. Siden de to strålende dage den 2. og 14. august havde der hele tiden været en meget variabel himmel med drivende skyer, lyn og aftentåger, i det hele taget med alt det, som måtte bringe en astronom til fortvivlelse, fordi han er bundet til objektivet af sin kikkert under granskningen af himmelhvælvet.

Det kan ikke nægtes, at den unge maler i lige så høj grad som miss Campbell ønskede at få den grønne stråle at se. Han havde besteget sin kæphest i selskab med den unge, smukke dame og svævede nu, som hun, omkring i fantasiens højere sfærer. Han længtes efter den med lige så stor iver for ikke at sige utålmodighed, som sin unge ledsagerinde; han var jo heldigvis ikke nogen Aristobulus Ursiclos, der svævede rundt i den højere videnskabs skyer og foragtede et simpelt optisk fænomen! De to unge forstod hinanden, og de ville sikkert komme med i den lille lykkelige skare, som den grønne stråle hædrede med sin tilsynekomst!

"Vi skal få den at se, miss Campbell," gentog Olivier Sinclair; "vi skal få den at se, om jeg så selv skal tænde den! Det er min fejl, at den grønne stråle første gang undgik Dem, og jeg har ligeså megen skyld som mr. Ursiclos ... Deres slægtning? ... formoder jeg."

"Nej ... min brudgom ... som det synes," svarede miss Campbell, idet hun hurtigt fjernede sig for at indhente sine morbrødre, der gik i forvejen, af og til forfriskende sig ved en pris.

Hendes brudgom! Dette enkle svar og særlig tonen, hvori det blev udtalt, øvede en mærkelig virkning på mr. Sinclair! Men hvorfor skulle denne unge pedant ikke være hendes brudgom? Der havde man da i det mindste en forklaring på, hvorfor han opholdt sig i Oban. At han havde været ubetænksom nok til at skjule den nedgående sol for miss Campbell, deraf fulgte ikke ... Hvad fulgte ikke? Olivier Sinclair havde måske vanskeligt ved at svare på dette spørgsmål. Aristobulus Ursiclos havde desuden atter vist sig efter et par dages fravær. Olivier Sinclair så ham

ofte i selskab med brødrene Melvill, som ikke kunne får det over deres hjerter at behandle ham med passende strenghed, hvorfor han syntes at stå på den bedste fod med dem. Den unge videnskabsmand og den unge kunstner havde flere gange truffet hinanden, snart på stranden og snart i hotellets saloner. Morbrødrene troede derfor at burde præsentere dem for hinanden.

"Mr. Aristobulus Ursiclos fra Dumfries."

"Mr. Olivier Sinclair fra Edinburgh."

De to unge mænd blev derfor nødt til at hilse på hinanden; men denne hilsen bestod kun i en svag bøjning med hovedet; legemet forblev ubevægeligt og stift. Nogen sympati ville sandsynligvis aldrig opstå mellem dem. Den ene gennemsøgte himmelrummet for at tage stjernerne ned, den anden for at beregne deres grundbestanddele; den ene, kunstneren, forsøgte aldrig at sætte sig på den høje hest, den anden gjorde sig af videnskaben en piedestal, på hvilken han stillede sig op. Hvad miss Campbell angik, så var hun højst unådig mod Aristobulus Ursiclos. Var han tilstede lod hun, som om hun slet ikke mærkede det, og spadserede han forbi, vendte hun sig med forsæt bort. Hun bed ham af med hele den britiske formalitets tydelighed, og brødrene Melvill havde deres store møje med at glatte ud.

Men alt skulle nok blive godt igen, mente de, især hvis den grønne stråle endelig engang ville vise sig.

Aristobulus Ursiclos iagttog Olivier Sinclair over sine briller – en almindelig facon for alle nærsynede, som i al hemmelighed vil betragte noget. Han så den unge mands utrættelige opmærksomhed mod miss Campbell og en elskværdig

imødekommenhed fra hendes side, og dette kunne visselig ikke behage ham. Da han imidlertid var sikker på sig selv, gik han varsomt til værks.

Den omskiftelige himmel og barometeret, som aldrig ville blive stabilt, satte deres tålmodighed på en hård prøve. I håb om ved solens nedgang at finde en horisont, der var fri for tåger, tog man på endnu to eller tre udflugter, i hvilken Aristobulus Ursiclos ikke mente at burde deltage. Intet resultat! Den 23. august kom, uden at fænomenet behagede at vise sig.

Den grønne stråle blev til sidst i deres fantasiverden en fiks idé, som fuldstændig optog dem. Man drømte om den nat og dag, så man kunne frygte for en ny slags monomani. I denne spænding forvandledes alt til grønt; den blå himmel var grøn, vejene grønne, strandbredden grøn, klipperne ligeså, selv vandet og vinen var grøn som absinth. Brødrene Melvill indbildte sig at være to grønne papegøjer, som snusede grøn snus af en grøn snustobaksdåse – kort sagt, de åndede kun for grønt! Alle var angrebne af en slags farveblindhed og øjenlægerne ville have kunnet affatte interessante artikler herom i deres oftalmologiske tidsskrifter. Man kunne umuligt holde længe ud på den vis.

Til alt held fik Olivier Sinclair en idé.

"Miss Campbell," sagde han en dag, "og De, mine herrer: Det synes mig, at Oban ikke er noget passende sted, når man skal iagttage den grønne stråle."

"Ja, og hvis er skylden?" spurgte miss Campbell, idet hun skarpt fikserede de to skyldige, der ydmygt bøjede hovedet.

"Her findes jo ingen udsigt over det åbne hav," gentog maleren. "Derfor må vi hver gang begive os af sted til øen Seil

og måske alligevel risikere ikke at være der i det belejlige øjeblik!"

"Nej, det er netop sagen!" svarede miss Campbell. "Jeg begriber ikke, hvorfor mine morbrødre netop har valgt dette forfærdelige sted til vort eksperiment."

"Kære Helena!" svarede broder Sib, som egentlig ikke vidste, hvad han skulle sige, "vi tænkte ..."

"Og jeg ... tænkte ... det samme ..." tilføjede broder Sib for at komme ham til hjælp.

"At solen ikke skulle anse det under sin værdighed hver aften at gå ned bag Obans horisont ..."

"Siden Oban jo ligger ved havet!"

"Og tænk, mine morbrødre," svarede miss Campbell, "hvor ilde det er, at den ikke går ned der!"

"Virkelig," gentog broder Sam. "Det er disse ulykkesbringende øer, som tager udsigten over det åbne hav!"

"De agter vel ikke at sprænge dem i luften?" spurgte miss Campbell.

"Det ville allerede være gjort, hvis det var muligt," svarede broder Sib bestemt.

"Vi kan vel ikke slå os ned på Seil?" bemærkede broder Sam.

"Og hvorfor ikke?"

"Kære Helena, hvis du bestemt ønsker det ..."

"Bestemt?"

"Lad os da begive os af sted!" svarede broder Sib og broder Sam resigneret.

Og disse så medgørlige mennesker erklærede sig rede til straks at forlade Oban.

Olivier Sinclair lagde sig imellem.

"Hvis ikke miss Campbell," sagde han, "bestemt ønsker det, tror jeg, at man kunne gøre noget bedre end at slå sig ned på Seil."

"Tal, mr. Sinclair, og hvis Deres råd er bedre, vil mine morbrødre ikke vægre sig ved at følge det!"

"Øen Seil," fortsatte Olivier Sinclair, "er virkelig ikke et heldigt opholdssted, selv om det måske kun drejer sig om nogle dage. Må De sætte Deres tålmodighed på prøve, miss Campbell, bør det ikke være til skade for Deres velbefindende. Jeg har desuden iagttaget, at kystformationerne gør udsigten fra Seil over havet temmelig indskrænket. Hvis vi uheldigvis skulle have nødig at vente længere, end vi regner med, hvis vort ophold der kom til at vare nogle uger, kunne det hænde, at solen, som nu går tilbage mod vest, til sidst går ned bag Colonsay eller Oronsay eller måske til og med bag den store ø Islay, og vore observationer ville mislykkes af mangel på en tilstrækkelig vidtstrakt horisont."

"Det ville virkelig blive en endnu større modgang," svarede miss Campbell.

"Som vi kunne undgå, hvis vi søgte et opholdssted, som ligger længere udenfor den hebridiske række af øer, og foran hvilken man har hele det åbne Atlanterhav."

"Kender De et sådant, mr. Sinclair?" spurgte miss Campbell.

Brødrene Melvill hørte med den livligste interesse på den unge mand. Hvad ville han svare? Hvorhen, for pokker, skulle deres søsterdatters indfald til sidst føre dem hen? Hvor på den yderste grænse af den gamle verdens fastland skulle de slå sig ned for at gøre hende tilpas?

Olivier Sinclairs svar beroligede dem straks.

"Miss Campbell," sagde han, "ikke langt herfra findes der et sted, som synes mig at byde på alle ønskelige egenskaber. Det er beliggende bagved Mulls højder, der jo spærrer Obans vestlige horisont. Det er en af de Indre Hebrider, som ligger længst ude i havbrynet af Atlanterhavet, den fortryllende ø Iona."

"Iona," udbrød miss Campbell, "Iona, mine morbrødre! Og vi er der ikke allerede?"

"Vi skal være der i morgen," svarede broder Sib.

"I morgen før solens nedgang," tilføjede broder Sam.

"Lad os da begive os af sted," gentog miss Campbell, "og finder vi os ikke på Iona en tilstrækkelig åben udsigt, så vær overbeviste om, mine morbrødre, at vi skal opsøge et andet punkt på kystlandet, lige fra John O'Groats på Skotlands nordligste punkt til Land's End på Englands sydligste spids, og hvis ikke det hjælper ..."

"Det er klart," svarede Olivier Sinclair, "så rejser vi Jorden rundt!"

13. Havet pragt

Den eneste, som viste sig trøstesløs, da han fik sine gæsters beslutning at høre, var værten på Caledonian Hotel. Havde mr. MacFyne kunnet, havde han sprængt alle disse øer og holme, som hindrede udsigten over havet, i luften.

Han trøstede sig dog med, efter at de var rejst, at udtrykke sin ærgrelse over at have haft en sådan familie af monomaner til gæster i sit hotel.

Klokken otte den følgende morgen gik brødrene Melvill, miss Campbell, Bess og Partridge ombord på *swift-steamer*en *Pioneer* – som bladene sagde – der går rundt omkring Mull og lægger til ved Iona og Staffa, og vender tilbage samme aften til Oban.

Olivier Sinclair gik foran sine rejsekammerater ned til dampbåden og ventede på den ved den udlagte landgang.

Der blev ikke spurgt om, hvorvidt Aristobulus Ursiclos skulle deltage i rejsen. Brødrene Melvill havde dog ment at burde underrette ham om den hovedkulds afrejse. Den simpleste høflighed fordrede det, og de var de høfligste mennesker i Verden.

Aristobulus Ursiclos modtog deres meddelelse temmelig køligt, og nøjede sig med at takke dem uden at nævne noget om sine egne planer.

Brødrene Melvill trak sig derpå tilbage fra ham, mens de gentog for hinanden, at hvis deres protegé viste sig så forbeholden og hvis miss Campbell nærede nogen uvilje mod ham, ville dette gå over af sig selv efter en smuk efterårsaften,

efter en af disse smukke solnedgange, som øen Iona ikke ville vise sig karrig med. Eller det var i det mindste deres mening.

Alle passagerer var ombord, fortøjningerne kastedes los, tredje gang damperen fløjtede, og *Pioneer* manøvrerede for at stå ud af bugten og videre mod syd gennem Kerrera-sundet.

Der fandtes adskillige turister ombord, som var blevet lokket af denne fortryllende udflugt på tolv timer omkring øen Mull, som plejer at foregå to eller tre gange om ugen; men miss Campbell og hendes følge skulle forlade dem ved det første anløbssted.

De længtes virkelig til Iona, dette deres nye observationsfelt. Vejret var prægtigt og havet aldeles roligt, hvorfor turen tegnede til blive herlig. Hvis denne aften ikke medførte opfyldelsen af deres ønsker, udmærket, så skulle de vente tålmodigt, når de havde installeret sig på øen. Der skulle tæppet være gået op, og dekorationerne til enhver tid være i orden. Der skulle ikke findes nogen anden anledning til pause end dårligt vejr.

Inden kl. 12 skulle man være fremme ved målet. Den hurtiggående *Pioneer* gik gennem Kerrera-sundet, stod rundt om øens sydlige spids, sejlede gennem Firth of Lornes store bassin, idet den til venstre havde Colonsay og dens gamle kloster, som i det fjortende århundrede grundlagdes af de berygtede ø-herrer, og sejlede langs Mulls søndre kyst, der ligger udkastet i det åbne hav lig en uhyre krabbe, hvis bagklo krummer sig mod sydvest. Et øjeblik viste Ben More sig, løftende sin afrundede top tretusinde femhundrede fod højt op over de fjerne, stenede og stejle, lyngklædte højder og over

græsengene, som skæres lige over af Ardanalish-pyntens imponerende masse.

Den pittoreske Iona trådte da frem mod nordvest, næsten ved den yderste ende af Mulls søndre klo. Det atlantiske hav udbredte sig umådeligt og endeløst på den anden side.

"De elsker oceanet, mr. Sinclair?" spurgte miss Campbell sin unge ledsager, som sad ved siden af hende på *Pioneer*s kommandobro, betragtende det smukke skuespil.

"Om jeg elsker det, miss Campbell," svarede han. "Ja, og jeg er ikke blandt de uværdige, som finder det ensformigt. For mine øjne er intet mere foranderligt end synet af det, men man må iagttage det under dets forskellige omskiftelser. Havet består i sandhed af så mange farveskift, som på en så vidunderlig måde smelter sammen, at det måske er vanskeligere for en maler at fremstille det i sin helhed, på en gang ensformigt og afvekslende, end at male et aldrig så yndigt ansigt."

"Ja, det forandrer sig virkelig," sagde miss Campbell, "for det mindste vindpust og skifter for hver time på dagen, alt eftersom belysningen falder på det."

"Betragt det nu i dette øjeblik, miss Campbell," svarede Olivier Sinclair. "Det er fuldkommen roligt. Skulle man ikke kunne kalde det for et smukt, sovende ansigt, hvis beundringsværdige renhed ikke forstyrres af noget? Det har ingen rynker, det er ungt, det er smukt. Det er, om man så vil, et umådeligt spejl, men et spejl, som gengiver himmelen, og hvori Gud kan se sig selv."

"Et spejl, som alt for ofte fordunkles af stormen," tilføjede miss Campbell.

"Ja," svarede Olivier Sinclair, "det er det, som gør oceanet så omskifteligt. Blæser det ganske lidt, forandres ansigtet, det får rynker, skumbølgen giver det hvidt hår, det ældes på et øjeblik, det bliver hundrede år ældre, men det imponerer altid med sine lunefulde fosforescenser og sine skumbroderier."

"Tror De, mr. Sinclair," spurgte miss Campbell, "at en maler, han være sig nok så stor, nogensinde skulle kunne gengive på lærredet alle havets skønheder?"

"Det tror jeg ikke, miss Campbell, og hvorledes skulle han kunne det? Havet har jo ikke nogen egen farve. Det er alene en overordentlig genspejling af himmelen. Er det blåt? Man kan ikke gengive det med blåt. Er det grønt? Det kan ikke males med grønt. Man skulle lettere kunne opfatte det i dets voldsomme udbrud, når det er mørkt, blyfarvet og stormpisket, når alle skyer, som står på himlen, synes at flyde sammen med havet.

Ak! Miss Campbell, jo mere jeg betragter det, desto sublimere finder jeg det, dette ocean. Ocean! Dette ord siger alt, det er uendeligheden! Det bølger på et bundløst dybs grænseløse sletter, i sammenligning med hvilke vore synes øde, som Darwin har sagt. Hvad er i sammenligning med dét, det mest vidtstrakte fastland? Blot øer, som det omgiver med sit vand. Det dækker fire femtedele af jordkloden! Gennem en slags uafbrudt cirkulation – ligesom et levende væsen, hvis hjerte skulle have sin plads ved Ækvator – føder det sig selv med dampene, som stiger op og henter sin næring deroppefra, og som kommer tilbage til det gennem floderne eller som det straks får tilbage gennem regnen, der kommer fra dets skød. Ja, oceanet, det er, som en skjald siger, det uendelige,

uendeligheden, som man ikke ser, men føler, uendeligt som rummet, som det genspejler i sit vand!"

"Jeg kan godt lide at høre Dem tale med denne entusiasme, mr. Sinclair," svarede miss Campbell, "og jeg deler den! Ja, jeg elsker havet, lige så højt, som De kan elske det!"

"Og De ville ikke være bange for at trodse dets farer?" spurgte Olivier Sinclair.

"Nej, i sandhed, jeg ville ikke være bange! Kan man frygte, hvad man beundrer?"

"Ville De være en modig og djærv rejsende?"

"Kan hænde, mr. Sinclair," svarede miss Campbell. "I alle tilfælde foretrækker jeg af alle de rejsebeskrivelser, jeg har læst, dem, som handler om opdagelsen af fjerne have. Hvor mange gange har jeg ikke gennemfaret dem med de store søfarende? Hvor mange gange har jeg ikke kastet mig ud på dette ukendte dyb – ganske vist alene i tanken, men jeg ved intet mere misundelsesværdigt end de heltes lod, der har udført så store bedrifter!"

"Ja, miss Campbell, hvad er skønnere i menneskehedens historie end disse opdagelsesrejser. Første gang at fare over Atlanterhavet med Columbus, det Stille Hav med Magellan, Polarhavet med Parry, Franklin, d'Urville og så mange andre, hvilken drøm! Jeg kan ikke se et fartøj, et orlogsskib, handelsfartøj eller blot en fiskerbåd lægge ud fra land, uden at hele min sjæl er med ombord. Jeg tror, jeg er skabt til sømand, og dagligt angrer jeg, at jeg ikke fra barndommen af har valgt denne stilling."

"Men De har vel i det mindste rejst til søs?" spurgte miss Campbell.

"Så meget, som jeg har kunnet," svarede Olivier Sinclair. "Jeg har befaret Middelhavet fra Gibraltar lige til Levanten, Atlanterhavet lige til Nordamerika og ligeså Europas nordlige have. Desuden kender jeg alle de vande, hvormed naturen så ødselt har udstyret såvel England som Skotland."

"Ak, hvor herligt, mr. Sinclair!"

"Ja, miss Campbell, jeg ved intet, som kan sammenlignes med vore hebridiske farvande, over hvilke denne damper fører os. Det er et virkeligt arkipelag, vel ikke med en fuldt så blå himmel som Orientens, men måske mere poetisk med sine øde klipper og tågefulde horisonter. Det græske arkipelag har skænket liv til en samling guder og gudinder. Vel! Men De må lægge mærke til, at det var nogle temmelig spidsborgerlige guddomme, fortrinsvis begavede med et materielt liv, som passede deres små forretninger og holdt sine udgifter nede. Efter min mening ligner Olympen en mere eller mindre vel besat salon, hvor de guder forsamlede sig, som igen mindede lidt for meget om menneskene, hvis svagheder de alle delte. Det er ikke på samme måde med vore Hebrider. De er opholdsstedet for overnaturlige væsener. De skandinaviske guddomme er ulegemlige, æteriske og ikke håndgribelige skikkelser og legemer. Det er Odin, Ossian, Fingal, det er hele skaren af disse poetiske fantomer, som er kommet til os fra sagabøgerne! Hvor skønne er ikke disse figurer, som vor erindring kan fremtrylle blandt de nordlige haves tåger og polarregionernes sne! Se, det er en Olymp – ganske anderledes guddommelig end den græske! Denne her har intet jordisk ved sig, og skulle man anvise den et sted, der var værdigt for disse gæster, måtte det være i vort hebridiske hav! Ja, miss Campbell,

det er netop her, jeg skulle gå hen for at tilbede vore guddomme, og som et ægte barn af gamle Caledonien ville jeg ikke bytte vort øhav, med dets to hundrede øer, tågede himmel, sitrende tidevand, som Golfstrømmen opvarmer, mod alle de østerlandske øhave."

"Og det tilhører os højlandsskotter," svarede miss Campbell, i fuld fyr og flamme ved sin ledsagers glødende ord, "os, skotter fra grevskabet Argyle! Ak, mr. Sinclair, ligesom De, sværmer jeg for vort caledoniske hav. Det er prægtigt, og jeg elsker det selv i dets voldsomme udbrud!"

"De er i sandhed storartede," svarede Olivier Sinclair. "Intet standser stormbygernes heftighed, som de farer frem efter at have tilbagelagt tre tusinde mile fra den amerikanske kyst, der ligger lige overfor den skotske. Om end oceanets heftige storme opstår derovre på den anden side af Atlanterhavet, så udbryder her de første anfald af bølger og vinde, som styrter sig over det vestlige Europa! Men hvad formår de mod vore Hebrider, som er djærvere end den mand, om hvem Livingstone taler, han, som ikke frygtede løverne, men var ræd for oceanet, disse faste øer på deres granitsokler, leende ad orkanens og havets voldsomhed!"

"Havet! ... En kemisk sammensætning af brint og ilt med to og en halv procent kogsalt! Ja, der findes virkelig intet så skønt som et voldsomt udbrud af kogsalts-raseri!"

Miss Campbell og Olivier Sinclair havde vendt sig om, da de hørte disse ord, tydeligt udtalt for deres skyld, og som et svar på deres entusiastiske udbrud.

Aristobulus Ursiclos stod der på dækket på *Pioneer*!

Det kedsommelige menneske havde ikke kunnet modstå sit ønske om at forlade Oban på samme tid som miss Campbell, da han vidste, at Olivier Sinclair skulle følge hende til Iona. Han var derfor gået ombord før dem og holdt sig under hele rejsen nede i salonen, indtil øen var i sigte, og gik da op på dækket.

Voldsomt udbrud af klornatrium! Hvilket næveslag i Olivier Sinclairs og miss Campbells drøm!

14. Livet på Iona

Iona – fordum kaldet bølgernes ø – trådte imidlertid mere og mere frem med *Abbey Hill*, som hæver sig fire hundrede fod over havet, og damperen nærmede sig den hurtigt.

Ved tolvtiden lagde *Pioneer* til ved en lille bølgebryder, bygget af groft tilhuggede og med søgræs beklædte klippeblokke. Passagererne gik i land, nogle – og de var de talrigeste – dog blot for om en time igen at være på havet og tage hjemvejen til Oban gennem Mull-sundet, andre – kun nogle få og man ved hvilke – i den hensigt at tage ophold på Iona.

Øen har ingen egentlig havn. En stenmole værger en af de små havbugter mod det åbne hav – det er det hele – og der søger nogle lystjagter og fiskerbåde, som pløjer dette farvand, deres ankerplads i den gode del af året.

Miss Campbell og hendes ledsagere overlod turisterne til et program, der tvinger dem til at bese øen på to timer, og søgte en passende bolig.

Man kunne ikke på Iona vente sig samme bekvemmeligheder som ved De forenede Kongerigers store badesteder.

Iona er nemlig kun tre mil lang og en mil bred, og har næppe fem hundrede indbyggere. Hertugen af Argyle, som ejer den, har af den en indtægt på blot et par hundrede pund. Der findes ikke nogen egentlig by, købstad eller blot en beskeden lille landsby. Nogle spredte huse, for størstedelen rønner, pittoreske om man så vil, men primitive; næsten alle uden vinduer, og de får så alene dagslys gennem døren, uden skorstene, men i

stedet et hul i taget, med vægge af halm og rullesten og med tage af siv og lyng. Hvem skulle kunne tro, at Iona ikke desto mindre har været vuggen for druidernes gudsdyrkelse i den skandinaviske histories første tider? Hvem skulle kunne forestille sig, at efter dem kom den hellige Columbanus – en irlænder, hvis navn øen også bærer – og anlagde der i det sjette århundrede for at udbrede Kristi nye religion det første kloster i hele Skotland, og at munkene fra Cluny beboede det lige til reformationen? Hvor skal man nu søge de mægtige bygninger, der var ligesom et seminarium for De forenede Kongerigers biskopper og mægtige abbeder? Hvor blandt ruinerne skal man kunne genfinde biblioteket, der var så rigt på gamle vidnesbyrd fra fortiden, på håndskrifter om den romerske historie, og hvorfra datidens lærde hentede oplysninger? Nej, i den nuværende tid er alene ruiner tilbage der, hvorfra den dannelse sprang, som i så høj grad har omformet det nordlige Europa. Af det fordum Sankt Columba er blevet det nuværende Iona med nogle få, uvidende bønder, som møjsommeligt aftvinger den sandede jord en middelmådig høst af byg, kartofler og blandkorn samt nogle få fiskere, som i deres både søger sit ophold i de Indre Hebriders fiskerige vande.

"Miss Campbell," sagde Aristobulus Ursiclos foragteligt ved det første blik, "synes De dette opvejer Oban?"

"Det er bedre," svarede miss Campbell, skønt hun uden tvivl mente, at der var en indbygger for meget på øen.

I mangel af casino eller hotel fandt brødrene Melvill et så nogenlunde antageligt værtshus, hvor de rejsende tager ind, der ikke nøjer sig med den tid, som dampbåden bruger for at besøge Ionas druidiske og kristne ruiner. De kunne samme dag

tage ophold i *Duncan's Våben*, mens Olivier Sinclair og Aristobulus Ursiclos indkvarterede sig så godt de kunne i hver sin fiskerhytte.

Men miss Campbell var i et sådant humør, at hun befandt sig lige så godt i sit lille rum med vinduet åbent i vest mod havet, som på platformen til det høje tårn på Helensburgh Cottage og ganske sikkert langt bedre end i salonen på Caledonian hotel. Herfra havde hun horisonten foran sig, uden at nogen holm afbrød den noget sted, og med nogen fantasi kunne hun på tre tusinde miles afstand se Amerikas kyster på den anden side af Atlanterhavet. Solen havde her virkelig en smuk skueplads til at gå ned i hele sin pragt.

Den fælles levemåde indrettedes således let og simpelt. Måltiderne indtoges i fællesskab i den lave krostue. Ifølge gammel vane havde Bess og Partridge deres plads ved deres herrers bord. Aristobulus Ursiclos viste måske nogen forbavselse over dette, men Olivier Sinclair sagde ingenting til det. Han havde allerede fattet en vis hengivenhed for begge disse tjenere, som på deres side besvarede denne følelse.

Familien levede da på gammel skotsk vis i al tarvelighed. Efter promenader på øen og samtaler om ting fra fordums tider, i hvilke Aristobulus Ursiclos aldrig undlod på en uheldig måde at fremkomme med sine bemærkninger, samledes man til middag kl. tolv og til aftensmåltidet kl. otte om aftenen. Siden kom solnedgangen, som miss Campbell iagttog hver aften, selv når himlen var overskyet. Hvem kunne jo vide! Der kunne muligvis blive en åbning i den nederste skyregion, en sprække, et hul, hvorigennem den sidste stråle kunne trænge frem.

Og hvilke måltider! Retterne, som var tillavede på gammel skotsk vis, skulle ikke kunne være blevet genstand for nogen anmærkninger fra Walter Scotts mest udprægede caledoniske gæster, der var vant til en middag hos Fergus MacGregor eller til en soupé hos oldgranskeren Oldbuck. Bess og Partridge forflyttedes et århundrede tilbage og følte sig så lykkelige, som om de havde levet på deres forfædres tid. Broder Sam og broder Sib indtog med åbenbart velbehag de kulinariske anretninger, som fordum også brugtes i familien Melvill.

Følgende ytringer faldt i den lave sal, der var indrettet til spiselokale.

"Giv mig nogle af de havremels-*cakes* der. De smager meget bedre end de bløde kager i Edinburgh!"

"Får jeg lidt af de der *sowens*, som bjergboerne i højlandet endnu delikaterer sig med!"

"Lidt af denne *haggis*, som vor store digter Burns med rette i sine vers har prist som den første, bedste og mest nationale af de skotske *puddings*."

"Mere *cocky-lecky*! Selv om hanen deri er lidt hård, så er derimod purløgene fortræffelige."

"Og for tredje gang af *hotch-potchen*, som er mere vellykket end nogen af kokken på Helensburghs supper!"

Ak! Man kunne spise godt på *Duncan's Våben*, fordi man hver anden dag provianterede på dampskibene, som besørgede trafikken på de Indre Hebrider. Og man drak også godt.

Man skulle have set brødrene Melvill gøre sig til gode, og med glasset i hånden drikke hinandens skål i disse store bowler, som rummer flere engelske glas, og hvori den skummende *usquebaugh*, det mest yndede nationaløl, eller den bedste

hummok Note 5), som var udelukkende brygget til gæster. Og whisky brygget af korn, som endnu gærer i de drikkendes maver. Og om der havde manglet stærkt øl, skulle de da ikke have kunnet nøje sig med simpelt *mum*, destilleret af ost, selv om det ikke havde været af bedre sort end *tavo-pennys*, som man altid kunne forbedre med et lidet glas genever? Det kunne virkelig næppe falde dem ind at savne sherryen og portvinen fra Helensburghs og Glasgows kældre.

Aristobulus Ursiclos, som var vant til moderne komfort, kunne ikke lade være at beklage sig oftere end tilbørligt, men ingen fæstede sig ved hans klagemål.

Fandt han tiden lang på øen, gik den derimod hurtigt for de andre, og miss Campbell klagede ikke længere over tågen, som hver aften indhyllede horisonten.

Iona var visselig ikke stor; men behøves der da så store områder for dem, som synes om at spadsere i den fri luft? Olivier Sinclair tog her og der nogle skitser, miss Campbell så ham male, og med dette gik tiden.

Den 26., 27., 28. og 29. august forløb uden et øjebliks kedsomhed. Det var et liv, som passede for denne uopdyrkede ø, mod hvis øde klipper havet uophørligt slog.

Miss Campbell følte sig lykkelig over at være kommet bort fra badestedernes nysgerrige og snakkesalige befolkning, og gik ud klædt ligesom hun ville have gjort i parken ved Helensburgh Cottage, nemlig indsvøbt i en *rokelay* ligesom i en mantille og til hårprydelse alene en *snod* eller et bånd, som indflettet i håret klæder de unge skotlænderinder så udmærket. Olivier Sinclair blev ikke træt af at betragte hendes behagelige og indtagende personlighed og hendes yndefulde fremtoning, der gjorde et

indtryk på ham, som han ikke glemte. De strejfede ofte omkring i hinandens selskab under fælles samtaler og gensidige drømmerier lige til den yderste strand med dens opkastede tang. Foran dem fløj de skotske lommer op, de såkaldte *tamnie-nories*, som forstyrredes i deres ensomhed af *pictarnies*, der står på lur efter småfisk, som føres did af brændingen og de lystige *bassaner* med deres dybsorte vingefjer, kun med hvide vingespidser, og gule hoveder og halse, hvilke er de af svømmefuglene, som er hyppigst at træffe i Hebridernes fauna.

Og efter solnedgangen, som altid tilhylledes af nogle skyer, havde miss Campbell en stor fornøjelse af at tilbringe nattens første timer med sine venner på den ensomme strand. Stjernerne steg op på horisonten, og med dem kom alle minderne fra Ossians sange tilbage. I den dybe stilhed hørte miss Campbell og Olivier Sinclair begge brødre skiftevis efter hukommelsen oplæse strofer af den gamle barde, Fingals ulykkelige søn.

"Stjerne, du nattens ledsagerinde, du, hvis hoved strålende træder frem af vestens skyer og som majestætisk skrider frem på stjernehimmelens azur, hvad skuer du på sletten?"

"Dagens stormende vinde stilner af, de beroligede bølger smyger sig ind til klippens fod, aftenens små fluer føres hurtigt på lette vinger og opfylder himlens stilhed med deres surren."

"Strålende stjerne, hvad skuer du på sletten? Men jeg ser dig allerede gå smilende ned på horisontens rand. Farvel, farvel, tavse stjerne!"

Derpå tav broder Sam og broder Sib, og de vendte alle tilbage til deres fordringsløse bolig. Hvor lidet klarsynede brødrene

Melvill end var, indså de imidlertid godt, at i samme grad Olivier Sinclair steg, i samme grad faldt Aristobulus Ursiclos i miss Campbells gunst. Begge de unge mænd undgik hinanden så meget som muligt, hvorfor morbrødrene havde ikke så få vanskeligheder ved at holde denne lille verden gående og føre dem sammen, selv med fare for at udsætte sig for miss Campbells misfornøjelse. Ja, de ville have følt sig meget lykkelige, om de havde set Ursiclos og Sinclair søge hinandens selskab i stedet for at iagttage en stolt tilbageholdenhed over for hinanden. Forestillede de sig da, at alle mennesker er brødre og sådanne brødre som de selv?

Imidlertid manøvrerede de så godt, at man kom overens om sammen at skulle besøge ruinerne af kirken og klostret samt kirkegården, beliggende nordøst og syd for Abbey Hill. Denne promenade, der kan gøres af turister på knap to timer, var endnu ikke foretaget af de nye indvånere på Iona. Det var manglende opmærksomhed mod legenderne om eremitterne, som fordum beboede hytterne på havkysten, en manglende agtelse for de store døde af kongeblod, lige fra Fergus II til MacBeth.

15. Ionas ruiner

Miss Campbell, brødrene Melvill og begge de unge mænd satte sig i bevægelse samme dag efter frokosten. Hvert øjeblik trængte en lysstribe gennem de utætte skyer. I disse mellemrum syntes ruinerne, som pryder denne del af øen, klipperne, som danner en smuk gruppe på stranden, husene, som ligger spredt i det kuperede landskab, havet i det fjerne, svagt kruset af brisen, at få nyt liv under solens indvirkning.

Der var ingen turister denne dag. Dampbåden havde dagen forud landsat et antal af halvtreds; dagen derpå ville der uden tvivl komme lige så mange; men i dag tilhørte Iona fuldstændig de nye indvånere. Ruinerne ville således være ganske øde, når de promenerende ankom dertil.

Turen derhen var munter. Broder Sams og broder Sibs gode humør havde smittet deres selskab. De passiarede og gjorde små sideudflugter på små stenede gangstier mellem lave stenmure.

Alt var således i bedste gænge, da man først standsede foran MacLeans kors. Denne smukke monolit af rød granit, som hæver sig over Main Street, er det eneste der står tilbage af de tre hundrede kors, som fandtes på øen helt frem til reformationen i midten af det sekstende århundrede.

Olivier Sinclair ville med rette tage en skitse af monumentet, der er godt lavet og gør en prægtig virkning midt på den ufrugtbare, med gråligt græs bevoksede hede.

Miss Campbell, brødrene Melvill og han grupperede sig derfor et halvt hundrede skridt fra korset for at kunne betragte det bedre. Olivier Sinclair satte sig på en liden mur og begyndte på det første udkast til stedet, hvor MacLeans kors står.

Nogle øjeblikke senere så de alle, at et menneske forsøgte at klatre op på korsets første afsats.

"Nå," sagde Olivier, "hvad har han der at gøre? Hvis han i det mindste var klædt som munk, skulle han ikke falde udenfor, og jeg skulle lade ham falde på knæ ved foden af dette gamle kors!"

"Det er ganske simpelt en eller anden nysgerrig personage, som generer Dem, mr. Sinclair," svarede miss Campbell.

"Er det ikke Aristobulus Ursiclos, som gik i forvejen?" sagde broder Sam.

"Det er ham," tilføjede broder Sib.

Og det var virkelig Aristobulus Ursiclos. Efter at være kommet op på korsets fod angreb han det med en hammer.

Ude af sig selv over mineralogens ubekymrede adfærd gik miss Campbell straks frem til ham.

"Hvad gør De der, min herre?" spurgte hun.

"Som De ser, miss Campbell, søger jeg at få et stykke af granitten løs."

"Men hvad er det dog for en idé? Jeg troede, at billedstormernes tid var forbi!"

"Jeg er ingen billedstormer," svarede Aristobulus Ursiclos; "men jeg er mineralog, og som sådan ønsker jeg at vide, hvoraf denne sten består."

Et voldsomt slag med hammeren havde fuldendt ødelæggelsesværket: Et stykke af foden rullede ned på jorden.

Aristobulus Ursiclos tog det op, og idet han fordoblede sine brillers synskraft med en stor lup, som han tog op af et etui, førte han det til næsetippen.

"Det er, som jeg troede," sagde han. "Det er rød granit af ganske tæt og fast masse, som man har hentet fra *Nonnernes Ø* og er fuldkommen lig den, som det tolvte århundredes bygmestre anvendte til domkirken på Iona."

Aristobulus Ursiclos gav ikke slip på en sådan anledning til at indlade sig på en arkæologisk forelæsning, som brødrene Melvill, der nu også var gået frem til ham, anså sig forpligtede til at påhøre.

Uden videre ceremoni var miss Campbell vendt tilbage til Olivier Sinclair, og da tegningen var færdig, gik de atter til pladsen foran domkirken.

Dette bygningsmonument er sammensat af to kirker med mure, tykke som fæstningsvolde og søjler faste som klipper, der i tretten århundreder har trodset klimaets påvirkning.

De besøgende gik nogle minutter omkring i den første kirke, som havde romanske hvælvede buer og arkader, derpå i den anden, som var i gotisk stil fra det tolvte århundrede, og som udgjorde skib og sideskibe til den første. De vandrede gennem disse ruiner fra en tidsalder til en anden, frem over store stenheller, mellem hvilke jordbunden stak frem. Her fandtes en grav, der stod nogle gravstene oprejst i hjørnerne med udhugne figurer, der syntes at begære almisser af de forbigående.

Det hele var tungt, strengt og tavst og åndede henrundne tiders poesi.

Miss Campbell, Olivier Sinclair og brødrene Melvill, som ikke mærkede, at deres alt for lærde ledsager kom bagud, trængte

ind i det firkantede tårns tykke hvælv – et hvælv, som oprindelig udgjorde den første kirkes portal. Nogle øjeblikke derefter hørtes afmålte trin på det klingende stengulv. Man skulle have kunnet tro, at en billedstøtte af sten var blevet vækket til live af en ånd og vandrede af sted med tunge stridt ligesom kommandøren i Don Juans salon.

Det var Aristobulus Ursiclos, som med metriske skridt målte katedralens dimensioner.

Hundrede og tres fod fra øst til vest, sagde han, og noterede tallet i sin notesbog i samme øjeblik, han kom ind i den anden kirke.

"Åh, det er Dem, mr. Ursiclos," sagde miss Campbell ironisk. "Mineralogen har altså forvandlet sig til geometriker."

"Og kun halvfjerds fod til sideskibenes foreningspunkt," svarede Aristobulus Ursiclos.

"Og hvor mange tommer," spurgte Olivier Sinclair.

Aristobulus betragtede Olivier Sinclair, som om han ikke vidste, om han burde blive vred eller ej. Men brødrene Melvill, som lagde sig forsonende imellem, førte miss Campbell og begge de unge mænd med sig for at besøge klostret.

Denne bygning er nu for tiden uigenkendelig, skønt den har overlevet reformationen. Efter denne benyttedes den til og med af nogle unge stiftsfrøkener af den hellige augustinerorden, som staten gav friplads der. Den er nu kun en sørgelig ruin, ødelagt af stormen og uden hvælv eller romanske søjler, så at den ikke med held kan modstå et nordligt klimas strenghed.

Efter at de besøgende nøje havde undersøgt levningerne af dette fordum så blomstrende kloster, kunne de dog endnu beundre kapellet, som var bedre vedligeholdt, og hvis indre

dimensioner Aristobulus Ursiclos ikke anså det fornødent at måle. Dette kapel, som er senere eller solidere bygget end klostrets refektorier og buegange, manglede alene taget; men det næsten ubeskadigede kor var i arkitektonisk henseende af stor interesse for oldgranskere.

I den vestre del rejser gravstenen over klostrets sidste abbedisse sig. På en sort marmorhelle ses en udhugget Jomfru mellem to engle og derover en Madonna, som holder Jesusbarnet i sine arme.

"Ligesom madonnaen på stolen og den sixtinske Madonna, der er de eneste af Rafaels madonnaer, som ikke sænker øjenlågene, ser denne ud i rummet, og hendes øjne synes at smile."

Denne ganske passende bemærkning gjordes af miss Campbell; men den fremkaldte en ganske ironisk grimasse på Aristobulus Ursiclos' læber.

"Hvorfra har De det, miss Campbell, at øjnene kan smile?"

Måske ville miss Campbell have haft lyst til at svare, at hendes aldrig skulle få et sådant udtryk, når de betragtede ham; men hun tav.

"Det er en almindelig udbredt vildfarelse," vedblev Aristobulus Ursiclos, ligesom om han havde forelæst fra et kateder, "at tale om øjnenes smilen. Okulisten lærer os, at disse synsorganer netop savner alt udtryk. Sæt for eksempel en maske for ansigtet, betragt øjnene gennem masken, og jeg vædder på, at jeg skulle kunne sige, om dette ansigt er fornøjet, bedrøvet eller vredt."

"Åh, virkelig"? svarede broder Sam, som syntes interesseret af denne lille lektion.

"Det vidste jeg ikke", tilføjede broder Sib.

"Det er imidlertid således," gentog Aristobulus Ursiclos, "og hvis jeg havde en maske ..." Men den mærkværdige unge mand havde ikke nogen maske, og forsøget kunne altså ikke gøres, så man kunne hæve enhver tvivl.

Desuden havde miss Campbell og Olivier Sinclair allerede forladt klostret og styrede mod til Ionas kirkegård.

Dette sted kaldes "Obans Relikvieskrin" til ihukommelse af den hellige Columbanus' følgesvende, som man kan takke for opførelsen af kapellet, hvis ruiner rejser sig midt på denne de dødes mark.

Det er en ejendommelig plads, denne med gravsten bestrøede mark; der hviler otte og fyrre skotske konger, otte vicekonger fra Hebriderne, fire vicekonger fra Irland, og en konge af Frankrig, hvis navn er gået i forglemmelse, som om han havde tilhørt den forhistoriske tid. Det omgivende lange jernstakit og stenlægningen med de sammenføjede heller kunne minde om sletten ved Karnak, hvor stenene dog her var grave og ikke druidiske klipper.

Mellem disse ligger på den magre græseng en granitligsten over den skotske kong Duncan, der er blevet navnkundig gennem den sørgelige MacBeth-tragedie. Enkelte stene er simpelt prydede med geometriske figurer, andre derimod udhugget i rå figurer og fremstiller nogle vilde keltiske konger, som ligger udstrakte og stive som lig for beskueren.

Hvilke minder vandrer ikke rundt på denne Ionas kirkegård! Hvor langt tilbage i fortiden går ikke fantasien, når den gennemsøger denne Hebridernes Saint Denis!

Og hvorledes skulle man kunne glemme denne strofe af Ossian, hvortil han synes at være blevet inspireret i disse omgivelser?

"Fremmede, du bebor her en jord dækket af helte. Besyng disse fejrede døde. Må deres lette skygger samles glade omkring dig!"

Miss Campbell og hendes ledsagere så sig tavse omkring. De troede at gense efterkommere af øens gamle herre, Angus Oy, Robert Bruces ledsager og våbenbroder, som kæmpede for sit lands uafhængighed.

"Jeg ville gerne komme her igen en tidlig morgen," sagde miss Campbell. "Det synes mig, som om det skulle være den bedste tid til at genopvække disse minder. Jeg ville se den ulykkelige Duncans lig føres hertil. Jeg ville høre graverne samtale og liget blive lagt i jorden, som var indviet til hans forfædre. Skulle det ikke, mr. Sinclair, være et heldigt øjeblik til at fremkalde ånderne, som bevogter denne kongelige kirkegård?"

"Jo, miss Campbell, og jeg tror ikke, at de vil undlade at indfinde, hvis det er Dem, der maner dem frem."

"Hvorledes, miss Campbell, tror De på ånder?" råbte Aristobulus Ursiclos.

"Jeg tror på dem, min herre, jeg tror på dem som en ægte skotlænderinde, som jeg også er," svarede miss Campbell.

"Men De ved vel, at det er indbildning, og at der ikke findes noget sådant?"

"Men hvis det nu passer mig at tro på det?" svarede miss Campbell, som blev ophidset over denne upassende opposition. "Hvis det passede mig at tro på gårdnisser, som beskytter huse,

på troldkarle, som man kan kalde til live ved at deklamere runesange; på valkyrier, disse den skandinaviske mytologis skæbnesvangre jomfruer, som bortfører de faldne kæmper; på de noksom bekendte feer, som vor digter Burns har besunget i udødelige sange, som en ægte højlandsdatter aldrig kan glemme:

I denne nat, hvor de letfodede feer danser på Cassilis Downans, eller jager over engene i prægtig glans på muntre gangere, eller går til Colean ved månens blege skin, for at vandre om blandt Cowes klipper og strømme, i denne nat!"

"Ah, miss Campbell," sagde den uforbederlige nar, "tror De da, at digterne selv tror på deres fantasis drømme?"

"Ganske sikkert, min herre," svarede Olivier Sinclair, "ellers ville deres poesi klinge falsk, som ethvert værk, der ikke udspringer af en dyb overbevisning."

"De også, min herre?" svarede Aristobulus Ursiclos. "Jeg vidste, at De var maler, men ikke, at De var digter."

"Det er ganske det samme," sagde miss Campbell, "kunsten er ét, skønt under ulige former."

"Nej ... nej! ... det går jeg ikke ind på! De kan umuligt tro på hele de gamle barders mytologi, som i deres forvirrede hjerner skabte fantasi-guddomme!"

"Å, mr. Ursiclos!" udbrød broder Sib ganske stødt, "De må behandle de af vore forfædre, som har besunget vort gamle Skotland, på denne måde!"

"Lyt til dem," sagde broder Sam, som igen begyndte at citere sin yndlingsdigter. "Jeg elsker bardernes sange. Jeg vederkvæger mig ved at lytte til beretninger fra henrundne tider. De er for

mig som morgenens stilhed og som duggen, der fugter bjergene ..."

"Mens solen alene kaster matte stråler på bækkene," tilføjede broder Sib, "og søen er rolig og blå i dybet af dalen!"

Begge morbrødrene ville uden tvivl være vedblevet i det uendelige med at beruse sig af den ossianske poesi, hvis Aristobulus Ursiclos ikke havde afbrudt dem brat, idet han sagde:

"Har De, mine herrer, nogensinde set en af disse formentlige ånder, om hvilke De taler med så megen entusiasme? Nej! Og kan man få dem at se? Heller ikke, eller hvad?"

"Det er en fejltagelse af Dem, min herre, og jeg beklager Dem, at De aldrig har fået lov til at se dem," gentog miss Campbell, som ikke ville opgive en eneste af sine gespenster. "Man ser dem i alle Skotlands højlande, de smyger sig langs de forladte dalstier, stiger op af hulvejens dyb, svæver hen over søernes flade, de muntrer sig i vore Hebriders stille vande og leger i nordens vinterstorme. Og denne grønne stråle, som jeg har foresat mig at ville forfølge, hvorfor kan den ikke være en valkyries skærf, hvis frynser slæber i horisontens bølge?"

"Åh nej!" råbte Aristobulus Ursiclos, "det er umuligt! Og jeg skal sige Dem, hvad denne grønne stråle er!"

"Sig det ikke, min herre!" råbte miss Campbell, "jeg vil ikke vide det."

"Jamen," svarede Aristobulus Ursiclos, som var blevet ganske oplivet af ordskiftet.

"Jeg forbyder Dem ..."

"Jeg vil dog sige det, miss Campbell. Hvis denne solens sidste stråle, som kastes ud, når den øvre kant af solskiven forsvinder i

horisonten, er grøn, kan det muligvis komme af, at den i samme øjeblik, den går over den smalle vandstribe, indsuger dens farve ..."

"Ti stille, mr. Ursiclos!"

"Såfremt ikke den grønne farve på ganske naturlig måde følger efter solskivens røde farve, der pludselig er forsvundet, men hvoraf øjet har bevaret indtrykket, da grønt jo ifølge optikken er komplementærfarven til rødt."

"Åh, min herre, Deres fysiske ræsonnement ..."

"Mine ræsonnementer, miss Campbell, stemmer overens med tingens natur," svarede Aristobulus Ursiclos, "og jeg er netop beskæftiget med tanken om at udgive en afhandling om dette emne."

"Lad os begive os af sted, mine morbrødre," udbrød miss Campbell, som nu var rigtig ophidset, "mr. Ursiclos vil med sine forklaringer ende med at fordærve min grønne stråle for mig."

Olivier Sinclair lagde sig imellem.

"Min herre," sagde han, "jeg tror, at Deres afhandling om den grønne stråle vil blive højst interessant; men tillad mig at foreslå Dem en anden over et andet emne, som om muligt er endnu mere interessant."

"Og hvilket da, min herre?" spurgte Aristobulus Ursiclos i en myndig tone.

"De ved nok, min herre, at nogle lærde videnskabeligt har behandlet det så vigtige spørgsmål om fiskehalernes indflydelse på havets bølgebevægelser ..."

"Åh, min herre ..."

"Nuvel, min herre, jeg har et andet, som jeg særlig anbefaler til Deres lærde behandling: Om blæseinstrumenternes

indflydelse på stormens opkomst."

16. To bøsseskud

Man genså ikke Aristobulus Ursiclos den følgende dag og de første dage i september. Havde han forladt Iona med turistbåden, fordi han indså, at han ikke havde noget at vinde hos miss Campbell? Ingen kunne sige det. Han gjorde i hvert fald klogt i ikke at vise sig. Han var den unge dame ikke blot ligegyldig, men rent ud sagt modbydelig. Han havde trukket hendes stråle ned i støvet, legemliggjort hendes drøm, forvandlet en valkyries skærf til et simpelt optisk fænomen! Hun ville muligvis have tilgivet ham alt andet end dette.

Brødene Melvill vidste heller ikke, hvad der var blevet af Aristobulus Ursiclos.

Hvortil skulle det desuden tjene? Hvad skulle det tjene? Hvad skulle de kunne sige ham, og hvad håbede de vel endnu? Kunne de endnu tænke på foreningen mellem to personer, som følte så stor antipati mod hinanden, som var skilt af det svælg, som ligger mellem den platte prosa og den ophøjede poesi, den ene med sin mani for at indtvinge alt i videnskabelige formler, den anden, som alene levede for idealet, forsmåede årsagerne og nøjede sig med indtrykkene?

Partridge, dertil opfordret af Bess, skaffede sig imidlertid rede på, at denne "unge lærde olding", som han kaldte ham, endnu ikke var afrejst, men stadig beboede sin fiskerhytte, hvor han ganske alene indtog sine måltider.

Det vigtigste var dog i alle tilfælde, at man ikke længere så noget til Aristobulus Ursiclos. Det virkelige forhold var, at når

han ikke holdt sig inde i sit rum, uden tvivl sysselsat med en eller anden dybsindigere videnskabelig fundering, gik han med bøssen på ryggen på den lave forstrand og gav sit dårlige lune luft i et rigtigt blodbad på sorte dykænder og fiskemåger, som slet ikke havde givet nogen anledning til samme. Havde han vedvarende noget håb? Troede han, at når miss Campbell havde fået sit indfald om den grønne stråle tilfredsstillet, ville hun blive ham mere bevågen? Det er muligt, når man tager hensyn til hans egenkærlighed.

Men en dag hændte der ham et temmelig ubehageligt eventyr, som kunne have fået en mindre heldig afslutning, havde det ikke været for hans rivals lige så uventede som ædelmodige mellemkomst.

Det var den 2. september om eftermiddagen. Aristobulus Ursiclos var gået ud for at undersøge klipperne, som danner Ionas søndre odde. En af disse granitblokke, en såkaldt "stak", tiltrak sig i særdeleshed hans opmærksomhed, så at han besluttede sig til at stige op til dens top.

Det var imidlertid et uforsigtigt forehavende, da klippen var glat og uden fodfæste.

Men Aristobulus Ursiclos ville ikke give op. Han begyndte at klatre op ad klippevæggen, idet han tog fat i nogle græstuer, som vokser hist og her, og nåede med nogen vanskelighed toppen af "stakken".

Da han var kommet derop, foretog han sit vanlige mineralogiske arbejde; men nedgangen viste sig vanskeligere end opstigningen. Efter at han nøje havde undersøgt, på hvilken side det var nemmest at hale sig ned, fristede han skæbnen. Men foden slap, han gled uden at kunne standse, og

ville være faldet lige ned i den heftige brænding, hvis ikke en knækket træstamme havde stoppet ham.

Aristobulus Ursiclos befandt sig i en lige så farlig som løjerlig stilling. Han kunne hverken komme op eller ned.

En time forløb i denne stilling, og man ved ikke, hvad der kunne være sket, hvis ikke Olivier Sinclair samtidig var gået forbi med sit malerudstyr på ryggen. Han hørte råb og standsede. At se Aristobulus Ursiclos hænge tredive fod oppe i luften og svinge omkring som en gammel vejrhane fristede ham i begyndelsen til latter, men som man vel aner, nølede han ikke med at forsøge at hjælpe ham.

Det var temmelig vanskeligt. Olivier Sinclair måtte stige op på klippens top og hejse den hængende op igen og siden hjælpe ham til at komme ned på den anden side.

"Mr. Sinclair," sagde Aristobulus Ursiclos, så snart han var i sikkerhed, "jeg havde ikke beregnet klippevæggens hældningsvinkel. Derfor gled jeg og blev hængende ..."

"Mr. Ursiclos," svarede Olivier Sinclair, "jeg er henrykt over, at tilfældet har ladet mig komme Dem til hjælp."

"Tillad mig imidlertid at takke Dem."

"Det behøver De skam ikke, min herre. De ville sikkert have gjort det samme for mig."

"Uden tvivl."

"Nuvel, lige for lige!"

Og de to unge mænd skiltes.

Olivier Sinclair mente ikke at burde tale om denne hændelse, som vel for øvrigt var af ringe betydning.

Aristobulus Ursiclos talte heller ikke om det; men da han var særdeles øm for sit skind, var han taknemmelig mod sin rival,

som havde hjulpet ham ud af denne vanskelige stilling.

Og den berømte stråle da? Man måtte medgive, at den gjorde sig kostbar. Der var nu ikke nogen tid at spilde. Efteråret ville snart dække himlen med sit tågeslør. Så ville man ikke få flere klare aftener, på hvilke september måned er så rig på de højere breddegrader. Ikke flere klare horisonter, som snarere synes optrukne med en matematikers passer end med en malers pensel! Skulle man opgive håbet om at få det fænomen at se, som havde været årsag til så mange forandringer? Skulle man nødes til at opsætte observationen til næste år, eller skulle man henvises til at fortsætte den under andre himmelstrøg?

Såvel miss Campbell som Olivier Sinclair var derfor meget ærgerlige og meget harmfulde over at se Hebridernes horisont fordunklet af tågerne fra det åbne hav.

De fire første dage af den tågede september var det på samme vis.

Hver aften sad miss Campbell, Olivier Sinclair, broder Sam, broder Sib, Bess og Partridge på en eller anden klippe, som beskylledes af tidevandets små bølger for samvittighedsfuldt at betragte solnedgangen, som viste sig på lys grund, beundringsværdig og uden tvivl pragtfuldere, end hvis himlen havde været fuldkommen klar.

En kunstner ville have været henrykt over de pragtfulde apoteoser, som viste sig ved dagens slut, over denne blændende farveskala, som udbredte sig fra en sky til en anden, fra violet ved zenith til guldrødt ved horisonten, over denne blændende ildkaskade, som tilbagekastedes fra luftens klipper, men her var klipperne skyer, gik ind over solskiven og absorberede med de sidste solstråler også den ene, som tilskuerne forgæves søgte.

Da solen var gået ned, rejste alle sig, skuffede i deres forhåbninger, ligesom tilskuere til en tryllekomedie, hvor den sidste knaldeffekt mislykkes ved en maskinists fejl, og vendte derpå ad den længste vej tilbage til værtshuset *Duncan's Våben*.

"I morgen," sagde miss Campbell.

"I morgen," svarede morbrødrene. "Vi har en anelse om, at i morgen ..."

Og hver aften havde brødrene Melvill en anelse, som dog hver gang endte med at være en fejlregning.

Den 5. september begyndte med en smuk morgen. Tågedunsterne i øst spredtes for de første solstrålers varme.

Barometret, som de sidste dage havde været i stigende, steg yderligere og standsede på "Smukt". Det var dog ikke varmt nok, så at himlen kunne være mættet af de brændende sommerdages vibrerende ånde. Atmosfærens tørhed mærkes såvel ved havoverfladen, som på et nogle tusind fod højt fjeld.

Det er umuligt at beskrive den uro, hvormed alle fulgte dagens forandringer. Man kan ikke udtrykke, med hvilken hjertebanken de iagttog hver en sky, som kom frem på himlen. Det ville være forgæves at forsøge på at udtrykke den angst, hvormed de nøje betragtede den linje, som solen beskrev på sin daglige gang.

Heldigvis var der en svag, men uafbrudt fralandsvind. Da den gik over de østlige fjelde og smøg sig over de store enge i baggrunden, behøvede den ikke at optage de fugtige partikler, som afsondres fra den vidtstrakte vandflade og om aftenen medfører vind fra havet.

Men det var en meget lang dag. Miss Campbell kunne ikke holde sig i ro. Trodsende dagens varme gik hun frem og tilbage,

mens Olivier Sinclair steg op på øens højdepunkter for at rådspørge en videre horisont. Morbrødrene tømte tilsammen en hel snusdåse, og Partridge stod på post ligesom en skildvagt, udstillet for at holde opsyn med de himmelske felter.

Man var kommet overens om at spise middag kl. 5. for at være på observationsstedet i god tid. Solen skulle først gå ned kl. 6:49, hvorfor man havde god tid til at følge den, lige til den gik ned.

"Denne gang tror jeg vi skal have lykken med os," sagde broder Sam og gned sine hænder.

"Det tror jeg også," sagde broder Sib og opførte den samme pantomime.

Kl. tre blev der uro i lejren. En stor sky, begyndelsen til et skydække, steg op i øst og førtes af fralandsvinden ud mod oceanet.

Miss Campbell så den først. Hun kunne ikke tilbageholde et udbrud af skuffelse.

"Det er en enkelt sky, og vi har ingenting at frygte," sagde den ene morbroder. "Den spredes snart ..."

"Eller også bevæger den sig hurtigere end solen og når ned bag horisonten før den."

"Men kan det ikke være et forvarsel for et tykt skylag?" spurgte miss Campbell.

"Det må vi vente og se."

Olivier Sinclair løb op til klosterruinerne. Derfra kunne han se længere mod øst over Mull-bjergene.

Disse aftegnede sig meget tydeligt. Toppene lignede en bølgelinje, optrukket med en blyant på hvid baggrund.

Der fandtes ingen andre skyer på himmelen, og Ben More hævede sig aldeles skyfri og klar tretusinde fod over havet.

Olivier Sinclair kom efter en halv times forløb tilbage og beroligede dem. Denne sky var blot et ensomt barn i rummet og ville ingen næring finde i den tørre atmosfære, men dø bort af sult på vejen.

Den hvide sky nærmede sig alligevel zenith. Til alles ærgrelse gik den samme vej som solen og førtes af vinden hen i deres nærhed, hvorved luftens bevægelser forandrede dens form. Fra udseende af et hundehoved, som den først havde, forandredes det til en fisk, der så ud som en kæmpestor rokke; siden førtes det sammen til en klode, mørk i midten og klar på kanterne og nåede i denne form solskiven.

Miss Campbell udstødte et lille skrig, idet hun strakte begge hænderne mod himmelen.

Det strålende himmellegeme, som skjultes bag denne skyskærm kastede ikke en stråle på Iona, hvorfor øen, som lå udenfor den direkte udstrålings sfære, blev mørk.

Men snart forsvandt mørket. Solen kom frem i hele sin glans. Skyen sænkede sig mod horisonten, men nåede ikke frem og forsvandt efter en halv times forløb, som om himlen havde åbnet sig.

"Nu har den da endelig fordelt sig," råbte den unge dame, "må nu blot ikke nogen andre komme efter!"

"Nej, De kan være rolig, miss Campbell," svarede Olivier Sinclair "da denne sky forsvandt så hastigt og på en sådan måde, kom det af, at den ikke mødte nogen andre dunster i atmosfæren, og at himlen var fuldstændig klar i vest."

Kl. 6 om aftenen grupperede tilskuerne sig på et meget åbent sted og begyndte deres vagt.

Det var på øens nordre spids, på Abbey Hills højeste top, hvorfra man havde udsigt i øst over den højere beliggende del af Mull. I nord lå Staffa lig en uhyre skildpaddeskal i det Hebridiske Hav. I baggrunden Elva og Gometra, adskilt fra den langstrakte strand. I vest, sydvest og nordvest udbredte det umådelige hav sig.

Solen sænkede sig hurtigt ned i en skrå bane. Horisonten aftegnede sig ligesom optrukket med en sort tuschstreg. Lige for lyste alle vinduerne på Iona ligesom i genskinnet af en ildebrand, hvor luerne var af guld

Grebet af skuespillet sad miss Campbell, Olivier Sinclair, brødrene Melvill, Bess og Partridge tavse. De betragtede med halvt tillukkede øjenlåg solskiven, der tabte sin form, svulmede op i flugt med vandfladen og antog skikkelse af en uhyre skarlagensrød luftballon. Der fandtes ikke en eneste sky på den åbne sø. "Denne gang tror jeg er vi heldige," sagde broder Sam endnu en gang.

"Det tror jeg også," svarede broder Sib.

"Tys, morbrødre!" råbte miss Campbell.

Og de tav og holdt åndedrættet tilbage, som om de havde frygtet for, at det skulde samles til en let sky og måske tilsløre solskiven.

Denne havde allerede berørt horisonten med sin nedre kant. Den udvidede sig allerede mere og mere, som om den havde været fyldt med en lysende væske.

Alle fulgte med blikkene de sidste stråler.

Sluttelig stod af solskiven kun et fint segment af den øvre bue i flugt med vandet. Indenfor femten sekunder skulle den sidste stråle kastes ud i rummet og de spejdende øjne opdage den paradisiske grønne farve!

To bøsseskud lød pludselig blandt strandklipperne nedenfor kullen. Røgen steg op, og med den en sværm af havfugle, fiskemåger og stormfugle, som var blevet opskræmte af disse ubelejlige bøsseskud.

Røgen steg lige op og stillede sig som en skærm mellem horisonten og øen, dækkende den nedgående sol i samme øjeblik, som den kastede sit sidste lysstrejf på vandfladen.

Den uundgåelige Aristobulus Ursiclos viste sig nu på en odde med en rygende bøsse i hånden og med blikket følgende fuglesværmen.

"Ah, nu er det nok!" råbte broder Sib.

"Det er for meget!" råbte broder Sam.

"Jeg burde havde ladet ham hænge på sin klippe," sagde Olivier Sinclair for sig selv; "da var han i det mindste ikke her nu."

Miss Campbell pressede læberne sammen og stirrede frem for sig uden at sige et ord.

Endnu en gang var hun på grund af Aristobulus Ursiclos gået glip af den grønne stråle.

17. Om bord på *Clorinda*

Allerede kl. 6 om morgenen den følgende dag forlod *Clorinda*, en fortryllende *yawl* på femogfyrre til halvtreds tons, Ionas lille havn og gik med en let nordost for styrbords halse klos bidevind fra land ud på den åbne sø.

Clorinda medbragte miss Campbell, Olivier Sinclair, broder Sam, broder Sib, Bess og Partridge.

Den ulykkelige Aristobulus Ursiclos var naturligvis ikke med ombord.

Efter gårsdagens tildragelse var man hurtig blevet enige om og havde bragt følgende til udførelse:

Da de forlod Abbey Hill for at gå ind i værtshuset, sagde miss Campbell tvært:

"Da mr. Aristobulus Ursiclos i alle tilfælde agter at blive på Iona, så lad os, mine morbrødre, overlade Iona til mr. Aristobulus Ursiclos. Ved hans fejl er vore observationer mislykkedes, først i Oban, siden her på Iona. Vi bliver ikke en dag længere her på stedet, hvor dette besværlige menneske har til privilegium at begå sine dumheder!"

Brødrene Melvill fandt ingenting at indvende mod dette så bestemt formulerede forslag. Desuden delte de den almindelige utilfredshed og bandede Aristobulus Ursiclos langt væk. Deres ægtemandskandidats stilling var ødelagt for altid. Intet kunne vække miss Campbells bevågenhed for ham, hvorfor de således nu straks måtte afstå fra et forslag, som var umuligt at fuldføre.

"Nøje overvejet," som broder Sam bemærkede til broder Sib, som han havde taget afsides, "er uforsigtigt afgivne løfter ingen håndfæstning!"

Hvilket med andre ord betyder, at man aldrig kan være bundet af en forhastet ed, og broder Sib tilkendegav med en tydelig gebærde sit fulde bifald til denne skotske talemåde.

Da de sagde god nat i den lave sal i *Duncan's Våben*, sagde miss Campbell:

"Vi rejser i morgen, jeg vil ikke være her en dag til."

"Det er en aftale," svarede broder Sib; "men, min kære pige, hvorledes og hvorhen skal vi rejse?"

"Hvorledes?" råbte miss Campbell, "skulle vi ikke kunne finde på noget middel til allerede i dagbrækningen at forlade øen? Findes der ikke på den skotske kyst en eller anden ubeboet, ja ligefrem ubeboelig plads, hvor vi uforstyrrede skulle kunne fuldende vore forsøg?"

Hvis brødrene Melvill havde været alene, havde de sikkert haft vanskeligt ved at besvare dette dobbelte spørgsmål, der fremsattes i en tone, som ikke tillod nogen udflugter eller omgåen.

Men heldigvis var Olivier Sinclair der.

"Miss Campbell," sagde han, "alt kan ordnes på følgende måde: Her i nærheden findes en ø eller rettere en holm, som er meget passende for vore iagttagelser, og på denne holm forstyrrer ingen uvedkommende os."

"hvad er det for en ø?"

"Det er Staffa, som De kan se to mil nord for Iona."

"Kan man komme derhen og også opholde sig der?" spurgte miss Campbell.

"Ja," svarede Olivier Sinclair, "og det er meget let. I Ionas havn har jeg set en af den slags kuttere, som i den smukke del af året forefindes i alle engelske havne og altid er rede til at stikke i søen. Dens kaptajn og besætning står til tjeneste for den første den bedste turist, som vil benytte sig deraf til en tur på Kanalen, Nordsøen eller det Irske Hav. Hvorfor skulle vi ikke kunne leje denne jagt, forsyne den med proviant for fjorten dage, da det er umuligt på Staffa at få nogen som helst fødemidler, og så rejse allerede i morgen tidlig?"

"Jeg beder Dem, mr. Sinclair," svarede miss Campbell, "om at være overbevist om, at hvis vi i morgen ubemærket kan forlade øen, vil jeg være Dem højst forbunden."

"I morgen før kl. 12, såfremt der blot kommer en let morgenbrise, skal vi være på Staffa," svarede Olivier Sinclair, "og med undtagelse af turisterne, som viser sig dér to gange om ugen en knap time hver gang, bliver der ingen, som forstyrrer os."

Efter brødrene Melvills vane hørtes straks husholderskens fornavn:

"Bet!"

"Beth!"

"Bess!"

"Betsey!"

"Betty!"

Bess indfandt sig straks.

"Vi skal rejse i morgen," sagde broder Sam.

"I morgen i dagbrækningen," tilføjede broder Sib.

Og Bess og Partridge gik straks – uden at stille nogen spørgsmål – i gang med forberedelserne til afrejsen.

Imidlertid gik Olivier Sinclair til havnen og ordnede alt med John Olduck.

John Olduck var kaptajn på *Clorinda* og en ægte sømand med den lille traditionelle hue med guldtresse på hovedet, og var iført en jakke med metalknapper og benklæder af groft blåt klæde. Så snart aftalen var kommet i stand, begyndte han med sin besætning at gøre alt klart til at gå under sejl. Besætningen bestod af seks udvalgte karle, som var fiskere om vinteren og om sommeren gør tjeneste som matroser, ubestrideligt alle andre landes sømænd overlegne.

Kl. seks om morgenen steg de nye passagerer ombord på *Clorinda* uden at omtale kutterens bestemmelsessted for nogen. Man havde i største hast taget alle de levnedsmidler, som fandtes, både ferskt og konserveret kød såvel som de fisk, man kunne komme til at købe. Desuden havde kokken på *Clorinda* den mulighed at skaffe sig nye forråd på det dampskib, der går i regelmæssig fart mellem Oban og Staffa.

Miss Campbell havde straks taget en smuk og smagfuld lille kahyt agterude i besiddelse. Brødrene Melvill optog de sengepladser i *main cabin,* som lå over salonen i den bredeste del af fartøjet. Olivier Sinclair nøjede sig med en lillebitte kahyt, som lå bag den store trappe til salonen. På begge sider af spisesalen, som gennemskares af stormasten, havde Bess og Partridge to sengepladser, den ene til højre og den anden til venstre bag proviant-rummet og kaptajnens kahyt. Længere foran var kabyssen, hvor skibskokken lå. Endnu længere forude havde besætningen sit lukaf med hængekøjer til seks matroser. Ingenting savnedes ombord i den kønne *yawl,* der var konstrueret af Ratsey i Cowes. I stille sø og let vind havde den

altid med hæder forsvaret sin plads ved regattaerne, som foranstaltedes af *Royal Thames Yacht Club*.

Det var en virkelig glæde for dem alle, da *Clorinda* var klar til at gå under sejl, og efter at have lettet anker begyndte at få vind i sejlene. Hun bøjede sig koket for vinden, uden at hendes hvide dæk af canadisk fyr vædedes af et eneste stænk fra de små bølger, som kløvedes af forstavnen, der var vinkelret afskåret ved vandlinjen.

De to øer, Iona og Staffa ligger ganske tæt på hinanden, og med god vind havde tyve til femogtyve minutter været tilstrækkeligt for en jagt som *Clorinda*, som uden at forceres gjorde sine otte mil i timen. Men nu havde den vinden næsten stik mod sig, og desuden faldt vandet, hvorfor den måtte krydse mange gange under temmelig stærk ebbe, inden den kom på højde med Staffa.

Miss Campbell tog sig for øvrigt ikke af det. Hovedsagen var at *Clorinda* havde lagt ud fra land. En time senere forsvandt Iona i morgentågen og dermed den afskyelige glædesforstyrrers billede, hvis blotte navn miss Campbell ønskede at glemme.

Og hun sagde frimodigt til sine morbrødre:

"Har jeg ikke ret, papa Sam?"

"Fuldstændig ret, kære Helena."

"Er mama Sib ikke tilfreds?"

"Helt sikkert."

"Nuvel," tilføjede hun og kyssede dem, "medgiv, at de morbrødre, som ville skaffe mig en sådan mand, virkelig ikke var kommet på nogen særlig fremragende idé!"

Og begge medgav det.

Det var med et ord en fortryllende sejlads, der alene havde den fejl at være for kort. Og hvad skulle da være i vejen for at forlænge den, at lade *yawl*en stå den grønne stråle i møde, at opsøge den i det atlantiske hav? Men nu var man jo kommet overens om at rejse til Staffa, og John Olduck gjorde sine forberedelser til med floden at komme til denne, den mest berømte af alle Hebriderne.

Ved ottetiden serveredes den første morgenmad, bestående af te, smør og kiks i spisesalen på *Clorinda*. Gæsterne var i godt humør, lod anretningerne ombord vederfares al ønskelig retfærdighed, og savnede ikke måltiderne på Ionas værtshus. De utaknemmelige!

Da miss Campbell igen var kommet op på dækket, var kutteren gået over stag og vendt. Den nærmede sig nu det prægtige fyr på Skerryvore-klippen, der er af første klasse og hæver sig 150 fod over havet. Vinden var frisket op, *Clorinda* kæmpede med sine store hvide sejl mod ebben, men gik kun langsomt mod Staffa.

Miss Campbell lå halvt tilbagelænet agterude på en af de tykke puder af groft lærred, som bruges på de britiske lystjagter. Hun henrykkedes af den hurtige fart, som ikke forstyrredes af bumpene på en landevej eller rystelserne på en jernbane, hurtig som en skøjteløber på en isbelagt sø. Man kunne ikke ret godt se noget smukkere syn end *Clorinda*, som gyngede let på den kun ubetydeligt skummende vandflade og stundom syntes at svæve i luften som en uhyre fugl, der hævede sig på sine store vinger.

Havet skjultes i nord og syd af de Ydre Hebrider og i øst af kysten, og danner her en af stormen uberørt indsø.

Kutteren gik lige imod øen Staffa, som er en stor, enlig klippe i det åbne hav ud for Mull, og som kun hæver sig hundrede fod over havet. Man kunne tro, at øen flyttede sig, og viste snart sin vestre basaltstrand, snart sine skarpe klipper på østkysten. Gennem et optisk bedrag syntes den at svinge omkring på sin grundflade, alt eftersom *Clorinda* under sine krydsninger fik den under den ene eller den anden synsvinkel.

Kutteren kom dog frem trods ebbe og modvind. Da den sejlede mod vest udenom Mulls yderste odder, kom den ud i en stærk sø, men klarede sig fint og kom i næste kryds op i roligt vand, hvori den gyngede som en vugge.

Ved ellevetiden var *Clorinda* kommet tilstrækkelig langt mod nord for så at stå lige ind på Staffa. Der firedes på skøderne, topsejlet blev taget ned, og kaptajnen gjorde sig klar til at kaste anker.

Staffa mangler enhver form for havn, men man kan med lethed i al slags vind smutte ind langs kysten mod øst mellem de omkringstrøede klipper. I meget hårdt vejr ville et noget større skib dog ikke kunne gå derind.

Clorinda sejlede ganske nær ind til de sorte basaltklipper. Den manøvrerede godt og havde på den ene side Bouchaillie-klippen, hvis prismatiske pilleformede klipper rejste sig af havet, som for øjeblikket stod meget lavt, og på den anden side af landevejen langs med stranden. Dér er den bedste ankerplads på øen, og der henter dampbådene turisterne efter deres promenade på Staffas bakker.

Clorinda gik ind i en lille vig, nær ved indgange til Clam-Shell-grotten, storsejlet blev bjerget, fokken firet ned og ankeret kastet.

Straks derpå steg miss Campbell og hendes ledsagere i land på de første basalttrin til venstre for grotten. En trætrappe, forsynet med rækværk, gik fra den første afsats lige op til toppen.

De gik helt op og standsede på det øverste plateau.

Omsider var de på Staffa, afskåret fra den beboede verden, næsten som om de af stormen var fordrevet til den ødeste ø i det Stille Ocean.

18. Staffa

Staffa er ganske vist kun en lille ø, men naturen har dog gjort den til den ejendommeligste i hele Hebridernes øgruppe. Denne store, ovale klippe, en mil lang og en halv mil bred, skjuler under sin skildpaddeskal beundringsværdige basaltgrotter, hvorfor den er blevet et mødested for turister og geologer. Hverken miss Campbell eller brødrene Melvill havde dog været der før. Olivier Sinclair var den eneste, som kendte til dens mærkværdigheder. Han måtte således være vært på øen, hvor de ønskede nogle dages gæstfrihed.

Klippen udgør alene en krystallisation af en kæmpemæssig, smeltet basaltmasse, der var stivnet i de første perioder af jordskorpens dannelse. Og det er længe siden. Efter Hebnholtzs observationer, som støtter sig til Bischofs eksperiment angående basaltens afkøling, der først smelter ved en temperatur på to tusind grader – krævedes der ikke mindre end trehundrede og halvtreds millioner år, før den var fuldstændig afkølet. Jordklodens overgang til fast form skulle således være begyndt i en fabelagtig fjernt tilbageliggende tid, efter at den var overgået fra gasarter til flydende form.

Havde Aristobulus Ursiclos været der, havde han haft emne til en smuk afhandling over den geologiske historie. Men han var langt borte, og miss Campbell tænkte ikke mere på ham. Og som broder Sam sagde til broder Sib:

"Lad fluen sidde i fred på sukkeret!"

En ægte skotsk talemåde, som svarer til franskmandens: "Væk ikke den sovende kat".

Derpå så man gentagne gange på hinanden.

"Først må vi tage vort nye område i besiddelse," sagde Olivier Sinclair.

"Uden at glemme anledningen til, at vi er kommet hertil," sagde miss Campbell smilende.

"Uden at glemme det, naturligvis!" udbrød Olivier Sinclair. "Lad os da gå ud og finde et udsigtspunkt og se efter, hvilken udsigt øen tilbyder over havet mod vest."

"Javel," svarede miss Campbell, "men luften er i dag noget diset, og jeg tror ikke solnedgangen bliver heldig."

"Vi skal vente, miss Campbell, vi skal vente, om så fornødent, lige til det dårlige vejr indtræder ved efterårsjævndøgn."

"Ja, vi skal vente," svarede brødrene Melvill ... "til Helena befaler os at rejse."

"Nå ja, det er ikke noget som haster, mine morbrødre," svarede den unge pige, som var i meget godt lune siden sin afrejse fra Iona, "nej, slet ikke. Øens beliggenhed er fortryllende. Og det ville slet ikke være ubehageligt at have en villa bygget her midt på sletten, der ligger kastet som et grønt tæppe over øen, og det navnlig, når stormvindene, som Amerika så ædelmodigt sender os, farer frem over klipperne."

"Hm," sagde broder Sib, "de må være forskrækkelig langt ude i oceanet!"

"Det er de også," svarede Olivier Sinclair. "Staffa er udsat for alle vindene fra det åbne hav og har ingen anden beskyttelse end på den østre kyst, ved hvilken vor *Clorinda* ligger for anker.

Den dårlige årstid varer i denne del af Atlanterhavet ni måneder af tolv."

"Det er derfor," svarede broder Sam, "at vi ikke finder et eneste træ. Enhver vækst må dø bort på denne flade, så snart den kommer nogle fod over jorden."

"Nuvel," udbrød miss Campbell, "skulle det ikke alligevel være værd at bo to eller tre måneder her på øen? I skulle købe Staffa, mine morbrødre, hvis altså Staffa er til salg."

Broder Sam og broder Sib havde allerede stukket hånden i lommen, som om det gjaldt betalingen, i deres egenskab af morbrødre, som ikke betænker sig på at tilfredsstille ethvert af søsterdatterens indfald.

"Hvem ejer Staffa," spurgte broder Sib.

"Familien MacDonald," svarede Olivier Sinclair, "de bortforpagter den for 12 pund om året; men jeg tror ikke, at de for nogen pris vil give slip på den."

"Det er skade," sagde miss Campbell, der, som man ved, var ganske entusiastisk af naturen og for tilfældet befandt sig i en stemning, som gjorde hende det i endnu højere grad.

De nye indbyggere på Staffa gik fordybet i samtale over den grønne, bølgende mark. Det var ikke en sådan dag, Oban-bådene besøgte de Indre Hebrider, hvorfor miss Campbell og hendes selskab ikke behøvede at frygte for at besværes af turister. De var alene på den øde klippe. Nogle små heste og sorte køer afgnavede det magre græs på marken, hvor smeltet lava på forskellige steder var trængt igennem det tynde lag af madjord. Ingen hyrde var sat til at vogte dem, men var denne hjord af firføddede øboer under opsigt, var det på afstand –

måske fra Iona eller til og med fra Mulls kyst, femten mile østerude.

Der fandtes heller ikke nogen bolig. Alene ruinerne af en hytte, der var blevet ødelagt af de frygtelige storme, som raser lige fra efterårsjævndøgn til forårsjævndøgn. Tolv pund var virkelig en høj forpagtningsafgift for nogle tønder land eng, der er kort som gammelt fløjl, der er slidt ind til islættet.

Undersøgelsen af øens udseende var snart til ende, og man beskæftigede sig nu alene med at betragte horisonten.

Samme aften havde man intet at håbe af solnedgangen. Med den omskiftelighed, som er ejendommelig for septemberdage, var himlen, der dagen forud var så klar, igen blevet skyfuld. Ved sekstiden steg skyer af den slags, som tilkendegiver en forestående forandring i atmosfæren, op i øst. Brødene Melvill iagttog med ærgrelse at *Clorinda*s aneroidbarometer faldt til "Foranderligt" og viste tegn til at falde endnu mere.

De gik derfor alle sammen om bord, og natten forløb roligt i den lille vig ved Clam-Shell.

Den følgende dag, den 7. september, besluttede man at anstille en grundigere undersøgelse af øen, efter at man havde undersøgt dens ydre, måtte også dens indre udforskes. Man burde vel have nogen beskæftigelse, da et grundigt uheld – som man alene havde Aristobulus Ursiclos at takke for – hidtil havde hindret dem fra at iagttage lysfænomenet. Desuden havde man ingenlunde årsag til at være misfornøjet med denne udflugt til grotterne, der gør denne ubetydelige ø i den hebridiske øgruppe så berømt.

Dagen anvendtes først til nøje at undersøge *Clam-Shell-grotten*, udenfor hvilken kutteren lå for anker. Skibskokken

gjorde sig oven i købet Olivier Sinclairs ordre klar til at servere den anden frokost dér. Gæsterne kunne tro sig at være i kulrummet på et skib. Og de fyrre til halvtreds fod lange basaltprismer, som udgør det indre hvælv, ligner ikke så lidt spanterne i et fartøj.

Grotten, som er omkring tredive fod høj, femten fod bred og hundrede fod dyb, er næsten åben i øst og let at komme ind i. Beskyttet mod de voldsomme vinde hjemsøges den ikke af de forfærdelige bølger, som af orkanerne slynges mod øens øvrige grotter. Men den er måske ikke fuldt så mærkværdig som disse.

Ikke desto mindre er dens basaltbuer, der mere ser ud som et værk af menneskehånd end af naturen, vel egnet til at slå tilskueren med forbavselse

Miss Campbell var henrykt over sit besøg i grotten. Olivier Sinclair lod hende beundre Clam-Shells skønheder, idet han uden tvivl underholdt hende med mindre lærd svulstighed, end Aristobulus Ursiclos ville have gjort, men til gengæld sikkert med en mere kunstnerisk finfølelse.

"Jeg ville gerne have en erindring fra vort besøg i Clam-Shell," sagde miss Campbell.

"Det er meget let," svarede Olivier Sinclair, og med nogle pennestrøg gjorde han et udkast af grotten set fra klippen, som skyder ud fra det yderste punkt af den yderste basaltstige. Åbningen, væggene, der ser ud som et stort hvalskelet, den lette trappe op til øens top, vandet, som er så stille og rent ved indgangen og i hvilket den uhyre basaltgrund afspejler sig, alt dette blev gengivet med stor dygtighed på albumbladet.

Nedenfor tilføjede maleren disse ord:

Olivier Sinclair til miss Campbell.

Staffa den 7. september 1881.

Da frokosten var til ende, lod John Olduck den største af *Clorinda*s to både bemande; passagererne tog plads i den, og idet de roede rundt om den pittoreske ø, begav de sig til *Bådegrotten*, således kaldet, fordi havet overskyller hele dens indre og man ikke kan besøge den tørskoet.

Denne grotte er beliggende på den sydvestlige del af øen. Ved stærke dønninger er det uforsigtigt at trænge ind i den, men skønt himlen var truende, var vinden denne dag endnu ikke frisket op, hvorfor besøget var uden fare.

Da båden fra *Clorinda* viste sig ved åbningen til den dybe grotte, kastede damperen med turister fra Oban anker ud for øen. Heldigvis behøvede miss Campbell og hendes selskab ikke at blive generede af passagererne i de to timer, *Pioneer* lå ved øen. De forblev ubemærkede i Bådegrotten under den obligatoriske promenade, som indskrænkede sig til Fingals Grotte og Staffas overflade og behøvede således ikke at komme i berøring med disse meget støjende mennesker – noget, de med god grund lykønskede sig med.

Og der var jo ingen sikkerhed for at Aristobulus Ursiclos ikke efter sit selskabs pludselig forsvinden var vendt tilbage til Oban med dampskibet, som anløb Iona. Dette var et møde, som man frem for alt måtte undvige.

Uanset om den forsmåede frier havde været med turisterne eller ikke den 7. september, var der i hvert fald ingen tilbage, efter at dampskibet var afgået. Da miss Campbell, brødrene Melvill og Olivier Sinclair kom ud fra den lange passage, en slags gennemgangstunnel, der næsten synes som om den var

blevet boret ad kunstig vej, i en basaltskakt, genfandt de den sædvanlige stilhed på Staffa.

Man kender adskillige berømte grotter i de forskelligste egne af jordkloden, men i særdeleshed områder med vulkansk aktivitet. De adskiller sig fra hinanden ved deres oprindelse, som er enten neptunisk eller plutonisk.

Nogle af disse grotter er dannet af vandet, som lidt efter lidt fortærer og afglatter selv granitmasser, så at de forvandles til dybe udhulninger, såsom Crozengrotterne i Bretagne, Bonifacio på Korsika, Morghatten i Norge, Saint Michel ved Gibraltar, Saratchell på Wights kyst og Tourone ved marmorbruddene på Cochinkinas kyst.

De andre af en ganske anderledes formation er opstået af granit- eller basaltvæggenes sammentrækning som følge af smeltede klippers afkøling, og de udviser i deres opbygning alle spor af en voldsommere oprindelse end de, som er af neptunisk oprindelse.

Med hensyn til de første har naturen, sine grundsætninger tro, sparet kraft med hensyn til den senere tid.

Til de udhulinger, hvis materie har kogt ved de geologiske perioders ild, hører den berømte Fingalsgrotte – Fingals Hule, efter den prosaiske engelske måde at udtrykke sig på.

De følgende dage ville blive helliget besøg i dette jordklodens underværk.

19. Fingals Grotte

Havde *Clorinda*s kaptajn de sidste fire og tyve timer været i nogen af Det forenede Kongeriges havne, ville han have kendt en meteorologisk bulletin af lidet beroligende indhold for sejlerne på Atlanterhavet.

Et heftigt uvejr var bebudet via New Yorks telegraf. Siden det i vest og nord var gået over oceanet, truede det nu med at styrte sig over Irlands og Skotlands kyster, inden det gik videre ind over Norges kyster.

Men i mangel af et sådant telegram viste jagtens barometer en stor atmosfærisk forandring i den nærmeste fremtid, som en forsigtig sømand burde agte på.

Den 8. september om morgenen begav derfor John Olduck, som følte sig noget urolig, til den klippekant, der i vest begrænser Staffa, for at undersøge himmel og hav.

Nogle mørke skyer med utydelige former, snarere tågestykker end skyer, jog allerede af sted med stor hastighed. Vinden tiltog i styrke for snart at gå over til storm. Ude på havet gik der hvide bølger, og søen slog heftigt mod basaltpillerne, som rejser sig fra øens grund.

John Olduck følte sig ikke rolig. Selv om *Clorinda* lå forholdsvis i ly i Clam-Shell-bugten, var det ingen sikker ankerplads, ikke en gang for et så lille fartøj. Havet trængte ind mellem øerne og den østre vej og kunne gennem sit tryk frembringe forfærdelige brændinger, som ville gøre kutterens

stilling ganske farlig. Man måtte fatte en beslutning og det, inden indløbene blev ufarbare.

Da kaptajnen igen var kommet ombord, var hans passagerer der, og han meddelte dem sin frygt og at han anså det nødvendigt at sætte sejl for at forlade øen. Hvis man nølede nogle timer, udsatte man sig for at finde svær og farlig sø i det femten engelske mil lange sund, som skiller Staffa fra Mull, når man skulle tage sin tilflugt bag den sidstnævnte. I den lille Achnagraig-havn havde *Clorinda* intet at frygte fra bølgerne fra det åbne hav.

"Forlade Staffa!" råbte miss Campbell. "Miste en så prægtig horisont!"

"Jeg tror, det vil være meget farligt at ligge for anker ved Clam-Shell," sagde John Olduck.

"Men, hvis man er tvunget, min kære Helena," sagde broder Sam.

"Ja, hvis man er tvunget," tilføjede broder Sib.

Olivier Sinclair, som indså hvor misfornøjet miss Campbell ville blive over denne hastige afrejse, skyndte sig at sige:

"Hvor længe tror kaptajn Olduck, at stormen kan vare?"

"Højst to eller tre dage på denne tid af året," svarede kaptajnen.

"Og De anser det for nødvendigt at sejle?"

"Nødvendigt og påtrængende!"

"Hvilke planer har De?"

"At sejle allerede nu til morgen. Med vinden, som frisker op, kan vi inden aften vær i Achnagraig, og vi vender tilbage til Staffa, så snart uvejret er ovre."

"Hvorfor kan vi ikke vende tilbage til Iona, hvor *Clorinda* kan være om en time?" spurgte broder Sam.

"Nej, nej ... ikke til Iona," svarede miss Campbell, som allerede så Aristobulus Ursiclos' skygge stige frem.

"Vi ville ikke være så meget mere i sikkerhed i Ionas havn end her," bemærkede John Olduck.

"Velan," sagde Olivier Sinclair, "kaptajn, sejl straks til Achnagraig og lad os blive tilbage på Staffa."

"På Staffa?" svarede John Olduck, "hvor I ikke engang har et hus at søge tilflugt i!"

"Kan Clam-Shell grotten ikke gå an for et par dage?" sagde Olivier Sinclair. "Hvad skulle vi mangle der? Ingenting. Ombord har vi nok af levnedsmidler, senge og klæder at skifte med, hvilket alt sammen kan bringes i land, og endelig en kok, som vil være glad ved at kunne være hos os."

"Ja! ... ja! ..." svarede miss Campbell og klappede i hænderne, "sejl, kaptajn, sejl straks med Deres kutter til Achnagraig, og lad os være tilbage på Staffa. – Vi skal være som forladte på en øde ø. Vi skal leve som frivilligt skibbrudne. Vi skal spejde efter *Clorinda*s tilbagekomst med samme uro og angst som Robinson'er, når de ser et skib i det åbne hav ud for sin ø. Hvorfor er vi kommet hertil? For at opleve et romantisk eventyr eller hvad, mr. Sinclair? Og hvad kan være mere romantisk end denne situation, morbrødre? Og for øvrigt at få en storm på denne poetiske ø, et nordhav i raseri, de løsslupne elementers ossianske kamp, ja, hele mit liv ville jeg bebrejde mig selv at være gået glip af det. Begiv Dem af sted, kaptajn Olduck! Vi bliver her og venter på Dem!"

"Jamen alligevel ..." sagde morbrødrene lidt forknyt og næsten samtidig.

"Jeg tror, morbrødrene har noget imod dette," svarede miss Campbell; "jeg tror at have fundet et middel til at få dem på min side."

Og hun gav dem deres morgenkys.

"Dette er til dig, morbror Sam, og dette til dig, morbror Sib. Og nu er jeg sikker på, at I ikke har noget mere at indvende."

De tænkte ikke engang på at gøre den ringeste indvending. Når deres søsterdatter ville blive på Staffa, hvorfor skulle de så ikke blive der, og hvorfor var de ikke straks kommet på denne tanke, som var så simpel og naturlig og imødekom alles interesser.

Men det var Olivier Sinclairs forslag, og miss Campbell mente at burde takke ham særskilt.

Da dette nu var afgjort, førte matroserne de sager i land, som var nødvendige for et ophold på øen. Clam-Shell forvandledes hurtigt til en provisorisk bolig under navn af Melvill House. Man skulle få det lige så godt, om ikke bedre, der end i værtshuset på Iona. Kokken udså en fordybning, som tydeligt var bestemt til dette brug, ved indgangen til grotten som en passende plads for sin virksomhed.

Derpå forlod miss Campbell, Olivier Sinclair, Bess og Partridge *Clorinda*, efter at John Olduck havde stillet kutterens lille jolle, som de kunne få brug for til at komme rundt mellem klipperne, til deres rådighed.

En time efter sejlede *Clorinda* med dobbeltrebede sejl, stangen strøget og den lille stormfok tilsat og gik nord om Mull for at komme til Achnagraig. Hendes passagerer fulgte hende

fra Staffas højdedrag med deres blikke, så langt de kunne. Hældende for vinden lige som en fiskemåge, som bestryger bølgerne med sin vinge, var den en halv time senere forsvundet bag øen Gometra.

Vejret var visselig truende, men endnu var himlen ikke helt skjult af de mørke skyer. I zenith havde vinden lavet store åbninger mellem skyerne, hvorigennem solen trængte frem. Man kunne spadsere på øen og gå rundt omkring den ved foden af basaltklipperne. Miss Campbell og brødrene Melvill begav sig også straks under Olivier Sinclairs ledelse til Fingals Grotte.

Turisterne fra Iona besøger sædvanligvis grotten i både fra Oban-dampskibet; men man kan trænge ind i dens inderste dyb, hvis man går i land på klipperne til højre for grotten, hvor der findes en slags kaj, man kan gå på.

På denne måde agtede Olivier Sinclair at besøge grotten uden at benytte sig af *Clorinda*s jolle.

Man gik ud fra Clam-Shell og tog vejen, som går langs den østre strand. De øverste flader af basaltpillerne, der står lodret, som havde en ingeniør nedrammet sine pæle, dannede en sikker og tør brolægning ved foden af de store klipper. Under denne promenade, som kun tog nogle minutter, passiarede man og beundrede holmene, der kærtegnedes af brændingen, og hvor man kunne se bunden i det grønne vand. Man kunne ikke ønske sig nogen smukkere vej til denne grotte, som var værdig at bebos af en helt fra "Tusind og en Nat".

Da de var kommet til det sydøstlige hjørne af øen førte Olivier Sinclair sine ledsagere op ad nogle naturlige trappetrin, der ikke ville have misprydet trappen i et palads.

Hvor trappen drejer er de ydre piller grupperede langs grottens vægge ligesom i det lille Vesta-tempel i Rom, men så tæt ved hinanden, at de skjuler selve grotten. På dem hviler den uhyre masse, som udgør denne del af øen. Disse lige over hinanden liggende klipper ligner geometrisk udhugne sten i det indre af et hvælv, og danner en ejendommelig kontrast mod den lodrette rejsning af kolonnerne, som bærer hvælvet.

Ved foden af trappen hævede vandet, hvorpå den oprørte åbne sø indvirkede, sig sagte ligesom ved et åndedrag. Og deri spejlede hele grunden sig, og den mørke skygge af massen gik i bølger under vandet.

Ved den første afsats vendte Olivier Sinclair sig til venstre og viste miss Campbell en slags smal kaj eller snarere en af naturen dannet gangsti, som fulgte væggen lige til grottens bund. Som beskyttelse ved den stejle rand tjente et rækværk med jernstandere nedrammede i basalten.

"Ak," sagde miss Campbell, "det rækværk ødelægger Fingals palads lidt for mig."

"Det er," svarede Olivier Sinclair, "menneskehånden, som har grebet ind i naturen."

"Hvis det er til nytte, bør man benytte sig af det," sagde broder Sam.

"Og jeg benytter det," faldt broder Sib ind.

På førerens råd standsede de en stund, inden de trådte ind i selve grotten.

Foran dem åbnede der sig ligesom et højt og dybt skib, illumineret af et mystisk halvlys. Afstanden mellem de to sidevægge, som var i højde med havet, gik op til omtrent fire og tredive fod. På højre og venstre side skjultes støttemurene

ligesom i visse katedraler fra den senere gotiske tid af basaltpiller, der stod tæt op mod hinanden. Pillernes kapitæler bar et uhyre, halvtreds fod højt korsbuehvælv.

Fra beskuelsen heraf, som ved første øjekast slog miss Campbell og hendes selskab med beundring, rev de sig til sidst løs og fulgte det fremspring i væggen, som inde i hulen danner en fortsættelse af stien.

Der står i rad og række hundredvis af prismatiske piller af forskelligt udseende, ligesom produkter af en kæmpemæssig krystallisation. Deres fine kantlinjer aftegner sig lige så tydeligt som om en ornament-billedhuggers mejsel havde formet dem. De indgående vinkler på nogle svarer geometrisk til de udgående på andre. Enkelte er dannet i tre afsatser, andre i fire, fem, seks lige til syv eller otte – hvilket frembringer en afveksling i den ellers ensformige stil, og er et bevis på naturens kunstsans.

Lyset, der kom udefra, spillede i alle de som facetter slebne hjørner. Vandet i det indre af grotten kastede det tilbage som fra et spejl, det fik farve fra stenene under vandet og vandplanterne og skiftede i grønt, mørkerødt og lysegult, det oplyste basaltudspringene prægtigt, der med uregelmæssigt listeværk beklædte hvælvingen i denne underjordiske grotte, som ikke har sin lige i hele verden.

I det indre herskede en vellydende stilhed – om man tør bruge disse to ord sammen – denne stilhed, som er særegen for alle Jordens dybe huler, og som de besøgende ikke ønsker at bryde. Kun vinden spredte sine lange akkorder, som syntes at være sammensat af en melankolsk række af septim-intervaller, der lidt efter lidt sygner hen og dør bort. Kommer ikke af denne

ejendommelige effekt navnet An-Na-Vine, "den harmoniske grotte", som den kaldes på keltisk?

"Og hvilket mere passende navn kunne den vel have," sagde Olivier Sinclair, "da Fingal var fader til Ossian, hvis snilde har forenet poesien og musikken til én eneste kunst?"

"Ganske vist," svarede broder Sam, "men som Ossian selv sagde: 'Når skal mit øre høre bardernes sang? Når skal mit hjerte banke ved beretninger om mine fædres bedrifter? Harpen lyder ikke mere i Seboras skove!'"

"Ja," faldt broder Sib ind, "paladset står nu øde og ekkoet skal aldrig mere gengive sangene fra svundne dage!"

Grottens dyb er beregnet til omtrent hundrede og halvtreds fod. I det inderste af skibet fremtræder en slags mindre orgel, hvor der er nogle kolonner, der er mindre end dem ved indgangen, men lige så fuldendte i deres linjer. Olivier Sinclair, miss Campbell og begge morbrødrene ville standse der et øjeblik.

Perspektivet derfra ud til den åbne himmel var beundringsværdigt smukt. Vandet var mættet af lyset og viste tydeligt bundens beskaffenhed.

Den var dannet af fire- til syvkantede piller, der var sammenpassede til hinanden som ruderne i et mosaikgulv. På sidevæggene viste beundringsværdige lys- og skyggevirkninger sig. Når en sky gik forbi grottens åbning tilhylledes alt ligesom når et gaze-fortæppe nedsænkes på en teaterscene. Derimod strålede alt i regnbuens syv farver, når sollyset tilbagekastedes fra den krystalklare bund og steg som lange lysarme op helt til skibets ende.

På den anden side brød havet sig mod den kæmpemæssige bues første stenlag. Denne ramme, der var sort som ibenholt, lod baggrunden træde tydeligt frem. Bagved sås horisonten mellem himmel og hav i hele sin pragt og de fjerne omrids af Iona, som to mil ude i havet aftegnede sine klosterruiner.

Alle var henrykte over denne ligesom af feer fremtryllede dekoration og var ikke i stand til at beskrive deres indtryk.

"Hvilket fortryllet slot," sagde endelig miss Campbell, "og hvor prosaisk ville ikke den være, som ikke vil tro, at Gud har skabt den for luftånder og undiner! For hvem skulle vel ved vindenes blæst tonerne fra denne store æolsharpe klinge? Er det ikke denne overnaturlige musik, som Waverley hørte i sine drømme, Selmas røst, hvis akkorder vor romanforfatter har optegnet for ved dem at vugge sine helte i søvn?"

"De har ret, miss Campbell," svarede Olivier Sinclair, "og da Walter Scott søgte sine billeder i højlændernes poetiske fortid, foresvævede ham uden tvivl Fingals palads."

"Her vil jeg fremkalde Ossians skygge," gentog den entusiastiske unge pige. "Hvorfor skulle den usynlige barde ikke igen træde frem ved min røst efter femten århundreders søvn? Jeg elsker at tro, at denne ulykkelige, blind som Homer og digter som han, besyngende sin tidsalders store våbendåder, mere end engang har taget sin tilflugt til dette slot, som endnu bærer hans faders navn! Der har uden tvivl Fingals ekko ofte gentaget hans episke og lyriske indskydelser på det reneste galliske tungemål. Tror De ikke, mr. Sinclair, at den gamle Ossian havde kunnet sidde på dette sted, og at tonerne fra hans harpe har blandet sig med Selmas skarpe tonefald?"

"Hvorfor skulle man ikke tro på, hvad De siger med en sådan overbevisning?" svarede Olivier Sinclair.

"Om jeg skulle fremmane den?" hviskede miss Campbell.

Men hvor stærk miss Campbells længsel end var, og uagtet hun tre gange kaldte på ham, svarede alene ekkoet. Ossians skygge viste sig ikke i sit fædreneslot.

Solen var imidlertid forsvundet i tætte skyer, grotten fyldtes af mørke skygger, udenfor begyndte havet at stige, dets lange bølger brød sig allerede heftigt mod den yderste basalt.

De besøgende vendte derfor tilbage ad den smalle sti, på hvilken bølgerne nu stænkede op; de drejede af ved det hjørne, som var udsat for vinden fra det åbne hav, og var så på et øjeblik i sikkerhed på vejen.

Uvejret var taget mærkbart til i løbet af to timer. Stormen øgedes og truede, idet den kastede sig mod den skotske kyst, med at gå over til orkan.

Men miss Campbell og hendes ledsagere var i ly af basaltklipperne og nåede med lethed Clam-Shell.

Dagen efter, i forbindelse med et nyt fald af barometret, brød stormen ud med stor heftighed. Tykke, blyfarvede skyer hang lavt på himlen. Endnu regnede det ganske vist ikke, men solen var nu mere usynlig og åbenbarede sig kun engang imellem et sjældent øjeblik.

Miss Campbell var ikke så nedslået over denne uheldige omstændighed, som man skulle have ventet. Opholdet på en øde ø, som piskedes af stormen, passede for hendes livlige natur. Ligesom en af Walter Scotts heltinder syntes hun om at strejfe omkring på Staffas klipper, hensunket i ophøjede tanker og som oftest alene. Alle respekterede hendes ensomhed.

Flere gange vendte hun tilbage til Fingals grotte, hvis ejendommelige poesi havde noget lokkende for hende. Der drømte hun bort hele timer og tog intet hensyn til de råd, man gav hende om ikke uforsigtigt at vove sig derind.

Den følgende dag den 9. september var der det hidtil laveste lufttryk ved de skotske kyster. I dette stormcentrum bevægede luftstrømmene sig med en heftighed uden lige. Det var en rigtig orkan. Det havde været umuligt at opholde sig ude på øens plateau.

Om aftenen ved syvtiden, da middagen ventede dem i Clam-Shell, gerådede Olivier Sinclair og brødrene Melvill med al mulig grund i største ængstelse.

Miss Campbell var gået ud for tre timer siden uden at sige, hvor hun agtede sig hen, og var endnu ikke vendt tilbage.

Man forholdt sig dog indtil videre roligt, om end ikke uden stigende ængstelse, indtil kl. seks – men – miss Campbell kom ikke.

Flere gange steg Olivier Sinclair op på plateauet. Han så ingen.

Stormen rasede forfærdeligt og havets kæmpemæssige bølger slog uophørligt mod den sydvestlige del af øen.

"Stakkels miss Campbell!" råbte Olivier Sinclair pludselig, "er hun endnu tilbage i Fingals grotte – da må man få hende ud derfra, ellers er hun fortabt!"

20. Til miss Campbells redning

Nogle øjeblikke derefter var Olivier Sinclair med hurtige skridt ilet over vejen til grottens åbning, hvor basalttrappen steg op.

Brødrene Melvill og Partridge fulgte straks efter. Bess blev tilbage i Clam-Shell og ventede med en ubeskrivelig uro og gjorde alt i stand til at tage mod Helena ved hendes tilbagekomst.

Havet gik allerede over den øvre afsats og rækværket, hvorved den lille kaj blev fuldstændig ufarbar.

Var det således umuligt at trænge ind i grotten, var det også umuligt at komme ud af den. Og var miss Campbell der, var hun lukket inde! Men hvorledes skulle man få det at vide, hvorledes kunne man komme til hende?

"Helena! Helena!"

Skulle dette navn, råbt under bølgernes uafbrudte torden, kunne høres? Det var, som om vinden og bølgerne brød ind i grotten. Hverken stemmen eller øjet formåede at trænge derind.

"Måske er hun ikke der," sagde broder Sam, som ville hage sig fast ved denne forhåbning.

"Hvor skulle hun være?" spurgte broder Sib.

"Ja, hvor skulle hun ellers være?" råbte Olivier Sinclair. "Jeg har jo forgæves søgt hende på plateauet, blandt klipperne på kysten, overalt. Ville hun ikke være vendt tilbage til os, hvis hun havde kunnet? Hun er der! ... der! "

Og man erindrede sig, at den uforsigtige unge pige flere gange havde udtalt sit entusiastiske ønske om at kunne være øjenvidne til en storm i Fingals grotte. Havde hun ikke tænkt på, at havet, når det var i oprør, ville stige helt op til grottens tag og gøre den til et fængsel, hvis porte man ikke kunne sprænge.

Hvad skulle man nu gøre for at komme til hendes redning?

Orkanen, som piskede denne del af øen, tårnede bølgerne op, af og til lige op til hvælvets spids, hvor de knustes med et bedøvende drøn. Deres øverste masse kastedes skummende tilbage ligesom Niagaras fald, men resten blev af havets oprør drevet mod grottens indre med en stormflods voldsomhed, der har brudt alle diger.

Hvor havde miss Campbell kunnet finde et tilflugtssted, hvortil bølgerne ikke kunne nå? Ophøjningen i grotten var udsat for deres direkte angreb, og både når våndet steg og faldt, fejede det den lille sti ren.

Og dog ville man endnu ikke tro, at den djærve unge pige var der. Hvorledes havde hun kunnet stå imod havets raseri, da det trængte ind her, hvor det igen kastedes tilbage? Hendes afsjælede legeme var måske allerede lemlæstet og sønderrevet, grebet af brændingerne og ført ud af grotten? Skulle ikke strømmen have drevet hende ud langs vejen og skærene lige til Clam-Shell?

"Helena! Helena!"

Dette navn kastedes uafbrudt ud i stormens og bølgernes bulder.

Intet råb svarede eller kunne svare derpå.

"Nej, nej! Hun er ikke i grotten," sagde Olivier Sinclair.

Og han pegede på en stump tøj, som af en bølge kastedes op på et af basalt-trappetrinene.

Olivier Sinclair kastede sig over tøjstumpen.

Det var miss Campbells hårbånd!

Enhver tvivl var herefter umulig. Og var der, når båndet var blevet rykket af hende, nogen mulighed for, at hun ikke ved samme lejlighed var blevet slynget mod grottens vægge og knust.

"Jeg må få det at vide!" råbte Olivier Sinclair.

Og idet han benyttede sig af ebben, som delvis gjorde gangstien fri for vand, greb han i den første støtte på gelænderet; men en vandmasse rykkede ham væk og kastede ham omkuld på trappen.

Havde ikke Partridge med fare for sit eget liv kastet sig over ham, ville han være rullet lige ned til det nederste trin og være blevet ført bort af havet, uden at det havde været muligt at redde ham.

Olivier Sinclair rejste sig op. Hans beslutning om at trænge ind i grotten var ikke rokket.

"Miss Campbell er der," gentog han. "Hun lever endnu, da legemet ikke kastes ud ligesom tøjstykket. Det kan være muligt, at hun har fundet en tilflugt i en eller anden fordybning. Men hendes kræfter vil snart være slut. Hun kan ikke stå imod, til vandet begynder at falde. Vi må trænge frem til hende."

"Jeg skal gå," sagde Partridge.

"Nej ... jeg ..." svarede Olivier Sinclair.

Han agtede at anvende et sidste fortvivlet middel for at komme ind til miss Campbell, skønt der ikke var en mulighed blandt hundrede til at det kunne lykkes.

"Vent os her," sagde han til brødrene Melvill. "Om fem minutter er vi her tilbage igen. Kom, Partridge!"

Morbrødrene standsede i det yderste hjørne af øen, beskyttede af klipperne, mens Olivier Sinclair og Partridge vendte så hurtigt, de kunne, tilbage til Clam-Shell.

Klokken var halv ni om aftenen.

Fem minutter senere kom den unge mand og tjeneren, slæbende på vejen med sig den lille jolle, som kaptajn John Olduck havde ladet tilbage for deres regning.

Var det da Olivier Sinclairs hensigt at komme ad søvejen ind i grotten, siden det viste sig umuligt til lands?

Jo, han tænkte at forsøge det. Han vovede sit liv, han vidste det og nølede dog ikke.

Jollen førtes til foden af trappen i læ for skumbølgerne.

"Jeg følger med," sagde Partridge.

"Nej, Partridge," svarede Olivier Sinclair, "nej! Man må ikke unødigt belaste en så lille båd. Hvis miss Campbell endnu lever, er jeg tilstrækkelig."

"Olivier," råbte begge brødre, som ikke kunne tilbageholde deres hulken, "Olivier, red vor datter!"

Den unge mand trykkede deres hænder, hoppede derpå i jollen og satte sig på midtertoften, greb begge årer, kom vel ud i det hvirvlende vand og afventede et øjeblik nydannelsen af en uhyre bølge, som førte ham ret ud for Fingals grotte.

Båden løftedes i højden, men det lykkedes Olivier Sinclair ved en duelig manøvre at holde forstavnen lige imod; var båden kommet på tværs, ville den uundgåeligt være kæntret.

Nu slyngede havet den skrøbelige båd næsten op i højde med hvælvingen. Man kunne tro, at denne skrøbelige nøddeskal

skulle knuses mod klippemasserne; men da bølgen faldt tilbage, tog de uimodståeligt båden med sig tilbage.

Tre gange svingedes båden på denne vis frem og tilbage, slyngedes derpå mod grotten g kastedes igen tilbage uden at kunne komme gennem vandmasserne, som spærrede for åbningen. Olivier Sinclair var dog herre over båden og holdt sig oppe med årerne.

Endelig blev båden revet med af et endnu højere bølgebjerg, balancerede endnu et øjeblik deroppe næsten i højde med indgangen, derpå dannede sig en dyb bølgedal lige til grottens fod og Olivier Sinclair kastedes skråt ned lige som fra et vandfald.

Tilskuerne skreg af forfærdelse. Det så ud, som om båden uundgåeligt skulle knuses mod pillerne til venstre for indgangen.

Men den uforfærdede unge mand fik båden rettet op med et åretag; åbningen var nu fri, og han forsvandt med en pils hurtighed i grottens indre, lige før havet rejste sig til en uhyre masse.

Et øjeblik efter styrtede de flydende vandmasser ned som en lavine og brød sig op mod øens højeste punkt.

Skulle jollen knuses mod bunden, og ville der nu blive to ofre i stedet for et?

Det skulle ikke være således. Olivier Sinclair gik hurtigt igennem uden at støde mod hvælvingens ujævne tag. Ved at lægge sig så lang han var i båden havde han undgået at støde mod den ujævnt fremskydende basaltskifer. I løbet af et sekund nåede han den modsatte klippevæg og behøvede kun at frygte

for ikke at få fat i et eller andet fremspring inde i grotten, så at hvirvlerne kunne rykke ham ud.

Lykkeligvis formildede en modstrøm bådens stød mod pillerne i det lille orgel, som syntes at rejse sig på ophøjningen i grotten; den blev delvis knust, men det lykkedes Olivier Sinclair at få tag i et basaltstykke og holde sig fast der med en druknendes kræfter, og derefter klatre op i ly mod havet.

Et øjeblik efter blev den splintrede båd grebet af en udgående strøm og blev synlig for brødrene Melvill og Partridge, som måtte tro, at den djærve redningsmand var gået til grunde.

21. Stormen i Fingals grotte

Olivier Sinclair var uskadt og for øjeblikket i sikkerhed. Det var nu for mørkt til, at han skulle kunne se noget af grottens indre. Aftendæmringen trængte kun ind mellem to bølger, når indgangen blev halvvejs fri for vandmasserne.

Olivier Sinclair forsøgte dog at opdage, hvor miss Campbell havde kunnet finde et tilflugtssted … Det var forgæves.

Han råbte:

"Miss Campbell! Miss Campbell!"

Hvorledes skal man kunne beskrive hans følelser, da han hørte en stemme svare:

"Mr. Olivier! Mr. Olivier!"

Miss Campbell levede.

Men hvor havde hun kunnet finde en beskyttelse mod bølgernes angreb?

Olivier Sinclair klatrede op på den lille sti og gik rundt omkring det indre af grotten.

I den vestre klippevæg var basalten krympet sammen og havde dannet en nicheformet fordybning. Der havde pillerne skilt sig fra hinanden, og fordybningen, som i begyndelsen var tåleligt bred, blev siden snævrere, så at der alene var plads for én person. Legenden kaldte denne hule *Fingals Stol*.

Til denne fordybning havde miss Campbell, overrasket af det indstyrtende hav taget sin tilflugt.

Ved ebbens indtræden nogle timer forud var det let at komme ind i grotten, og den uforsigtige havde gjort sit daglige

besøg der. Hensunket i drømmerier tænkte hun ikke på faren, som truede hende ved vandets stigning, og havde ikke observeret, hvad der foregik udenfor. Hvor forskrækket blev hun ikke, da hun ville gå ud og ikke kunne komme frem for vandet, som brød ind.

Hun tabte dog ikke åndsnærværelsen; hun søgte et tilflugtssted, og efter to eller tre forgæves forsøg på at komme til den ydre afsats kunne hun, ikke uden mange gange at have været nær ved at rives bort, nå op på Fingals Stol.

Der fandt Olivier Sinclair hende sammenkrøbet på hug og uden for styrtsøernes rækkevidde.

"Ak, miss Campbell," råbte han, "hvorledes har De kunnet være så uforsigtig at vove Dem ud på denne vej i en begyndende storm! Vi har troet Dem fortabt!"

"Og De er kommet for at redde mig, mr. Olivier," svarede miss Campbell, mere rørt over den unge mands mod end forskrækket over de farer, som hun måske endnu måtte udsætte sig for.

"Jeg er kommet for at redde Dem ud af en fare, og med Guds hjælp skal det lykkes mig! Er De bange?"

"Jeg bange ... nej! ... Nu da De er her, frygter jeg ikke mere nogen ting. Og kan jeg desuden nære nogen anden følelse end beundring for et sådant skuespil! ... Se!"

Miss Campbell havde trukket sig tilbage ind i det inderste af fristedet. Olivier Sinclair stod oprejst foran hende og søgte at beskytte hende, når en bølge truede.

Begge var tavse. Behøvede Olivier Sinclair at tale for at gøre sig forstået? Hvortil behøvedes ord for at udtrykke miss Campbells indtryk?

Den unge mand så dog med stor angst, ikke for sig selv, men for miss Campbell, at det blev mere og mere truende udenfor. Af vindens hylen og havets drønen forstod han, at stormen rasede med tiltagende heftighed. Man så jo vandfladen vokse med floden, som endnu i flere timer skulle drive sine stigende bølger op.

Hvornår skulle våndet, som gennem rulningerne fra det åbne hav allerede havde nået en usædvanlig højde, ophøre at stige? Man kunne ikke sige det; men man så alt for godt, at grotten fyldtes lidt efter lidt, mere og mere. At det endnu ikke var fuldstændig mørkt derinde kom af, at bølgetoppene dunkelt oplystes udefra. Desuden udbredte store fosforglinsende pletter her og der et elektrisk skin, som fæstnede sig i basalthjørnerne, antændte prismernes kanter og efterlod en ubestemt, blyfarvet glans.

Ved disse øjeblikkelige lysglimt vendte Olivier Sinclair sig mod miss Campbell. Han betragtede hende med en bevægelse, som ikke fremkaldtes af faren alene.

Miss Campbell smilede og var helt og holdent optaget af dette skuespil, en storm i en hule!

I dette øjeblik hævede en endnu stærkere styrtsø sig lige til Fingals Stol. Olivier Sinclair troede, at de begge skulle blive rykket ud fra deres tilflugtssted.

Han sluttede den unge pige i sine arme, som et bytte havet ville gøre ham stridigt.

"Olivier! Olivier!" råbte miss Campbell, grebet af en forskrækkelse, som hun ikke kunne beherske.

"Frygt ingenting, Helena!" svarede Olivier Sinclair. "Jeg skal forsvare Dem, Helena! ... jeg ...!"

Sådan sagde han. Han skulle forsvare hende! Men hvorledes? Hvorledes skulle han kunne redde hende for de voldsomme bølger, hvis deres heftighed tiltog, hvis vandet steg endnu højere, hvis man ikke kunne blive stående i fordybningen? Hvor skulle han søge tilflugt? Hvor skulle han finde et fristed, som ikke var udsat for havets uhørte stigning? Alt dette trådte frem for ham i al sin forfærdelige virkelighed.

Frem for alt koldblodighed. Olivier Sinclair anstrengte sig af alle kræfter for at bibeholde sin selvbeherskelse, hvilket var så meget mere nødvendigt, da visselig ikke sjælskræfterne, men i alle tilfælde legemskræfterne, til sidst skulle svigte den unge pige. Den langvarige modstand ville udmatte hende og en reaktion indtræde. Olivier Sinclair mærkede allerede, at hun efterhånden blev svagere. Han ville berolige hende, skønt han selv følte håbet forlade sig.

"Helena ... min kære Helena!" hviskede han, "ved min tilbagekomst til Oban ... fik jeg at vide, at det ... det er Dem ... ja, det er Dem, jeg har at takke for, at jeg er blevet reddet ud af Corry-hvirvlen."

"Olivier ... De vidste det! ..." svarede miss Campbell med næsten udslukt stemme.

"Ja ... og i dag skal jeg betale min gæld! Jeg skal redde Dem ud af Fingals grotte!"

Hvorledes kunne Olivier Sinclair vove at tale om redning i dette øjeblik, da vandmasserne brødes ved foden af deres tilflugtssted. Det lykkedes ham kun ufuldkomment at beskytte sin ledsagerinde mod deres angreb. To eller tre gange var de nær ved at blive revet bort ... Og det var alene ved en overmenneskelig anstrengelse, at han stod imod, idet han følte

miss Campbells arme fast knyttede om sit liv og indså, at havet ville føre hende bort sammen med ham.

Klokken kunne være halv ti om aftenen. Stormen turde nu have nået sin største voldsomhed. Og det stigende vand kastede sig ind i Fingals grotte med en lavines heftighed. Af disse angreb ind mod grottens dyb og sidevæggene opstod et øredøvende bulder, og de var så voldsomme, at basaltstykkerne løsnedes fra væggene og faldt ned og slog dybe huller i det fosforlysende skum.

Skulle pillerne da under dette angreb, hvis heftighed man ikke kan beskrive, ødelægges sten for sten? Ville hvælvingen måske styrte ned? Olivier Sinclair havde alt at frygte. Også han følte sig grebet af en uimodståelig søvnighed, som han forsøgte at kæmpe imod. De manglede ind imellem luft, og den overflod deraf, bølgerne førte ind med sig, syntes de atter at inddrikke, når ebben førte dem ud.

Herunder besvimede miss Campbell, udmattet og kraftløs.

"Olivier! ... Olivier! ..." mumlede hun og faldt ned i hans arme.

Olivier Sinclair var med den unge pige krøbet langt ind i deres tilflugtssted. Han følte, at hun var kold og livløs. Han ville varme hende, give hende al den varme, han endnu havde tilbage. Men vandet steg ham allerede til livet, og hvis også han nu mistede bevidstheden, var de begge fortabte. Imidlertid havde den uforfærdede unge mand kraft til at stå imod i endnu flere timer. Han støttede miss Campbell, han beskyttede hende mod styrtsøerne, han kæmpede, støttende sig mod basaltfremspringene, og dette i et mørke, som blev endnu dybere efter at fosforskinnet udsluktes, i denne uafbrudte, af stød, drøn og hvin bestående torden. Det var nu ikke længere

Selmas røst som lød i Fingals slot. Det var Kamtchatka-hundenes forfærdelige hyl, hvilke, som Michelet siger, "i store flokke, tusindtallige, i de lange nætter hyler mod den hylende bølge og kappes i raseri med Nordishavet."

Endelig begyndte vandet at falde. Olivier Sinclair mærkede, at med vandets falden aftog styrtsøerne fra det åbne hav noget i voldsomhed. Det var nu så fuldstændig mørkt derinde, at det i forhold var dag udenfor. I dette halvmørke aftegnede grottens åbning, der ikke længere spærredes af havet, sig utydeligt. Snart var det kun stænk, som slog op mod Fingals Stol. Håbet vendte tilbage hos Olivier Sinclair.

Om man beregnede tiden efter, hvornår vandet stod højest, kunne man antage, at det var over midnat. Endnu to timer, og den lille sti ville ikke mere blive overskyllet af brodsøerne, den ville da atter blive farbar, hvad den da også endelig blev.

Øjeblikket til at forlade grotten var kommet.

Miss Campbell var imidlertid endnu ikke kommet til sig selv. Olivier Sinclair tog den bevidstløse pige i sine arme; han gled ud af Fingals Stol og fulgte det smalle fremspring, fra hvilket styrtsøerne havde bortrevet og knust jernstøtterne.

Når en bølge kom imod ham, standsede han en stund eller gik et skridt tilbage.

Netop da Olivier Sinclair var nær det ydre hjørne, overskylledes han helt og holdent af bandet, som steg for sidste gang ... Han troede, at miss Campbell og han skulle knuses mod klippevæggen eller styrtes i hvirvlen, som brølede ved deres fødder.

Ved en sidste anstrengelse lykkedes det ham at stå imod, og idet han benyttede sig af styrtsøens tilbagetrækning, skyndte

han sig ud af grotten.

I løbet af kort tid havde han nået stranden, hvor brødrene Melvill og Partridge, med hvilke Bess havde forenet sig, havde tilbragt hele natten.

De var begge reddede.

Efter at Olivier Sinclair havde overladt miss Campbell i Bess' hænder, slappedes endelig hans stærke åndelige og legemlige spændstighed, og han faldt bevidstløs ned ved foden af klipperne.

Uden hans selvopofrelse og mod var Helena næppe kommet levende ud af Fingals grotte.

22. Den grønne stråle

Nogle minutter derefter bragte den friske luft i Clam-Shell atter miss Campbell til bevidsthed, hun vågnede op som af en drøm, hvori Olivier Sinclairs billede hele tiden var forekommet. Hun erindrede sig ikke længere de farer, hendes uforsigtighed havde udsat hende for.

Hun kunne endnu ikke tale, men da hun så Olivier Sinclair, fyldtes hendes øje af taknemmelighedstårer, og hun rakte sin redningsmand hånden.

Broder Sam og broder Sib omfavnede på samme tid den unge mand uden at kunne sige et ord. Bess nejede gang på gang og Partridge havde megen lyst til også at omfavne ham.

Trætheden tog nu overhånd, og efter at de havde skiftet de klæder, som havet og himlens vand havde gennemblødt, med tørre, sov de alle ind, og resten af natten forløb roligt.

Men indtrykket af, hvad de havde oplevet skulle aldrig siden udslettes af mindet hos deltagerne i og tilskuerne ved dette drama, som opførtes i Fingals mærkværdige grotte.

Den følgende dag, mens miss Campbell hvilede på den lille seng, som var indrettet for hende i det indre af Clam-Shell, promenerede brødrene Melvill arm i arm på den nærliggende vej. De talte ikke, men behøvede de vel ord for at udtrykke samme følelse? Begge bevægede samtidig hovedet op og ned, når de påstod noget, fra højre til venstre, når de bestred noget. Og hvad kunne de påstå andet, end at Olivier Sinclair havde vovet sit liv for at redde den uforsigtige unge pige? Og hvad

bestred de? Jo, at deres første forslag nu stadig var udførligt. I denne stumme samtale sagdes også mange andre ting, hvis snarlige opfyldelse broder Sam og broder Sib forudså. I deres øjne var Olivier ikke længere Olivier. Han var ingen mindre end Arnim, den mest fuldkomne helt i de gæliske epopéer.

På sin side var Olivier Sinclair et offer for en ganske naturlig sjælsuro. En slags finfølelse fik ham til at søge ensomheden. Han følte sig besværet i brødrene Melvills selskab, som om hans blotte nærværelse skulle fordre prisen for hans selvopofrelse.

Derfor havde han forladt grotten og promenerede på Staffas plateau.

I dette øjeblik optog miss Campbell udelukkende hans tanker. Han mindedes ikke engang de farer, for hvilke hun havde været udsat, og som han frivilligt havde delt. Det eneste, han mindedes fra denne forfærdelige nat, var de timer, han havde tilbragt med Helena i det mørke tilflugtssted, hvor han omsluttede hende med sine arme for at hindre hende i at blive revet bort af bølgerne. Han genså ved det fosforglinsende lys den unge, smukke pige, bleg om kinden, mere af træthed end af frygt, som om hun lig en stormens genius rejste sig for havets raseri. Han hørte hende med bevæget stemme sige: Hvorledes, De vidste det? da han havde sagt: Jeg ved, hvad De har gjort, da jeg var nær ved at omkomme i Corry-hvirvlen! Han så sig igen i det trange tilflugtssted, denne niche, som snarere var passende til at huse et koldt stenbillede, og hvor to unge elskende havde lidt og kæmpet ved hinandens side i disse lange timer. Det var ikke længere mr. Sinclair og miss Campbell. De havde kaldt hinanden Olivier og Helena, som om de, da døden truede dem, ville begynde et nyt liv sammen.

På denne måde forenedes de heftigste følelser i den unge mands hjerne, da han strejfede omkring på Staffas plateau. Hvor gerne han end ønskede at vende tilbage til miss Campbell, holdt en uimodståelig kraft ham tilbage, da han i hendes nærværelse måske ville have talt, når han ville tie.

Som det stundom hænder efter et atmosfærisk oprør, der kommer hurtigt og forsvinder lige så hurtigt, var vejret blevet særdeles smukt og himlen fuldkommen klar. Som oftest forsvinder disse heftige nordvestlige stormvinde sporløst, og den blå himmelhvælving får en uforlignelig gennemsigtighed. Solen havde overskredet middagshøjden, uden at horisonten dækkedes af blot det letteste skylag.

Olivier Sinclair gik oprørt frem og tilbage midt i den stærke hede, som øgedes af solstrålernes refleks mod ø-plateauet, badedes i sved af de varme dampe, indsugede havbrisens friske luft og hentede atter kraft i den vederkvægende luft.

Pludselig faldt en tanke ham ind – en tanke, som han ganske havde glemt for dem, der nu fyldte hans sind – da han så ud over horisonten og det åbne hav lige for sig.

"Den grønne stråle!" råbte han, "om himlen nogensinde har vist sig egnet for vore iagttagelser, er det vel nu! Ikke en sky, ikke en tågedamp! Og det er næppe rimeligt, at der skulle danne sig nogen sådanne efter det forfærdelige uvejr i går, som må have jaget dem langt bort østud! Og miss Campbell, som ikke tænker på, at denne aften måske har en prægtig solnedgang i beredskab til hende! ... Jeg må ... jeg må uopholdelig underrette hende ..."

Og lykkelig over at have en så naturlig anledning til at vende tilbage til Helena, gik Olivier Sinclair tilbage til Clam-Shell-

grotten.

Straks derefter var han hos miss Campbell og hendes morbrødre, der betragtede hende ømt, mens Bess holdt hendes hånd.

"Miss Campbell," sagde han, "De befinder Dem bedre, kan jeg se ... Har De genvundet Deres kræfter?"

"Ja, mr. Olivier," svarede miss Campbell og skælvede ved synet af den unge mand.

"Jeg tror, at det ville gøre Dem godt at indånde lidt af den lette brise, som er renset af stormen, ude på plateauet. Det prægtige solskin vil varme Dem op."

"Mr. Sinclair har ret," sagde broder Sam.

"Fuldstændig ret," tilføjede broder Sib.

"Og desuden, hvis jeg skal sige alt, og hvis mine anelser ikke bedrager mig," fortsatte Olivier, "tror jeg, at De om nogle timer skal få Deres kæreste ønske opfyldt."

"Mit kæreste ønske?" mumlede miss Campbell, som om hun havde svaret sig selv. "Ja, himlen er mærkværdig klar, og solen kommer vel nok til at gå ned med en skyfri horisont."

"Skulle det det være muligt?" råbte broder Sam.

"Skulle det være muligt?" gentog broder Sib.

"Og jeg har grund til at tro," fortsatte Olivier Sinclair, "at I endnu denne aften vil få den grønne stråle at se."

"Den grønne stråle! ..." svarede miss Campbell.

Og hun syntes at søge i sin noget uklare erindring, hvad det var for en stråle.

"Åh! ... det er rigtigt ..." tilføjede hun så. "Vi er komne hertil for at se den grønne stråle."

"Velan! velan!" sagde broder Sam, som var henrykt over dette tilfælde, som frembød sig til at rive den unge pige ud af den sløvhed, hvori hun var ved at synke hen, "lad os gå til den anden side af øen."

"Og vi får så meget bedre appetit til middagen, når vi kommer tilbage," tilføjede broder Sib glad.

Klokken var nu fem om eftermiddagen.

Under Olivier Sinclairs ledelse forlod hele familien, Bess og Partridge medregnede, straks Clam-Shell-grotten, gik op ad trætrappen, og kom op på det øvre plateau.

Man skulle have set den fryd, som begge morbrødrene viste, da de betragtede den klare himmel, på hvilken den strålende stjerne langsomt sænkede sig. Måske overdrev de; men aldrig, nej aldrig havde de vist sig så entusiastiske for dette fænomen. Det så ud, som om det havde været for deres og ikke for miss Campbells skyld, man var rejst så langt og havde udstået så mange prøvelser, lige fra Helensburgh Cottage til Staffa via Iona og Oban.

Solnedgangen lovede virkelig denne aften at skulle blive så smuk, at den mest følelsesløse, punktligste, mest prosaiske købmand i City eller Canongate ville have beundret det havpanorama, som her udbredte sig for hans blik.

Miss Campbell syntes at have fået nyt liv i denne atmosfære, som en let havbrise mættede med saltdampe. Hendes smukke øjne skuede klart udover Atlanterhavets overflade. På hendes af træthed blegnede kinder vendte den skotske rosenfarve atter tilbage. Hvor smuk var hun ikke! Hvor behageligt hele hendes væsen! Olivier Sinclair gik lidt bag ved hende, betragtende hende i tavshed, og han, som hidtil havde fulgt hende på

hendes lange promenader uden den ringeste forlegenhed, vovede nu, urolig og med angst i hjertet, næppe at se på hende.

Brødrene Melvill var næsten lige så strålende som solen. De talte til den med entusiasme. De anråbte den om at gå ned under en skyfri horisont og at afslutte denne smukke dag med at sende dem sin sidste stråle.

Og de begyndte skiftevis efter hukommelsen at opremse vers efter vers af de ossianske digte.

"O du, som ruller over vore hoveder, rund som vore fædres skjolde, sig os, hvorfra kommer dine stråler, o guddommelige sol! Hvorfra kommer dit evige lys?"

"Du skrider frem i din majestætiske skønhed! Stjernerne forsvinder på firmamentet! Den blege og kolde måne dølger sig i vestens bølger! Du alene skrider fremad, o sol!"

"Hvem skulle kunne følge dig i dit løb? Månen forsvinder på himlen: Du er altid den samme! Du glæder dig altid på din strålende bane!"

"Når tordenen ruller og lynet flyver frem, træder du frem af mulmet i hele din skønhed, og du ler af stormen."

I denne entusiastiske sindsstemning gik de alle til den yderste kant af Staffas plateau, hvor man har udsigt over det åbne hav. De satte sig på de yderste klipper og havde foran sig en horisont, hvis fint optrukne linjer mellem himmel og hav intet syntes at skulle kunne udslette.

Og denne gang skulle ingen Aristobulus Ursiclos komme i vejen med et sejl eller skræmme en skare søfugle op mellem den nedgående sol og Staffa.

Hen under aften lagde vinden sig helt, og de sidste bølger døde hen i den blidt vuggende brænding for foden af klipperne.

Derpå lå havet glat som et spejl med en næsten olieagtig overflade, på hvilken man tydeligt ville have kunnet skelne den mindste iling.

Alle omstændigheder forenede sig altså til de mest gunstige omstændigheder for deres observation af fænomenet.

Men en halv time senere rakte Partridge pludselig armen ud, idet han pegede mod syd og råbte: "Et sejl!"

Et sejl! Ville det igen i dag dække solskiven netop i det øjeblik, hvor den forsvandt under havfladen? Det ville dog være en grim streg af skæbnen!

Fartøjet kom ud fra det smalle sund, der skilte øen Iona fra den overforliggende Mull. Dets fremdrift skyldtes mere den indtrædende flod end brisen, hvis sidste svage åndedrag næppe formåede at fylde sejlene.

"Åh, det jo *Clorinda*", råbte Olivier Sinclair, "og den er uden tvivl på vej mod østsiden af Staffa, hvorfor den vil sejle bagom os, og ikke forstyrre vore observationer."

Og det var virkelig *Clorinda*, der efter at være sejlet syd om Mull atter kastede anker i Clam-Shell-bugten.

Alles blikke rettede sig igen mod den vestlige horisont.

Solen sank nu med den hurtighed, som den synes at antage, jo nærmere den kommer til havfladen. På vandoverfladen sitrede en bred sølvstribe, der udgik fra den glimrende solskive, hvis lys øjet endnu ikke kunne udholde. Den antog snart en farve som gammelt guld, der dog hurtigt, efterhånden som den sank, gik over i en glødende rødgylden. Lukkede man øjnene fast i, så man gennem øjenlågene flimrende røde firkanter og gullige kors, der bevægede sig rundt ligesom de flygtige billeder

i et kalejdoskop. Ganske lette, fine bølgestriber prydede den komethale, som solskiven tegnede på vandoverfladen.

Der var ikke i hele synskredsen en eneste sky, ikke engang den mindste tågemasse, at bemærke. Intet forstyrrede himmelbuens renhed, som man ikke havde kunnet aftegne finere med en cirkelbue på et hvidt stykke papir.

Alle betragtede ubevægelige, og dog mere bevægede, end man skulle tro, den lysende kugle, der i en skrå linje steg ned mod horisonten, og, som var den lænket over en afgrund, et øjeblik syntes at stå helt stille. Derpå syntes den – som følge af lysstrålernes brydning – at skifte form; kuglen blev bredere på bekostning af dens lodrette diameter og mindede nu om formen på en bred etruskisk vase, hvis fod dyppede sig i vandet.

Der kunne nu ikke være nogen tvivl om, at fænomenet nu måtte vise sig. Intet forstyrrede den strålende stjernes vidunderligt smukke undergang! Intet kunne holde dens sidste stråler tilbage.

Snart forsvandt solen halvvejs ned bag horisonten. Nogle lysstråler, der kastedes ud som guldpile, ramte Staffas yderste klipper.

I baggrunden farvedes Mulls strande og Ben Mores top.

Der var til sidst kun et lille segment tilbage af den øvre bue ved vandfladen.

"Den grønne stråle! Den grønne stråle!" råbte på en gang brødrene Melvill, Bess og Partridge, hvis blikke i en fjerdedel af et sekund havde badet sig i denne uforlignelige, flydende nefritfarve.

Olivier Sinclair og Helena var de eneste, som ikke havde set fænomenet, da det endelig viste sig efter så mange frugtesløse

observationer.

Da solen kastede sin sidste stråle gennem rummet, mødtes deres blikke, og de glemte alt andet! …

Men Helena havde set den sorte stråle fra den unge mands øjne, Olivier den blå fra den unge piges.

Solen var ganske borte, hverken Olivier eller Helena havde set den grønne stråle.

23. Slutning

Den følgende dag, den 12. september, gik *Clorinda* under sejl i rolig sø og med god vind og styrede derpå sydvest ind gennem det hebridiske øhav. Staffa, Iona og toppen af Mull forsvandt snart bag den sidstnævntes strande.

Efter en lykkelig overfart steg passagererne i land i Obans lille havn og vendte siden på jernbanen fra Dalmally og fra Dalmally til Glasgow, gennem den mest pittoreske del af højlandet, tilbage til Helensburgh Cottage.

Atten dage derefter fejredes med stor højtidelighed et bryllup i Sankt Georgs-kirken i Glasgow, men det var ikke mellem Aristobulus Ursiclos og miss Campbell. Selv om det var Olivier Sinclair, som var brudgommen, følte dog brødrene Sam og Sib sig ikke mindre lykkelige end deres søsterdatter.

Man behøver ikke at omtale, at denne forening, som var indgået under så overordentlige forhold, havde alle betingelser for sand og vedvarende lykke. Helensburgh Cottage, huset ved West George Street i Glasgow og hele verden havde næppe været tilstrækkelig stor til at rumme al denne lykke, som havde sit udspring i Fingals grotte.

Den sidste aften, de havde tilbragt på plateauet på Staffa vovede Olivier Sinclair, skønt han jo ikke selv havde set det så ivrigt eftersøgte fænomen, at fæstne det på sit lærred. Og således udstillede han en dag en *Solnedgang* af en særdeles egenartet virkning, på hvilken alle og enhver især måtte

beundre en mærkværdigt intensiv, grøn stråle, der syntes at være malet med flydende smaragd.

Dette billede vakte, foruden anerkendelse, også livlige diskussioner. Den ene påstod, at det viste en prægtigt gengivet naturlig effekt, mens en anden mente, at naturen aldrig selv ville være i stand til at frembringe en sådan virkning.

De to morbrødre, der jo kendte denne stråle ved selvsyn, og derfor naturligvis gav den unge maler ret, gerådede derover i ikke ringe harme.

"Ja, det er faktisk meget behageligere," erklærede broder Sam, "således at se den grønne stråle afmalet ..."

" ...end at se den i naturen," fortsatte broder Sib, "for man får ved beskuelsen af alle de forskellige, ved solnedgang forekommende farver, ellers kun de mest afskyelige øjensmerter!"

Og det kunne de jo have ret i, de to udmærkede brødre Melvill.

To måneder senere spadserede det unge ægtepar og deres morbrødre i parken foran landstedet ved bredden af Clyde, da de ganske uventet stødte på Aristobulus Ursiclos.

Den lærde unge mand, som med interesse fulgte de forskellige arbejder, der pågik ved floden, var på vej til banegården i Helensburgh, da han opdagede sit tidligere rejseselskab fra Oban.

Det vil nok være for meget sagt, at Aristobulus Ursiclos havde været meget smerteligt berørt over tabet af miss Campbell. Alligevel hensatte det ham i forlegenhed, således pludselig at stå overfor mrs. Sinclair.

Man hilste på hinanden, og Aristobulus lykønskede på den allerhøfligste måde de unge ægtefæller.

Brødrene Melvill kunne, ved synet af det fredelige møde, ikke lade være med at bemærke, hvor lykkelig denne forbindelse var.

"Så lykkelig," ytrede broder Sam, "at jeg ikke, når jeg er alene, kan lade være med at smile derover ..."

"Og jeg kommer til at græde," sagde broder Sib.

"Jamen dog, mine herrer," bemærkede Aristobulus Ursiclos, "det er da det første eksempel på manglende overensstemmelse mellem Dem: Den ene græder, den anden ler ..."

"O, mr. Ursiclos," sagde Olivier Sinclair, "i grunden er det dog det samme."

"Ja, fuldstændig!" forsikrede den unge frue og greb begge morbrødrenes hænder.

"Hvilket, det samme?" råbte Aristobulus Ursiclos i det overlegne tonefald, der klædte ham så udmærket. "Nej – på ingen måde! Hvad er et smil? En frivillig og ganske ejendommelig bevægelse af ansigtsmuskulaturen, hvormed respirationen intet har at gøre, mens derimod tårerne ..."

"Nuvel, tårerne?" spurgte mrs. Sinclair.

"Er ganske simpelt en væske, som fugter øjeæblet, en sammensætning af klornatrium, fosforsur kalk og sodiumklorat."

"Ud fra et kemisk synspunkt har De ret, min herre," sagde Olivier Sinclair, "men også kun dér."

"Jeg forstår ikke forskellen," svarede Aristobulus Ursiclos pirreligt.

Og han hilste med en matematisk stivhed og fortsatte med afmålte skridt sin vej til stationen.

"Mr. Ursiclos," sagde mrs. Sinclair, "- han ville forklare hjertets rørelser på samme vis som han forklarede den grønne stråle."

"Men i virkeligheden, elskede Helena," svarede Olivier Sinclair, "har vi ikke set denne stråle, som vi så meget ønskede, blot en enkelt gang."

"Vi har set, hvad der er bedre," svarede hun ganske sagte. "Vi har set selve lykken – den, som sagnet jo knyttede sammen med fænomenets iagttagelse! Da vi har fundet den, kære Olivier, vil vi lade det være os nok, og overlade til dem, som endnu ikke kender den, men ønsker at komme til det, at søge efter *den grønne stråle*."

Om "Den grønne stråle"

Forfatter: Jules Verne (1828-1905).
Org.udgave: *Le Rayon Vert.* Føljeton i *Le Temps* 17. maj – 23. juni 1882, bogudgave i serien *Bibliothèque d'Éducation et de Récréation*, J. Hetzel & Cie., Paris 1882.
Denne udgave baseret på: Jules Verne: *Den grønne Straale. "Dagens"* Føljeton 17. april – 14. juli 1884. Trykt i "*Dagens*" Bogtrykkeri, Kristiania 1884. Oversætteren er ikke oplyst i forlægget.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Léon Benett (1839-1916): "*Ni Olivier ni Helena n'avaient vu le Rayon-Vert*" (1882).

ISBN 978-87-7979-877-9

2. ebogsudgave, tidl. udgave ISBN 978-87-7979-113-8 (Ølstykke 2006).

© 2023 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1: **Sawney:** Gammel og til dels nedsættende øgenavn for en skotte. *Red.anm.*

Note 2: **Audi, vidi, tace:** Hør, se, men vær tavs. *Red.anm.*

Note 3: **Omni re scibili:** ~ "Alle tænkelige ting." *Red.anm.*

Note 4: **Auld Reeky:** "Den gamle tilrøgede", et øgenavn for Edinburgh

---

Note 5: **Usqubaugh og hummok:** Verne er galt på den, usquebaugh er den gæliske betegnelse for whisky, som normalt hverken skummer eller indtages i store bowler. Hvad hummok er, henstår i det uvisse. *Red.anm.*